

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för landskapsplanering,
trädgårds- och jordbruksvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur,
planering och förvaltning

ATT OMGESTALTALTA en PLATS

Processen i att ta fram ett övergripande förslag för omvandling av en central yta i Trelleborg

Redesigning an area
the process of developing a comprehensive proposal
for the conversion of a central area of Trelleborg

Amanda Nilsson

Examensarbete i landskapsarkitektur, 30 hp
Landskapsarkitektprogrammet
Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU
Alnarp, 2013

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för landskapsplanering,
trädgårds- och jordbruksvetenskap

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Svensk titel: Att omgestalta en plats –processen i att ta fram ett övergripande förslag för omvandling av en central yta i Trelleborg

Engelsk titel: Redesigning an area- the process of developing a comprehensive proposal for the conversion of a central area of Trelleborg

Författare: Amanda Nilsson

Handledare: Maria Kylin, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Tiina Sarap, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Biträdande examinator: Peter Eklund, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 30 hp

Nivå och fördjupning: A2E

Kurstitel: Examensarbete i landskapsplanering

Kurskod: EX0735

Program/ utbildning: Landskapsarkitektprogrammet

Ämne: Landskapsarkitektur

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsmånad och år: Maj 2013

Omslagsbild: Framsida gjord tillsammans med Anders Johansson

Serienamn: Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: gestaltningsprocess, Trelleborg, inventering, koncept, analys, förslag

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till de som på olika sätt bidragit till mitt arbete.

Tack Maria Kylin för att du uppmuntrade mig till att testa mig fram under skissprocessen, för din fortsatta positiva peppning och konstruktiva kritik. Den bidrog till att arbetslusten, som ibland sinade, återvände med kraft och glädje.

Tack Trelleborgs stadsbyggnadskontor för tillhandahållande av kartunderlag för initiala analyser, cad-filer och andra kommunala dokument. Tack också för erbjudande om arbetsplats. Tack Ylva Moritz på Trelleborgs museum för hjälpen med att finna historiskt bildmaterial.

Tack Katrina för att vi återkommande kunnat ventilera kring exjobbets frustrationsmoment, diskutera innehåll och stötta varandra för vidare arbete. Tack Annika och Anna för korrekturläsning och värdefulla synpunkter.

Tack mamma och pappa för olika former av support under arbetets gång, vare sig det gällt korrekturläsning eller sushi-luncher.

Tack Anders för ovärderlig hjälp, för att du alltid finns där och engagerar dig i vad det än gäller.

Sammanfattning

Att ge sig in i en gestaltningsprocess är något som medför att man måste våga kastas mellan förvirring och ovisshet, frustration och glädje, kontroll och slump och mycket därtill. Jag har haft svårt med detta under utbildningens projektkurser så jag ville under perioden för mitt examensarbete än en gång försöka öva mig i detta.

Det övergripande syftet med arbetet har varit att skapa en bättre relation till gestaltningsprocessen för att bli mer trygg i min roll som landskapsarkitekt. För att uppnå detta sattes två mål upp. Det ena handlade om att lära känna och utforska min gestaltningsprocess för att hitta förhållnings- och hanteringsätt till det jag uppfattar som begränsningar och svårigheter. Det andra målet handlade om att ta fram ett övergripande gestaltningsförslag för ett spännande område i Trelleborg.

För att komma fram till förslaget använde jag mig av inventering på plats, analyser, studerande av litteratur och referensområden samt skissande både manuellt och digitalt. För att lära känna och utforska min gestaltningsprocess använde jag mig av en processdagbok. I den fördes dagligen notiser över dagens sysslor, upplevelser och reflektioner. Processdagboken kom sedan att bearbetas vidare för att åskådliggöra min process för utomstående läsare samt för att själv kunna nå mer övergripande lärdomar om min process. I arbetet presenteras min process genom upplyftande av de aspekter där mina reflektioner varit som rikast.

Arbetet har lett fram till ett övergripande förslag för Trelleborg Övre och kvarteret Signalen med närområde, ett betydligt större område än vad som ursprungligen varit planerat. Vidare har arbetet resulterat i många lärdomar rörande min gestaltningsprocess. Genom kritiskt analyserande av min process har jag funnit de aspekter som tagit mest energi och/ eller väckt mest reflektioner. Många av dessa aspekter är inneboende i alla gestaltningsprocesser och upp till alla gestaltare att förhålla sig till. Däri ligger allmängiltigheten av mitt arbete och tron att det kan väcka igenkänning och bidra med inspiration.

Genom att ha gjort ännu ett gestaltningsförslag har jag blivit medveten om såväl mina svagheter som styrkor, funnit olika begränsningar samt hittat skilda former av lösningar. En övergripande lärdom av mitt arbete kan sammanfattas med betydelsen av att våga. Genom att ha nått en större medvetenhet om hur jag kan fungera under en gestaltningsprocess har jag minskat min rädsla för gestaltning, vilket har medfört att mitt självförtroende i egenskap av landskapsarkitekt ökat.

Abstract

To engage in a design process means that one must dare to be thrown between control and chance, states of confusion and uncertainty, frustration and joy. I have struggled with this during all my education and when thesis time approached I wanted to practice this one more time.

The overall aim of the work has been to create a better relationship with the design process for the purpose of becoming more confident in my role as landscape architect. In order to achieve this I set up two different objectives. One was about getting to know and explore my design process, to find approaches and ways to manage what I perceive as limitations and difficulties. The second objective was to develop a comprehensive design proposal for an area in Trelleborg.

In order to arrive at a design proposal, I made site excursions, analyzes, literature studies and sketches both manually and digitally. To learn about and explore my design process, I used a process diary. In this I made daily notes of the chores of the day, experiences and reflections. The diary was then processed further to illustrate my process to the uninitiated readers and for myself to achieve more general knowledge about my process. In the thesis my process is presented by the issues where my reflections have been the greatest.

My thesis has led to a comprehensive proposal for Trelleborg Övre and kvarteret Signalen with its close surroundings, a much larger area than originally was planned for. Further, the work has resulted in great knowledge regarding my design process. By critically analyzing my process, I have found the aspects that have taken most energy and brought about most reflections. Many of these aspects are inherent in all design processes and for all designers to relate to. Therein lies the universality of my work and the belief that it may bring recognition and provide inspiration.

By having made yet another design proposal, I have become aware of my weaknesses as well as my strengths, found different forms of limitations and various types of solutions. The overall knowledge of my work can be summarized with the importance of daring. By reaching a greater awareness of how I can work in a design process, I have reduced my fear of designing and increased confidence in myself as a landscape architect.

INNEHÅLL

Förord	3
Sammanfattning	4
Abstract	5
1.INLEDNING	8
1.2 Syfte och mål	9
1.3 Metod	9
1.4 Avgränsningar	10
1.5 Upplägg	11
2.TRELLEBORG, TRELLEBORG ÖVRE OCH KVARTERET SIGNALEN	12
2.1 Trelleborg	13
Trelleborgs historia	13
Vem bor i Trelleborg? Hur verkar man i Trelleborg? Hur rör man sig i Trelleborg?	15
Framtidsutveckling	15
2.2 Trelleborg Övre och kvarteret Signalen	17
Trelleborg Övre idag	20
Trelleborg Övres historia	20
Kvarteret Signalen idag	21
Kvarteret Signalens historia	21
3.PROCESSEN GENOM FYRA FASER	22
3.1 Fas 1: Inventering och initiala tankar	24
Förvirring- överallt och ingenstans	28
3.2 Fas 2: Analys	29
Om att förenkla verkligheten – svårt men nödvändigt	29
3.3 Fas 3: Koncept	38
Idégenererande- om att komma fram till något att finna vägledning i	38
3.4 Fas 4: Förslagsarbete	41
Om sökandet, våga vara grov med pennan och inte dutta omkring	41
Om att finna balans mellan helhet och detalj och att ifrågasätta omedvetna förgivettaganden	44
Om balans och växelspel mellan det intuitiva och det analytiska- öppet kontra stängt tillstånd	48
Om de mjuka värdena för en plats och om att förstå rum	52
Om att ta beslut	55

4. ANALYS OCH KONCEPT	57
4.1 Analys	57
Utgångspunkter i den större skalan	57
Utgångspunkter i den mindre skalan	57
4.2 Koncept	60
5. FÖRSLAG	62
5.1 Översikt över förslaget	64
5.2 Delar i urval	66
Karaktersfulla element lyfts fram och förstärks	66
GC-stråk bryter barriärer och ges omsorgsfull planering	67
Nya bostadsmiljöer får ta plats på centralt och attraktivt läge i staden	70
Stadsparken får större areal och fler funktioner	71
5.3 Före och efter	74
6. SLUTREFLEKTION	76
6.1 Reflektion kring förslag och process	77
6.2 Reflektion kring tillvägagångssätt och avgränsning	78
6.3 Vidare intresse	78
6.4 Summering	79
6.5 Slutord	79
7. REFERENSER	82

1. INLEDNING

Sommaren 2012 gjorde jag min praktik inom landskapsarkitektutbildningen på Trelleborg kommuns plan- och byggavdelning. Min huvudsakliga uppgift var att, tillsammans med en studerande från fysisk planerarutbildningen i Blekinge, ta fram en grönbå strukturplan för staden som skulle utgöra underlag till den fördjupade översiktsplanen av Trelleborgs översiktsplan 2012. Genom detta arbete lärde jag känna staden och många av de platser som kommunen planerar att utveckla under de närmsta tiotal åren. Speciellt en plats fann jag särskilt intressant. Det var platsen dit jag anlände varje morgon under min praktikperiod, platsen där jag hälsades välkommen till staden av stadsparkens frigående och vitt omkringspatserande fjäderfån. Platsen är Trelleborgs busstation, Trelleborg Övre, som idag utgör navet för Trelleborgs kollektivtrafik.

Med installering av pågatågstrafik i Trelleborg 2015 planeras bussterminalen omlokaliseras och samordnas med centralstationen som ligger längre söderut i staden. En centralt belägen yta kommer att bli ledig för nytt innehåll. Med kommunens planer på att omvandla ett kvarter direkt norr om bussterminalen kom även detta område att integreras i mitt arbete. Hur pass integrerat det sistnämnda kvarteret skulle bli samt det faktum att även andra områden skulle komma att påverkas blev en överraskande följd av min arbetsprocess.

Bussterminalens form och nutida funktion var två anledningar till att jag fastnade för bussterminalen som plats. Mest intressant för mig var dock dess placering i staden, i en zon som jag uppfattade som en egen mellan stadskärnans liv med handel söderut och övrig bebyggelse norrut.

Att i mitt examensarbete arbeta med att ta fram ett gestaltungsförslag för detta område föreföll sig emellertid inte som en självklarhet till en början. Trots min nyfikenhet kring hur platsen skulle kunna utvecklas i fysisk form fanns en medvetenhet och rädsla för att arbeta med gestaltning som rörde större områden än avgränsade mindre tomter. Det var inget jag ansåg mig vara bra på och något jag hållt mig ifrån ett tag. Jag kom ihåg den frustration jag brottats med under utbildningens projektkurser och tänkte att jag som examensarbete borde välja att arbeta med något jag instinktivt visste att jag var bra på och därmed trygg i, kanske att skriva och teoretisera.

Tankarna på omgestaltning av busshållsplatsen ville dock inte släppa. Jag fann mig själv med att läsa boken *Inte hur bra du är utan hur bra du vill bli* av Paul Arden och sedan föll sig mitt val ganska naturligt. Självfallet skulle jag arbeta med det jag kände mig minst trygg inom och mest rädd för, det var bara att kasta mig ut.

1.2 Syfte och mål

Ett övergripande syfte samt två mål har styrts utformningen av detta arbete. Syftet med arbetet har varit att skapa en bättre relation till gestaltningsprocessen för att bli mer trygg i min roll som landskapsarkitekt. För att uppnå detta har de underliggande målen varit

- att lära känna och utforska min gestaltningsprocess genom aktivt notering och reflekterande kring de tankar, svårigheter och begränsningar som möter mig under processen från början till färdigt förslag. Detta i syfte att hitta förhållnings- och hanteringsätt som kan vara användbara i mitt framtida yrkesutövande.

- att komma fram till ett övergripande gestaltningsförslag för Trelleborg Övre med närliggande berörda områden. En förhoppning är att Trelleborgs kommun kan ha nytta av förslaget i någon mån.

Val av arbetets syfte och mål botten i en ambition att inte låta rädslor och sålunda begränsningar styra över vad jag vill göra samt i ett intresse för gestaltning och reflektion.

Uppsatsen riktar sig dels till de som är intresserade över hur en landskapsarkitekts gestaltningsprocess kan se ut och dels till planeringsavdelningen i Trelleborgs kommun.

1.3 Metod

De metoder jag använt mig av för att komma fram till ett förslag är klassiska inom landskapsarkitektyrket och inbegriper inventering på plats, analyser, studerande av litteratur och referensområden samt skissande både manuellt och digitalt. I processen med att ta fram mitt förslag har jag utgått från de faser/ steg som man som landskapsarkitekt går igenom när ett förslag ska arbetas fram. Dessa utgörs av inventering, analys, koncept och förslagsarbete. Som i varje kreativt arbete har inte processen varit spikrak utan jag har rört mig fram och tillbaka mellan dessa faser. Jag har försökt att förhålla mig så öppet som möjligt till min process i den mening att jag i större mån än tidigare låtit den leda mitt agerande snarare än att försöka ha en förutfattad tanke om att kunna styra över min process.

Den metod jag använt mig av för att lära känna och utforska min gestaltningsprocess har varit en processdagbok som följt med under hela resans gång. Genom denna har jag dagligen fört anteckningar över dagens sysslor, upplevelser och reflektioner. Fasernas innebörd, metoder jag använt mig av samt övriga reflektioner som uppkommit har begrundats häri.

De metoder som använts för att nå de två målen kommer nedan att beskrivas mera utförligt.

Metoder för att komma fram till förslaget

Inventering på aktuell plats och samtida eller efterföljande analyser gjordes tidigt i processen. Under arbetets gång återvände jag till platsen för att antingen komplettera min inventering eller helt sonika för att uppdatera hjärnan på känslan av hur det är att befinna sig på plats. Min enkla digitalkamera, utskrivna ortofoton över stadens centrala

delar samt två bläckpennor var mina hjälpsamma kompanjoner under inventeringsarbetet. I mitt första analyserande var förutom ovanstående även kommunala dokument till hjälp.

Litteratur som studerats har delvis handlat om Trelleborg och inkluderat böcker om Trelleborgs historia, kommunala dokument som Översiktsplanen 2012 samt utgivna dokument som utredningen om gång- och cykelstråk mellan Trelleborg C och lasarettet. Annan litteratur som studerats har berört idégenererande i stort, skissen som verktyg samt gestaltningsprocessens inneboende komplexitet.

Inledningsvis blev jag rekommenderad att studera några examensarbeten där min handledare agerat som just handledare. Utifrån dessa samt ytterligare examensarbetens referenslistor blev jag uppmärksam på ny relevant litteratur för mitt ämne. Pirjo Birgerstams bok *Skapande handling* kom att studeras i ett första skede. När det förelåg behov av mer input i form av litteratur använde jag mig av den enkla sökmotorn google. Detta kändes fullt tillräckligt eftersom mitt mål med sökningen inte var att samla all tänkbar information om ämnet utan snarare om att få inspiration till mitt arbete.

Att **studera referensplatser** fanns det en hel del funderingar kring vid arbetets början. Jag sökte efter referensområden som låg någorlunda centralt i en stad, som tidigare fungerat som järnvägsnoder och som sedan kommit att förändra funktion och skepnad. Detta eftersom jag ville se hur man på andra platser tagit historien i beaktning och hur man arbetat med sammanlänkning av landskapet runt om. Detta sökande ledde inte till någon närmare studie av någon plats utan främst till insikten om att alla platsers utveckling är

starkt kontextbetingade. Senare i processen kom besök av ett referensområde i Lund att bli aktuellt för att få input till den bostadstypologi jag under ett skede av gestaltningen var inne på. Detta område blev jag tipsad om av min handledare. Studiet av referensplatser ledde mig framåt i min process men kom inte att få någon större betydelse för utformandet av det slutgiltiga förslaget.

Idégenererande, skissande och vidare undersökande genom text, bild, modell och 3D-program var de verktyg som kom att användas vid olika tillfällen under processen. I arbetet med det inledande idégenererandet, där jag sökte finna ett övergripande koncept för mitt fortsatta arbete, behövde jag hitta nya sätt att generera idéer. Jag tog hjälp av en industri-designer som presenterade sitt sätt att arbeta med detta. I mitt skissande har jag mer eller mindre medvetet använt mig av den information jag tillskansat mig under utbildningen från antingen föreläsningar, handledningar, litteraturstudier eller eget skissande; information som kommit att omvandlas till tyst kunskap och erfarenhet. Skissandet har inte enbart använts för att komma på ett förslag utan också som ett medel för att lära känna den utvalda platsen. Även om byggande av en modell inte fanns med som medveten metod från början kom behovet av den att aktualieras under processens gång. Detta eftersom jag hade svårigheter att förstå rumsligheten och känslan på en av platserna på mitt område och sålunda veta hur jag ville utveckla den. Ytterligare metoder som användes för att utöka rumsförståelsen utgjordes av 3d-program såsom google sketch-up och senare även luxology modo.

Metod för att lära känna och utforska min gestaltungs-process

Processdagboken har varit mitt verktyg för under arbetets gång hämningslöst kunna utbyta tankar och reflektioner med framförallt mig själv. Nästan varje dag, från arbetsplanens godkännande, har någon anteckning förts kring dagens sysslor, upplevelser och reflektioner. Hur utförlig informationen varit har berott på var i processen jag befunnit mig. Exempelvis kom skrivandet i dagboken att utgöra ett viktigt verktyg i arbetets inledande faser när jag stod med ett tomt papper. Genom den förde jag längre resonemang kring mina tankar och reflektioner vilket ledde mig vidare. Senare kom skissandet att dominera arbetstiden med resultat att tankarna och resonemangen framförallt fördes i bildform. Så har det fortsatt att växla under processens gång. Eftersom processdagboken enbart varit för mina ögon har ambitionen inte legat på att förmedla dess direkta uttryck till någon utomstående. För att kunna förmedla min process till läsaren samt för att själv kunna nå mer övergripande lärdomar om processen valde jag att bearbeta dagboken. Detta ledde till att jag fann övergripande aspekter som väckt mer reflektioner och/ eller energi än andra. Dessa aspekter kopplar samman mina erfarenheter och guidar läsaren genom min process.

1.4 Avgränsningar

Den främsta avgränsningen jag gjort i mitt arbete har handlat om att utgå från mig själv och lita till mina kunskaper som landskapsarkitekt snarare än att hitta nya teorier att utgå ifrån. Med detta som avgränsning valde jag bort att arbeta med någon form av brukarmedverkan vilket jag först haft i åtanke. Av samma skäl valde jag även bort att ha någon interaktion gällande förslagsarbetet med de anställda på plan- och byggkontoret i Trelleborg, detta även om de var öppna för diskussion.

Själva förslagsarbetet avgränsades intitialt till att geografiskt sett huvudsakligen behandla den yta som utgör bussterminalen Trelleborg Övre. Denna avgränsning visade sig senare vara olämplig eftersom de problem jag fann på och kring platsen behövde ett större grepp. Avgränsningen kom snarare att handla om att förslaget skulle ligga på översiktlig nivå och framförallt behandla de större strukturerna.

Förslaget presenteras i en strukturplan i skala 1:1000 med kompletterande illustrationer och text som beskriver själva förslaget och dess bärande idéer.

1.5 Upplägg

Mitt arbete är uppdelat i sex större delar och är tänkt att kunna läsas utifrån två syften. De som enbart är intresserade av hur förslaget är uppbyggt och vilka tankar som i korthet ligger bakom det kan välja de kapitel som har förslags- markering vid sidnumret. De som däremot är mer intresserade av själva processen kan följa de kapitel som på samma ställe har en processmarkering. Av intresse för de bägge läsarna är emellertid kapitel 2 samt kapitel 6 som är markerad med bägge färger.

FÖRSLAG	PROCESS	
		Kap 2: Trelleborg, Trelleborg Övre och kvarteret Signalen
		Kap 3: Processen genom fyra faser
		Kap 4: Analys och koncept
		Kap 5: Förslag
		Kap 6: Slutreflektion

Kapitel 2 introducerar läsaren till Trelleborg i stort, för att sedan smalna av till att presentera mitt områdes kontext med nuvarande funktion samt dess historik. Efter detta mer objektiva faktaavsnitt tar kapitel 3 *Process genom fyra faser* vid där läsaren får följa min process från tomt papper fram till färdigt förslag genom fyra faser: inventering och initiala tankar, analys, koncept och förslagsarbete. I dessa faser, som fungerar som underubriker i kapitlet, presenteras de aspekter och/eller teman som tenderat väcka mer reflektioner och/ eller energi än andra. I kapitel 4 presenteras de analyser samt bärande tankar som slutligen kom att ligga till grund för framtagandet av mitt förslag. Det färdiga förslaget

presenteras i det nästkommande kapitlet, kapitel 5, med återkoppling till förslagets bärande tankar. Här presenteras även en efteranalys av förslaget. I det avslutande kapitlet *Slutreflektion* summerar jag mitt arbete med återkoppling till dess syfte och mål, reflekterar över val av metod och avgränsningar, vilka lärdomar jag nått genom arbetet samt aspekter som kan vara vidare intressanta att studera. Slutord samt inspirerande citat att bära med mig in i mitt yrkesliv avslutar mitt arbete.

2. TRELLEBORG, TRELLEBORG ÖVRE OCH KVARTERET SIGNALEN

I följande kapitel kommer Trelleborg som kommun och stad att introduceras. Därefter presenteras de områden jag huvudsakligen arbetat med.

2.1 Trelleborg

Trelleborg ligger vid Skånes södra kust och utgör Sveriges sydligaste tätort. Stadens större kvalitéer utgår från närheten till havet samt det rika brukningslandskap som Söderslätt erbjuder. Stora delar av kuststräckan inom Trelleborgs kommun är idag otillgänglig, framförallt i nära anslutning till stadskärnan där industri- och hamnverksamheten begränsar kontakten. Trelleborg är en viktig industri- och hamnstad och här återfinns Sveriges näst största hamn som har flertalet förbindelser med Europa genom färjetrafik. Gällande Söderslätt kan kommunen stoltsera med att vara den kommun i Sverige som har störst andel åkermark och som tillhör en av världens bästa jordbruksmarker med 10 + jord (Trelleborgs kommun, 2012a). Staden är även utgångspunkt för europavägarna 6 och 22, riksväg 9 samt länsväg 108 (Trelleborg kommun, 2012b).

Trelleborgs kommun ligger i södra Skåne. Tätorten är lokaliserad utmed kusten med god färjetillgång till kontinenten

Trelleborgs historia

Trelleborg tros ha vuxit fram i samband med det rika sillfisket under medeltiden och omnämns som stad på 1200-talet. Den medeltida staden mätte endast 200 meter i östvästlig riktning och låg då mellan två seglingsbara åar som idag har ersatts av gatorna Östersjögatan och Pilegrändens. I samband med industrialiseringen anlades hamnen och diverse industrier såsom gummifabriken och Trelleborgs Tegelbruk. Järnvägs- och färjeförbindelser med omvärlden upprättades (Brechensbauer Brandin & Folkesson, 1981: 2 ff.).

I dagens Trelleborg finns mycket att skönja av dess historia. Av den mångfacetterade bebyggelsestrukturen kan man avläsa de olika försörjnings- och attraktionsvärden som varit gällande under sekternas gång (Trelleborgs kommun, 2010: 31). Bebyggelsens långsträckta karaktär vid havet, den så kallade randbebyggelsen, berättar om invånarnas beroende av havet som inkomstkälla. Gamla Torg berättar om sin hundraåriga historia som samhällets tidigare centrum och marknadsplats (Brechensbauer Brandin & Folkesson, 1981: 6). Och Trelleborgens, som är en rekonstruktion av en tidigare befintlig vikingaborg och numera en av stadens viktigaste turistattraktioner, avslöjar hur staden ursprungligen fått sitt namn (Näslund, 2007: 87).

Än idag gäller den medeltida stadsplanens vad gäller vägsträckningar och kvarter. Dock har stadens centrum förskjutits. Från att förut varit mest lokaliserad till väst kring Gamla torg kom bebyggelsen i öst bort mot Johan Kocksgatan att skjuta i farten under industrialiseringen. Nygatan växte fram, 1896 planterades stadsparken och två år senare stod det som då kallades Nya torg (idag Stortorget) färdigt. Stadens nya centrum var givet (Brechensbauer Brandin &

Folkesson, 1981:6f). 1912 uppförde staden Ivar Tengboms 58 meter höga vattentorn i torgets nordöstra hörn. Då liksom nu utgör tornet ett givet landmärke i staden (Sandell, 2005:163). Stadens affärsgata, Algatan, utgjorde under senare hälften av 1800-talet infartsled till staden (Trelleborgs kommun, 2012c). Inte förrän 1979 omvandlades den till gågata på prov och möblerades med träd, buskar och bänkar (Näslund, 2007:79). Idag utgör den stadens livsnerv och kantas av rika arkitektoniska element.

Även om mycket av stadens tidiga bebyggelse fått ge vika för nya stilideal och tankegångar, framförallt under 60 och 70-talen, finns många godbitar att finna på oväntade platser. Den varierande bebyggelsen som går att finna i stadskärnan berättar en rik historia om staden och jag ser att detta bidrar stort till stadens karaktär och är högst värdefullt att värna om.

Kartan visar stadskärnans gräns utifrån min uppfattning samt var de element, som tagits upp i texten om Trelleborgs historia, finns. Framgår gör även lokaliseringen av det område jag kommit att arbeta med. Projektområdet återfinns i gränsen mellan stadskärnan och dess omkringliggande bebyggelse.

Vem bor i Trelleborg? Hur verkar man i Trelleborg? Hur rör man sig i Trelleborg?

Vid årsskiftet 2012/2013 hade kommunen 42 605 invånare. Detta är en siffra som sedan mitten av 1980-talet stadigt gått uppåt (Trelleborgs kommun, u.å). Enligt en befolkningsprognos som Trelleborg låtit göra, med hjälp av utomstående företag, beräknas folkmängden öka från 42 542 till 54 078 invånare under prognosperioden 2011-2032 (Statisticon AB, 2012, s. 6). Vad gäller fördelningen av åldergrupper i kommunen, så kan man av 2011 års siffror utläsa att åldersgruppen 20- 35 år låg något under riksgenomsnittet¹. Åldersgrupperna från 50 upp till 90 år ligger generellt sett över riksgenomsnittet där 47 år utgör den enskilt största åldergruppen i kommunen. I de lägre åldergrupperna finns en större överensstämmelse med riket (ibid, s. 17). Över hälften av trelleborgarna bor i småhus (55%), medan övriga bor i flerbostadshus (Trelleborgs kommun, 2010:16).

Historiskt sett har kommunens näringsliv präglats av jordbruksnäring, tillverkningsindustri och hamnverksamhet (Trelleborgs 2010:55). 2009 är bilden mer differentierad där vård och omsorg, tillverkningsindustrin, handel och utbildning utgör de näringsgrenar som ger flest arbetstillfällen (SCB, 2011:4).

Det dominerande färdmedlet i kommunen är bilen. Trelleborgarna älskar sin bil och använder den i högre utsträckning, vid resor kortare än 5 km, än man gör i andra kommuner i Skåne. Bilen är även det dominerande färd sättet när det kommer till arbetspendling där 70 % använder

bilen medan 11% åker buss. Utifrån 2007 års siffror pendlar dagligen drygt 8000 trelleborgare till andra kommuner, framförallt till Malmö. Från grannkommunerna är det 3400 som pendlar till Trelleborg (Trelleborgs kommun, 2010:16). Liknande siffror återfinns i 2009 års beräkning (SCB, 2011:2).

Framtidsutveckling

I översiktsplanen från 2010 beskrivs att staden planeras att utvecklas från att ha varit industristad, hamnstad och oberoende småstad till att bli en bostadsstad, kuststad och alltmer en stad i regionen. De övergripande målen är att bra kommunikationer till målpunkter i kommunen samt i Öresund- och Östersjöregionen ska kunna erbjudas och att såväl näringsliv och bostadssökande ska finna staden attraktiv (Trelleborgs kommun, 2010:87).

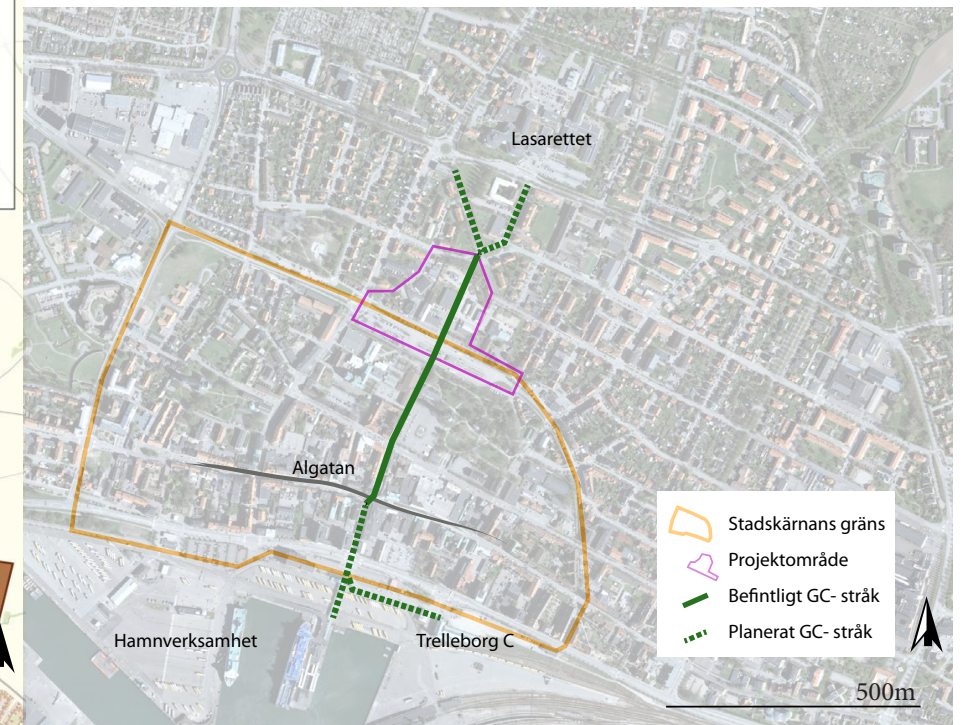
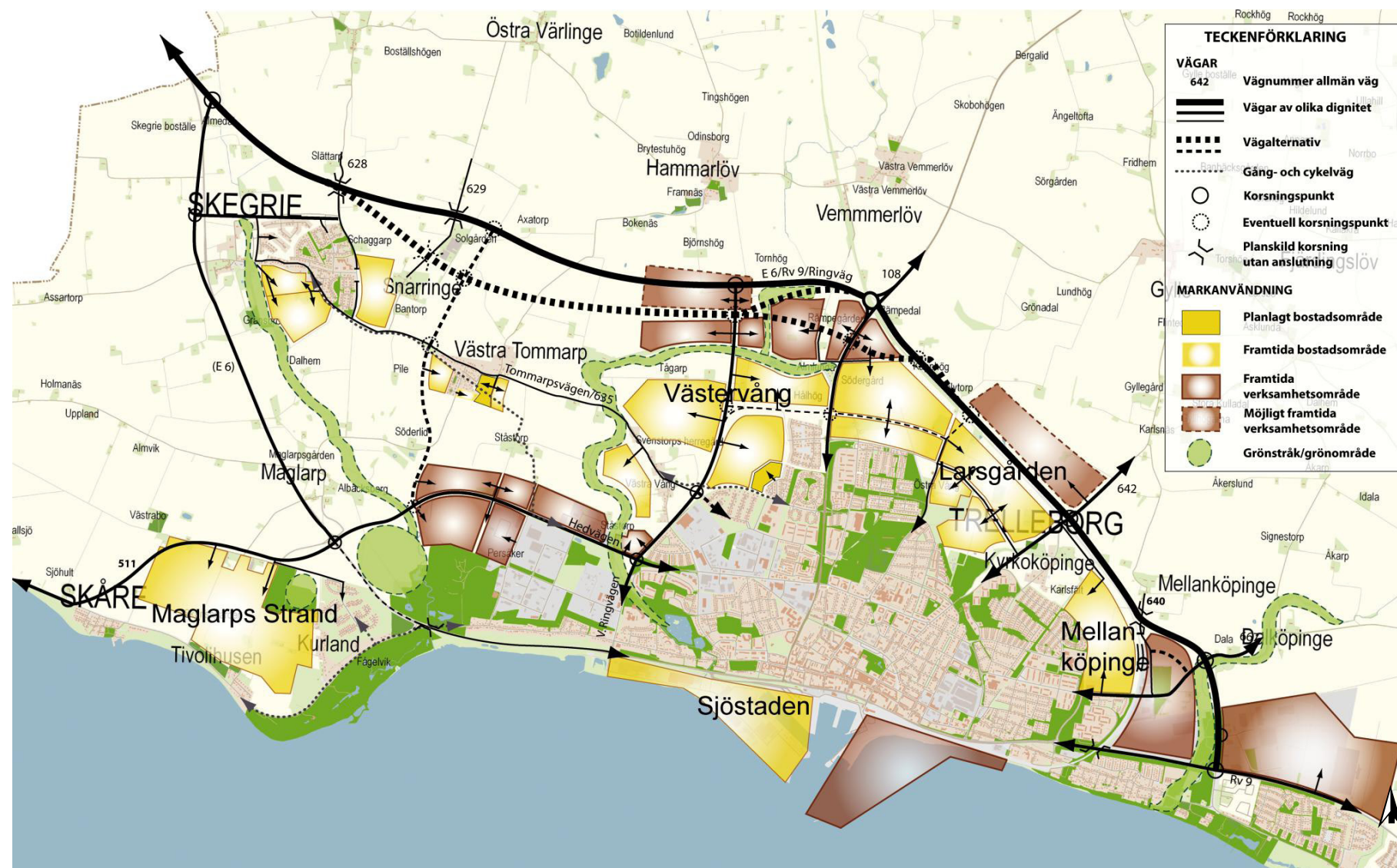
I skrivande stund är arbetet med den fördjupade översiktsplanen i full gång. Med denna ämnar kommunen utreda områden som både geografiskt och tematiskt är viktiga områden för kommunen. I och med den planerade järnvägstrafiken behöver den regionala samt lokala kollektivtrafiken ses över. Vidare områden att studera rör den planerade ringleden runt staden, möjligheterna att förbättra stadscentrumets kontakt med vattnet samt möjligheterna att, i och med flytt av den befintliga hamnen österut, anlägga kustnära stadsbebyggelse (Trelleborgs kommun, 2010:26).

För den framtida utvecklingen är sålunda strukturella frågor kring utvecklingen av trafik och bebyggelse av central betydelse. I och med införandet av regionaltågstrafik år 2015/2016 kommer kollektivtrafiken i staden att ändras. Som en station på slutet av sträckan Helsingborg, Lund och Malmö får staden nya förutsättningar i regionen (Trelleborgs kommun 2010:111). Kommunen eftersträvar att resandet med egen bil ska minska och ser utveckling och utvidgning av kollektivtrafiken och gång- och cykelnätet som viktiga åtgärder i detta arbete (Trelleborgs kommun, 2010:58). I utredningen *Gång- och cykelstråk mellan Trelleborg C och lasarettet* undersöks exempelvis planer på att förlänga det befintliga stråket som idag löper mellan Al-gatan och Trelleborg Övre till att nå Hedvägen/ lasarettet i norr samt hamnområdet och kommande pågatågstation i söder (Trelleborg kommun, 2011). Se bild sid. 16.

Under de senaste decennierna har bostadsbyggnationen i Trelleborg präglats av uppförande av småhus med friliggande villor på stora tomter och vissa flerbostadshus i halvcentrala lägen. Detta har varit en utveckling som speglar marknadsbehoven och som naturligt sett haft påverkan på befolkningsstrukturen. Trelleborg önskar i framtiden se en högre variation av bostadsutbudet och att en större bredd i såväl bostadstyp som upplåtelseform uppnås (Trelleborgs kommun, 2010: 93). I kartorna på sid. 16 presenteras kommunens tilltänka bostads- och verksamhetsområden lokaliserade på kommunens åkermark, samt de förtätningssområden som också finns i åtanke.

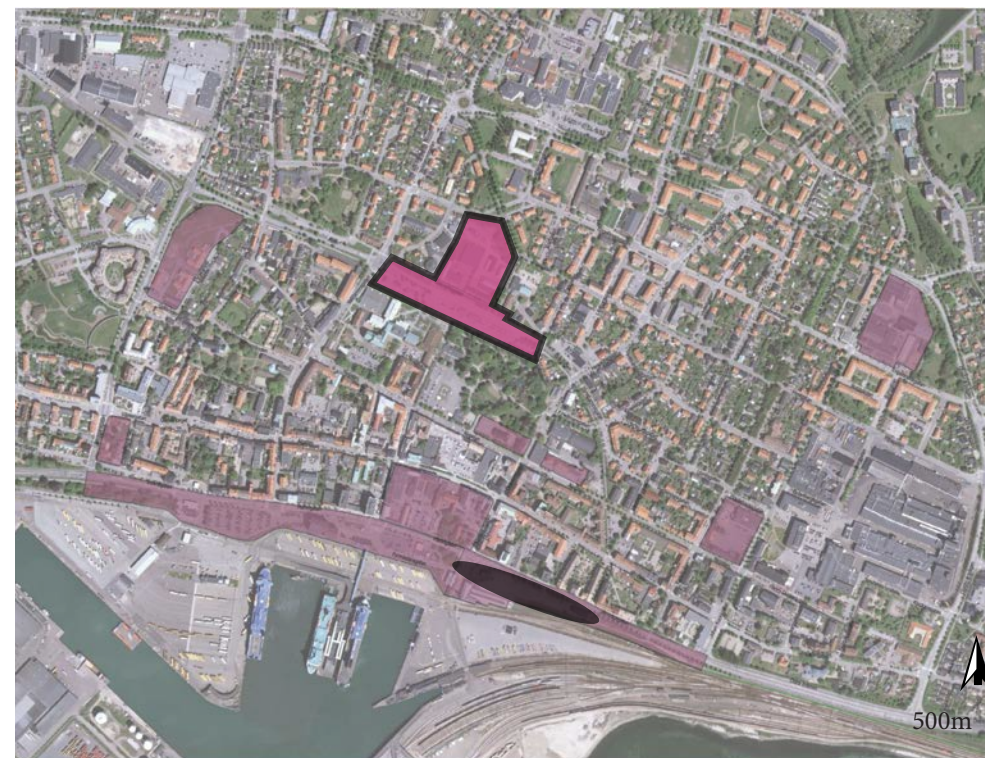
¹ Prognosen är en såkallad målprognos och utgår från kommunens mål om att nå 50 000 invånare år 2025. Den är baserad på den historiska utvecklingen samt de prognoser som gjorts för riket i stort och visar fördelningen av de faktorer som inverkar på befolkningsstrukturen (Statisticon AB, 2012, s. 1, 16).

Översikt över den föreslagna bebyggelsestrukturen från ÖP 2010, som visar planerade bostads- och verksamhetsområden i stadens ytterområden på högst värdefull åkermark, Sjöstadens framväxt samt hamnens flytt österut (märkt som framtida verksamhetsområde).

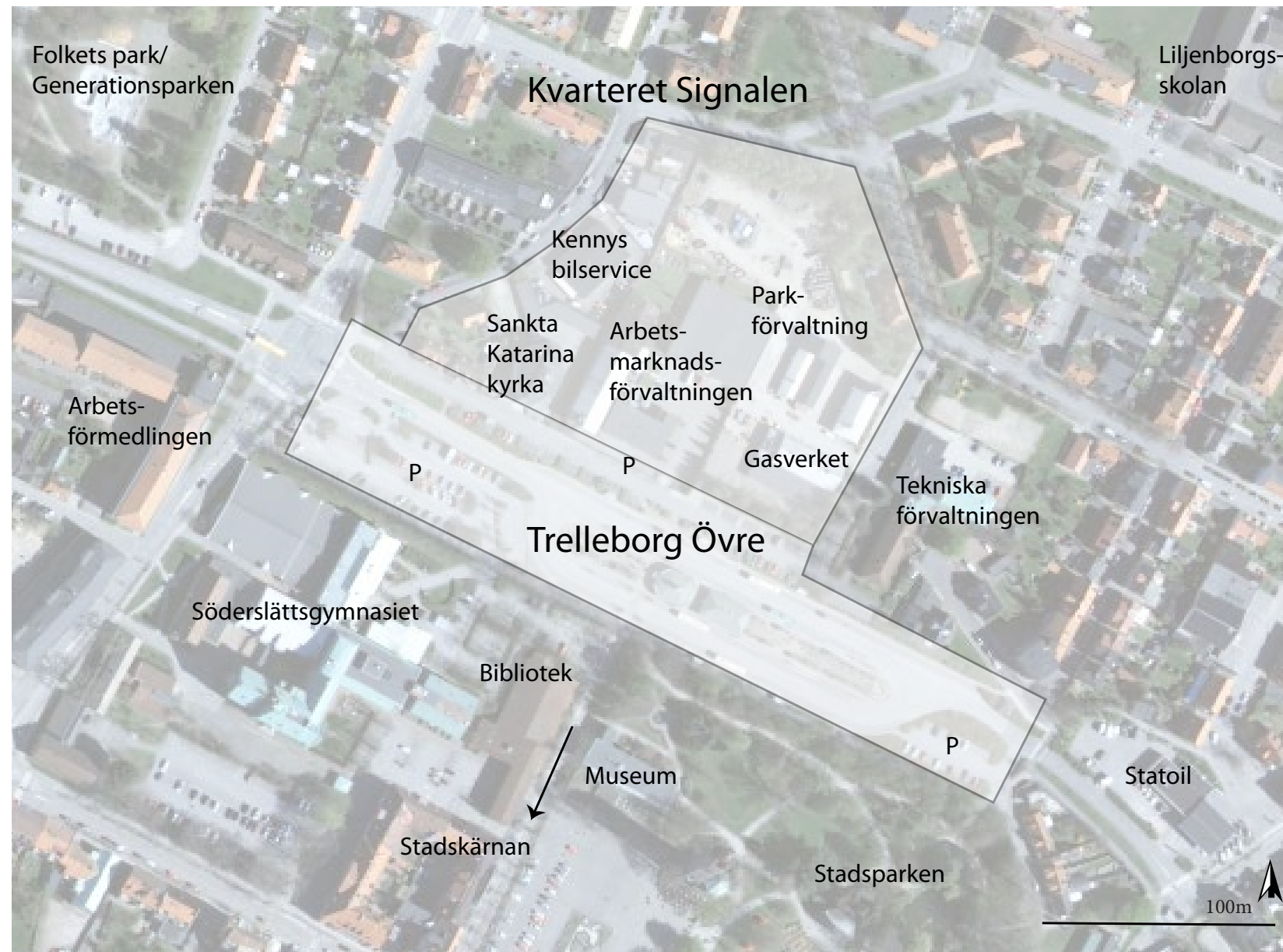
Översikt över stadens planerade omvandlings- och förtätningsområden där det område jag behandlar är fetmarkerat (Trelleborgs kommun, 2013) Den svarta ellipsen visar utbredningen av järnvägspattformen till Trelleborg C.

Kartan visar stadens planer på förlängningen av befintligt GC-stråk mot hamnområdet och Trelleborg C i söder samt Hedvägen/lasarettet i norr. (Egenhändigt omarbetad efter karta från utredningen *Gång- cykelstråk mellan Trelleborgs C och lasarettet* – möjligheter till förlängning av befintligt stråk mellan Algatan och Trelleborgs Övre (Trelleborgs kommun, 2011-11-07)

2.2 Trelleborg Övre och kvarteret Signalen

Planen visar Trelleborg Övre och kvarteret Signalens mer inzoomade kontext där funktioner, såväl inne på områdena som runt om, framgår. Funktioner som ej är utmärkta på kartan kring mitt område utgörs av bostäder.

Trelleborg Övre är namnet på Trelleborgs nuvarande bussterminal. Den ligger idag i, vad jag uppfattar som, en gränzon mellan stadskärnans liv med handel söderut och övrig bebyggelse norrut (se bild s 14). I anslutning till terminalen återfinns idag tre större parkeringsytor. Norrut angränsande till Trelleborg Övre ligger kvarteret Signalen. Detta område karaktäriseras av hög heterogenitet med dess flertal blandade verksamheter. Såväl delvis inne på kvarteret samt omkring breder bostadshus ut sig. Direkt söder om mitt utvalda område finns ett flertal målpunkter som genererar liv; stadens stadspark, bibliotek, museum och söderslätts gymnasiet (se bild undertill). Vidare presentation av målpunkter i områdets närhet tas upp i kapitlet *Analys och koncept* s. 56. Närmast kommer Trelleborg Övre och kvarteret Signalen presenteras vidare tillsammans med deras historia.

Bussterminalen Trelleborg Övre

Tegelbyggnaden som idag inhyser ungdomsverksamhet

Byggnader tillhörande parkförvaltningens verksamhet

Närmast finns parkförvaltningens uppställningsområde. Därrefter ses arbetsmarknadsförvaltningen och vattentornet.

Större vegetationsridå av huvudsakligen björkar som avgränsare i norr

En äldre tegelbyggnad som idag används som kvinnobostad

Ett nyare bostadshus

Kennys bilservice

En villa med Sankta Katarina kyrka till höger därom

Från vänster; häradsekonomiska kartan 1910-1915 visar hur järnvägsdragningarna i centrum såg ut. Därefter foton från tågstationen Trelleborg Övre.

Foto: okänd fotograf, Trelleborgs museum

Foto: okänd fotograf, Trelleborgs museum

Trelleborg Övre idag

Från Trelleborg Övre utgår idag både lokal och regional kollektivtrafik som knyter samman Trelleborg med dess omgivning. I rusningstrafik kan man var tionde minut resa från Malmö till Trelleborg på ca 30 minuter. Eftersom buss är och under flera år utgjort det kollektiva alternativet för att ta sig till Trelleborg är bussterminalen en betydelsefull knutpunkt för staden. Knutpunkt har den varit länge, även om sammanhanget förändrats och så även karaktären på platsen.

Historien kring Trelleborg Övre

Under 1900-talets första hälft var sydvästra Skåne genomkorsat av olika järnvägslinjer. Fyra av dessa kopplade samman Trelleborg med sin omgivning. Vid den tiden fanns det tre järnvägsstationer i staden; Trelleborg central (då kallad Trelleborg nedre), Trelleborg F (järnvägsstation vid färjorna) samt Trelleborg övre (Näslund, 2007:12f).

Stadens första järnvägslinje invigdes 1875 och gick mellan Trelleborg central och Lund. Vid denna tid var inte station Trelleborg Övre byggd. Elva år senare lades järnvägssträckan Malmö – Vellinge – Trelleborg (MTJ) där både Trelleborg Övre och Trelleborg Central utgjorde stationer. Förutom övriga spår till stadens omkringliggande orter och städer (däribland kontinentjärnvägen till Malmö, MKontJ) hade vissa industrier egna stickspår. Bland annat fanns det från Trelleborg Övre en anslutning till Trelleborgs dåvarande sockerfabrik. Totalt sett fanns det sex parallella järnvägsspår vid Trelleborg övre, varav de flesta användes för transport av gods (Näslund, 2007:12- 15). Vid Trelleborg Övre återfanns även lokstallar (Föreningen Gamla Trelleborg, 2000:43).

I och med bilismens framfart på 50-talet minskade användandet av tåg både av privatpersoner och för transport av gods. Trafikkaos blev följderna när bilarna skulle samsas med tågen, inte minst med tanke på de 22 järnvägsövergångar som fanns enbart i centrum. Allt eftersom kom stationer att stängas och järnvägsspår att rivas upp. 1970 stängdes Trelleborgs central och 1972 beslutade SJ att all persontrafik mel-

lan Malmö och Trelleborg skulle läggas ned. På 1980-talet revs järnvägsstationen Trelleborg Övre för att 1989 möjliggöra invigandet av busstationen (Näslund, 2007:14f).

Idag har Trelleborg endast en järnvägslinje, kontinentjärnvägen mellan Malmö och Trelleborg. Den har sedan 1909 fram tills idag trafikerats av tåg med sovvagnar som går direkt från Malmö till Berlin (Trafikverket, 2012:44). Till största del används linjen emellertid för godstrafik. Endast en av de ursprungliga järnvägsstationerna finns kvar idag, nämligen Trelleborg C. Denna planeras upprustas när det åter igen blir möjligt för privatpersoner att färdas till Malmö. Några spår i vidare bemärkelse som vittnar om Trelleborg Övres historia som tågstation finns inte. Däremot kan den forna järnvägsdragningen upplevas i ett GC-stråk från Trelleborg Övre ner mot Trelleborgs central. Stråket kan emellertid inte följas hela sträckan utan avslutas abrupt efter att man följt det in på en bostadsgård och slutligen in i ett slitet bostadshus (för bild se s. 23)

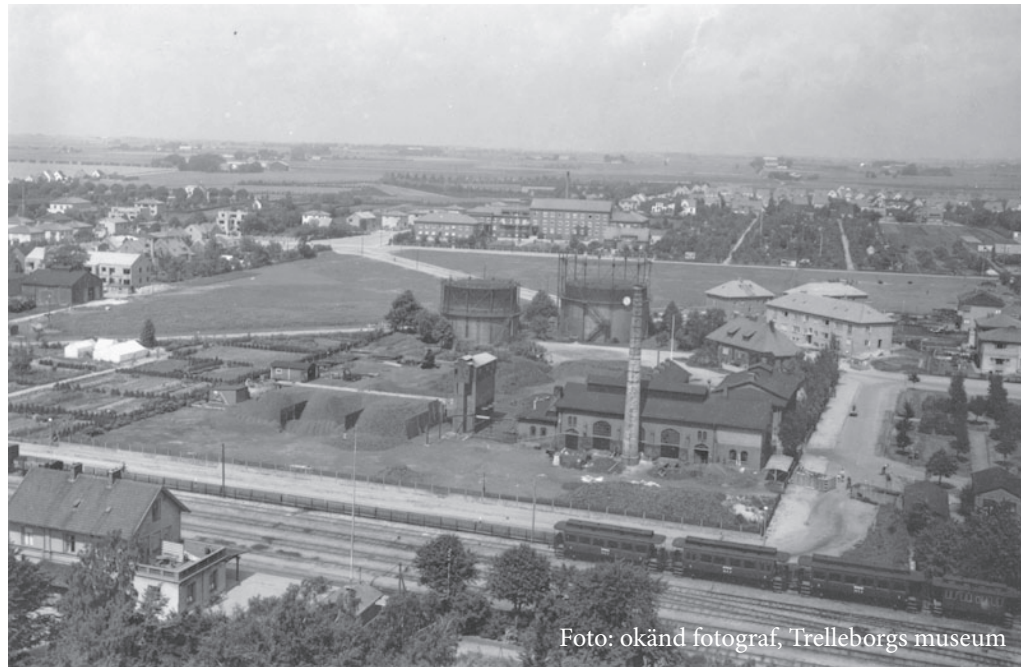

Foto: okänd fotograf, Trelleborgs museum

Foto: okänd fotograf, Trelleborgs museum

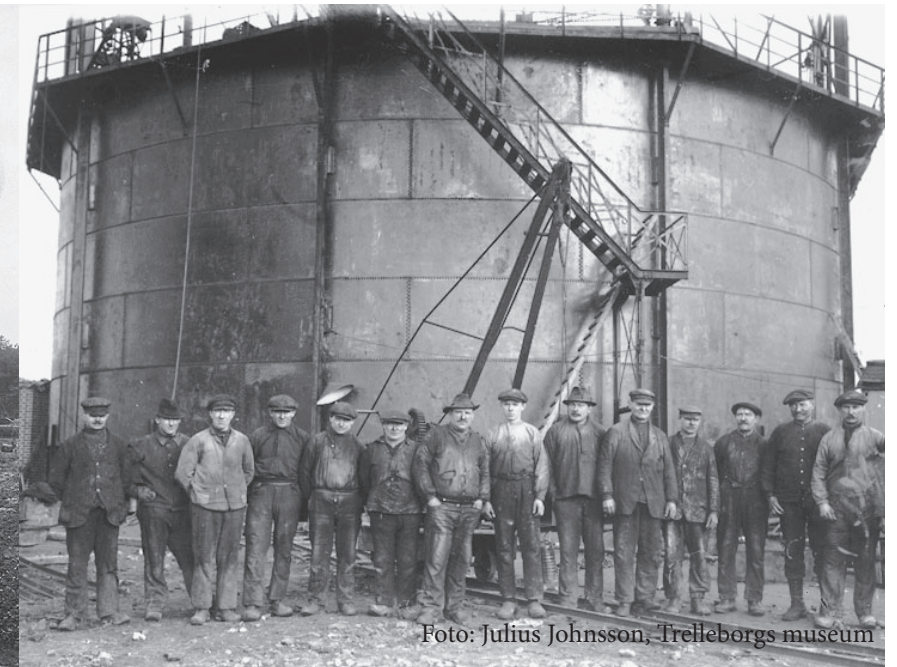

Foto: Julius Johnsson, Trelleborgs museum

Ovan tv. visas utsikten från vattentornet norrut med rälsen i förgrunden och kvarteret Signalen med gasverket i bakgrunden, tagen omkring år 1940. I mitten visas Gasverkets byggnader och längst till höger personal från gasverket vid gasverksklockan i Trelleborg år 1925.

Kvarteret Signalen idag

Idag används en stor del av kvarteret Signalen till parkverksamhet men denna planeras att flytta. Även Sankta Katarina kyrka, Kenny's bilservice, arbetsmarknadsförvaltningen, fem bostadshus samt ungdomsverksamheten Gasverket inryms inom området (se bild s 17). Förut huserade stadens gasverk på majoriteten av ytan.

Kvarteret Signalens historia

År 1911 beslöts att ett gasverk skulle uppföras i staden. Från början planerades verket anläggas ungefär där badhuset idag är beläget eftersom det var i närheten av elektricitetsverket (se s 14). Även om placeringen vid den tiden var i utkanten av bebyggelsen var önskemålen att det skulle förläggas allt mer perifert, framförallt med tanke på den illaluktande gasen. Följden blev att staden köpte in Jakob Möllers stora äng norr om järnvägen vid Trelleborg Övre och där anlades stadens gasverk med reningsanläggning, gasklocka samt kontor och bostadsdel. 1912 började gas distribueras till de som hade installationer för att använda

sig av den, och det visade sig snabbt att anläggningen var en lyckad satsning. Efterfrågan steg och redan 1915 hade verket nått den mängd gas de beräknat kunna sälja 1930. Gasverkets utrustning fick kompletteras och moderniseras, och för att öka produktionen köptes ännu en gasklocka in och togs i bruk 1925. Förutom gasdistribuering kom verket även att sälja eftertraktat koks². I mitten av 1960-talet kom den tekniska utvecklingen ikapp (Sandell, 2005: 167). Elspisanvändningen ökade snabbt (ibid) och eldningsolja samt fjärrvärme kom att utkonkurrera koks för uppvärmning av hus (Länsstyrelsen, 2005). 1967 beslutade kommunfullmäktige att gasverket skulle avvecklas och fyra år senare kom produktionen och distribueringen av gas att upphöra (Sandell, 2005: 167).

Spår som vittnar om områdets tidigare användning ses bland annat i de tre tegelbyggnader som återfinns på platsen, varav en idag används som kvinnobostad, en för parkverksamhet och en för ungdomsverksamhet. Byggnaden som används för ungdomsverksamhet har byggts ut och inrymmer idag en skejtbana. Platsen bär emellertid också på icke synlig historia. Under sin verksamma tid på

nära 60 år hann gasverket även skänka en hel del föroreningar till området. I inventeringen av Skånes kolkasverk kom länsstyrelsen att finna höga halter av framförallt PAH, fenol samt cyanid på bland annat gasverkstomten i Trelleborg (Länsstyrelsen, 2005). Området placerades i riskklass 1 (ibid), något det stod kvar som i prioriteringslistan till det regionala programmet för länsstyrelsens arbete med förorenade områden i Skåne 2013-2015 (Länsstyrelsen, 2012-10-31). Att området placerats i riskklass 1 innebär att det ska prioriteras för fortsatta utredningar, undersökningar och åtgärder (Länsstyrelsen, u.å). För tillfället är den framtida markanvändningen obestämd men bostäder finns med i planerna (Länsstyrelsen, 2012-10-31).

² Koks är en biprodukt vid framställning av gas (Åkesson, 2005)

3. PROCESSEN GENOM FYRA FASER

Under följande kapitel kommer min process från tomt blad till övergripande förslag att presenteras. Av naturliga skäl kommer inte hela processen att kunna redovisas då det innebär att alla mina tankar skulle behövas sättas på pränt och alla skisser scannas in. Jag har emellertid gjort mitt bästa för att visa de stora dragen i balans med vissa mindre drag och på så vis ge en så heltäckande bild som möjligt. Detta gäller såväl redovisande av tankar som skisser.

Som nämndes i inledningskapitlet har min kreativa process inte varit spikrak utan gått i loopar av olika slag, där jag både alternerat mellan olika metoder och rört mig fram och tillbaka mellan de olika faserna inventering, analys, koncept och förslag. När tiden kom för sammanställande av min dagbok insåg jag behovet av att finna mönster i min process för att kunna strukturera upp läsningen av den. Detta dels för att kunna redogöra så tydligt som möjligt för läsaren hur min process sett ut, men dels också för att själv kunna nå mer övergripande lärdomar om min process. Under tiden med att finna dessa mönster skedde vidare reflekterande kring min process samt kring de tankar jag tidigare noterat.

Min process presenteras i detta kapitel efter faserna inventering, analys, koncept och förslagsarbete. Som under rubriker till dessa finner läsaren så kallade aspekter som tenderat väcka mer reflektioner och/ eller ägnats mer energi än andra. Många av dessa aspekter har återkommit under hela processens gång. De presenteras emellertid enbart under den fas där de varit som mest påtagliga. Vissa under rubriker i förslagskapitlet är extramarkerade med utrops-tecken. Dessa utropstecken visar att något genombrott skedde i skissandet kopplat till rubrikens innehåll. (för förtydligande se bild nästa sida).

De olika faserna och deras underavsnitt har lite olika syften och strukturer vilket också framgår av bilden härintill. Det första kapitlet syftar främst till att förmedla mina intiala tankar utan vidare reflektion. I efterföljande avsnitt och underavsnitt har jag sökt redovisa det jag erfarit under min process samt mina reflektioner kring det. Jag lyfter fram de upplevelser och reflektioner som varit centrala för den aktuella fasen samt hur jag handskats med uppkomna svårigheter och hur det fungerat. Ibland refererar jag till litteratur eller information i annat format som haft påverkan, och ibland presenteras utdrag ur min dagbok. Med undantag från avsnittet *Om att ta beslut* redovisar jag i korthet efter varje underrubriksavsnitt den kunskap jag bär med mig.

PROCESSEN FRÅN TOMT BLAD TILL FÖRSLAG

Fas/ rubrik

INVENTERING OCH
INITIALA TANKAR

ANALYS

KONCEPT

FÖRSLAGSARBETE

Centrala reflektioner/ underrubriker

Förvirring - överallt och ingenstans

Om att förenkla verkligheten -
svårt men nödvändigt

Idégenererande - om att komma
fram till något att finna vägledning i

! Om sökandet, våga vara grov med
pennan och inte dutta omkring

Om att finna balans mellan helhet och de-
talj och att ifrågasätta omedvetna förgivet-
taganden

! Om balans och växelspel mellan det
intuitiva och det analytiska - öppet kontra
stängt tillstånd

Om de mjuka värdena för en plats och om
att förstå rum

Om att ta beslut

Syfte och struktur

Syftar till att redovisa min upplevelse
av platsen vid inventering samt det
virrvarr av frågor som rörde sig i mitt
huvud.

Bara redovisning av läget i startskedet
utan vidare reflektion

Syftar till att lyfta fram det jag erfarit under min process samt mina reflektioner kring det.

I underrubriksavsnitten lyfter jag fram de upplevelser och reflektioner som varit centrala för den aktuella fasen. Därefter reflekterar jag kring hur jag handskats med uppkomna svårigheter sam hur det fungerat. Bortsett från avsnittet *Om att ta beslut* redovisar jag i korthet efter varje underrubriksavsnitt den kunskap jag bär med mig.

Avsnitt markerade med ! visar var någon form av ge-
nombrott i skissandet skedde

3.1 Fas 1: Inventering och initiala tankar

Dagbok 25/10- 2012

Idag har jag varit i Trelleborg och inventerat. Det var någon månad sen jag var här sist. Inte mycket har förändrats, förutom att vädret blivit kallare. Det första jag bestämde mig för att göra var att promenera från den snart öppnande centralstationen vid vattnet och mer eller mindre följa det gång- och cykelstråk norrut som tidigare varit belagt med järnvägsspår. Jag noterar flertal vackra gamla hus, siktlinjer, rumslighet, liv, gränser och strukturer i allmänhet. Jag noterar även hur fulla parkeringarna är som jag finner utmed sträckan. Nästan framme vid Trelleborg Övre anländer jag till en korsning. Rumsligheten förändras totalt. Det tidigare mer omväxlande men ändå ganska genomgående omslutna rummet öppnas upp. Jag ser statoiltomten rakt framför mig åt höger och hur stråket fortsätter utmed ett slitet staket tillhörandes ett par rirkigt gamla villor. Det lockar inte min uppmärksamhet. Västerut noterar jag Axel Hebbes konsthall samt ett till synes förfallet hus. Hit går jag. "Loppis, skänk prylar, IFK hämtar och så ett telefonnummer, lördag 9-13". Jag kikar in, undrar vad huset använts till när spåren gick här förbi. Den vita fasaden är vackert beklädd med vildvin. Älskar kontrasten mellan det slitna, fula och vackra detaljer. Jag blickar mot stadsparken och vill gå in där men går tillbaka för att fortsätta på stråket. Bakom statoiltomten ser jag röda tegelhus. En ansamling buskar, parkering samt bussterminalen antyder min fortsatta riktning västerut där jag antingen kan låta mig ledas in i stadsparken eller fortsätta längs med dess norra gräns. Jag blickar ut över Trelleborg Övre. Shit, vad stor platsen är, och avlång! Jag ser ju inte till andra sidan. Tidigare har jag mest tittat från långsida till

långsida. Jag promenerar längs med bussterminalens långsida och stadsparkens norra gräns och noterar de platser när stängselnätet upphör och vegetationen avtar för att locka besökare in i parken, eller kanske snarare ut från och till bussterminalen. Ibland är trädriddan mer gles och jag lyckas få en skymt av vattentornet som stoltserar invid parken. Annars är inte upplevelsen mer spännande än vad man gör den till. Jag ser stråkets raka fortsättning och vet att det efter åtskilliga meter tillfälligt kommer att brytas av ev en större bilväg för att sedan fortsätta sin monotoma karaktär i ett, i dagsläget, omotiverat stort gaturum därefter. Det känns som att stråket från statoil till terminalens västra ände bara gjorts utifrån funktion och inte utifrån att erbjuda någon behaglig rörelseupplevelse. Jag går över på bussterminalens norra avlångsida som karaktäriseras av parkeringar och därefter avgränsningar av olika slag. Jag finner mig snabbt med att inte gilla dessa avgränsningar, de är så, så, tråkiga och motbjudande. In på gasverkstomten går jag. Jag gillar den rumskänsla jag finner här i jämförelse med bussterminalen. Genom de låga trä- och tegelbyggnaderna och de högre träden jag kan skimta från stadsparken samt den höga trädridda som finns i kvarterets Signalens norra ände känner jag att jag är i ett rum i rummet. Jag kan skimta det vackra vattentornet och även "plåt"taket på gymnasieskolan blir en orienterande punkt. Känslan är behaglig vilket är trevligt eftersom det mesta annat på den öppna gasverkstomten där parkverksamheten håller till inte är så inbjudande. Jag promenerar ut på skyttsgatan och fortsätter nordväst förbi den gamla villan som också tillhör gasverkstomten. Jag träffar på en liten höna

som är ute på promenad med sina fyra små kyllingar. Det är underbart hur livet från stadsparken även återfinns här! Jag gillar den höga dungen som utgörs av bjökar, lindar och lite annat smått och gott. Synd bara att den är så otillgänglig och inramad med stängsel. Jag följer kvarteret Signalens yttre gränser, passerar en vanlig tegelvilla, ett hus av modernare slag som inte alls passar in i området samt Kenny's bilservice som också tycks landat från en klar himmel till ett oplanerat ställe. Jag blir glad när jag kommer till Sankta Katarina kyrka. Den har ett uttryck som skapar karaktär, en upplyftade färgskala och material som passar in på platsen.

På Palmblads konditori tittar jag senare över min inventering, funderar och försöker greppa mitt intryck av platsen över en varm kopp cappuccino och en halv baguette. Jag noterar de tankar jag haft tidigare under sommaren men som nu bubblat upp igen. De rör känslan av staden som osammanhängande där man arbetat med enstaka ting istället för helhetsgrepp. Utanför stadskärnan har områden fått funktioner som efterhand behövts men där det inte funnits någon genomgående tanke på helheten. Jag ser en charm i att olikartade funktioner och strukturer existerar sida vid sida, men känner också ett obehag av det, just för att det inte är gjort med en genomgående tanke. De olika elementen borde lyftas fram eller tonas ner antingen genom att sätta dem i ett medvetet sammanhang som binder ihop dem eller kapa deras relation helt. I nuläget är det varken eller. De bara existerar.

Promenad utmed stråket och runt kring mitt projektområde

1. Järnvägsspårets tidigare sträckning kan ses i markens lapptäcke. Ingen naturlig fortsättning på stråket finns.

2. Ifall man vill fortsätta sin färd söderut får man cykla i gatan på denna väg

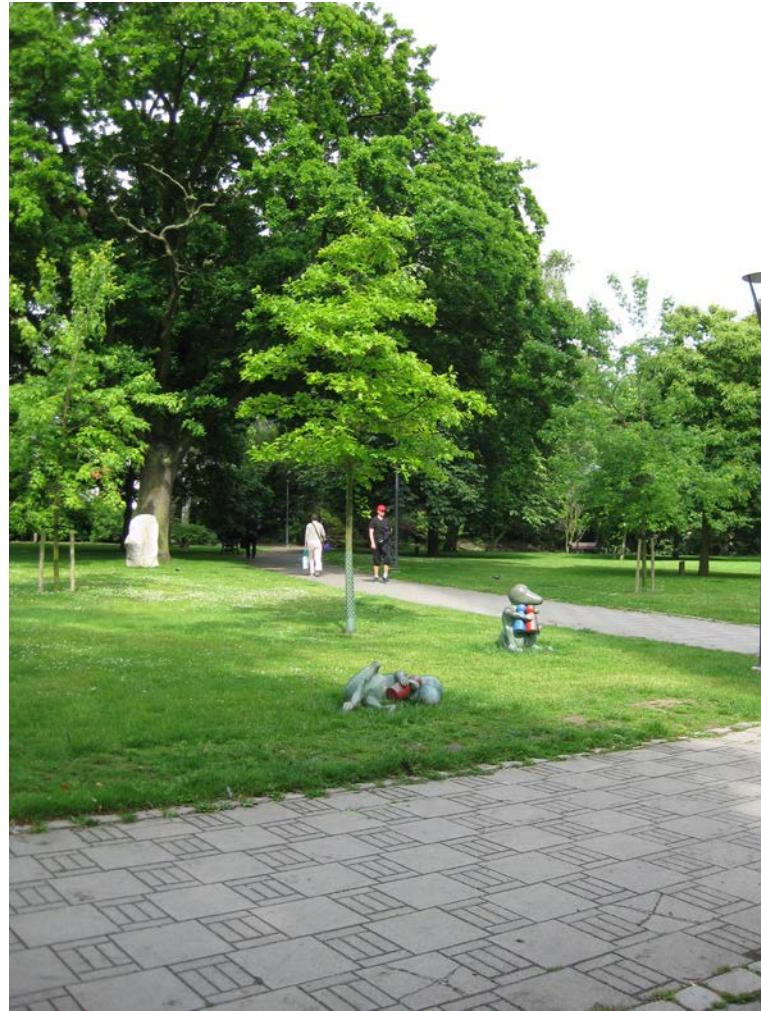

3. Utdrag från stråket. Här i mindre rum med rik grönska bakom badhuset.

4. Rumsligheten utmed stråket förändras och fortsättningen på gc-stråket till höger om ett slitet staket känns inte lika lockande som att röra sig ner mot staden, västerut i bilden.

5. Stadsparken är en av stadens självklara gröna mötesplatser och lockar flera olika målgrupper. Det rika fågellivet med frigående fjäderfän utgör ett populärt inslag och har stor del i att ge parken dess gemytliga atmosfär och identitet. Även de utplacerade konstverken ger viss karaktär åt parken då de visar att platsen ges omsorg. Framförallt på sommaren erbjuds aktiviteter där musikpaviljongen har sin naturliga roll.

10. Tydlig barriär

6. Biblioteket är välbesökt. Här finns möjlighet att såväl ta del av föreläsningar som att titta på utställningar. Även det närliggande muséet bidrar till stadens kulturella aktiviteter.

8. Tekniska förvaltningen

7. Söderslättsgymnasiet erbjuder ett flertal olika program. Vissa mer teoretiska och andra mer praktiska. På Söderslättsgymnasiet huserar även Trelleborg karate-klubb.

9. Prunkande lindallé utmed skyttsgatan erbjuder fantastisk siktlinje

11. Hönsmor på längre promenad med sina kyllingar

12. Omkringliggande bebyggelse

Förvirring - överallt och ingenstans

I arbetets startskede var det många snurrande tankar, tankar som ständigt genererade nya tankar. Min hjärna var bunnern där kärnklyvningen skedde och hastigheten ökade allteftersom mängden partiklar ökade. Mina tankar, frågor, idéer ville ut på en och samma gång i text- och bildform. Det var ett enda oorganiserat kaos, så som det måste vara och få vara, något jag mognat till att inse. Jag skulle inte börja klura på lösningar utan bara vara. Jag lät mig njuta av detta kaos och såg all världens möjligheter framför mig.

Innan processens egentliga början kretsade mina tankar främst kring hur jag kunde förhålla mig till själva processen. Jag ville sträva efter att försöka ha en så öppen inställning som möjligt till arbetet och dess slutprodukt i syfte att kunna vara tillgänglig för nya infallsvinklar och undvika att för tidigt fastna för någon oförankrad darling. Mitt fokus kom senare att friskt pendla mellan tankar på själva processen och det konkreta förslagsarbetet knutet till det specifika området. Jag försökte närma mig mitt område på olika sätt och rörde mig vilset flaxande mellan större och mindre skalor, mellan filosofiska och praktiska aspekter. Med pennen försökte jag fånga partiklarna och få dem på pränt, det blev både i bild och text. Detta ledde till än fler frågor som jag lät vara öppna för att sedan efter hand kunna undersöka dem. De flesta rörde busstationen eftersom det var på den mitt fokus låg från början. Återkommande tankar och frågor jag ställde mig handlade i korthet om:

Trelleborg Övre som plats och gränzon

Idag är Trelleborg Övre en stor sammanhållen yta med bussterminal och parkering som funktioner. Ser jag något värde i att bevara denna yta som en hel plats? Vad skulle

det innebära? Om jag skulle bevara platsens gränzonskaraktär, hur skulle det kunna ta sig uttryck? Vad är det egentligen som karakteriserar en gränzon? Kan gränzoner ha ett egenvärde? Kanske en övergångszon är mer aktuellt än gränzon? Med övergångszon tänker jag att omgivande områden får en fortsättning på ytan och att platsen, för att uttrycka det tragiskt, får finna sig i att agera kompletterande yta. Med gränzon tänker jag att platsen som sådan framhävs och betonas genom ett visst eget uttryck, starkt eller svagt, mer konkret och fysiskt eller mer upplevelsemässigt med exempelvis ljud och ljus. Om busshållplatsen lämpas att fungera som övergångszon, hur ska gränserna till omgivande strukturer se ut? Åt vilket håll ska den vända sig?

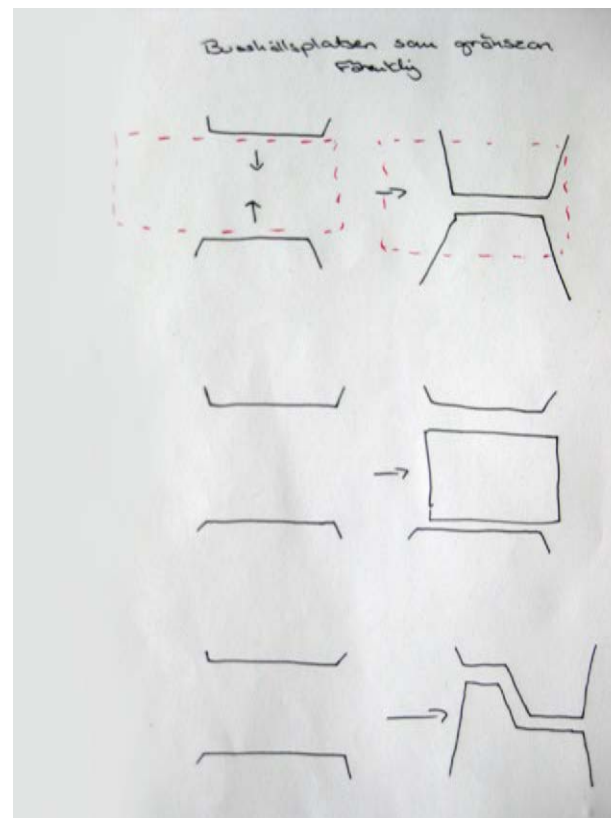

Bild på tre olika sätt att bemöta gränzonen: omkringliggande struktur breder jämnt ut sig på platsen och möts, bussterminalen fortsätter att vara en egen yta, omkringliggande strukturer möts på annat vis.

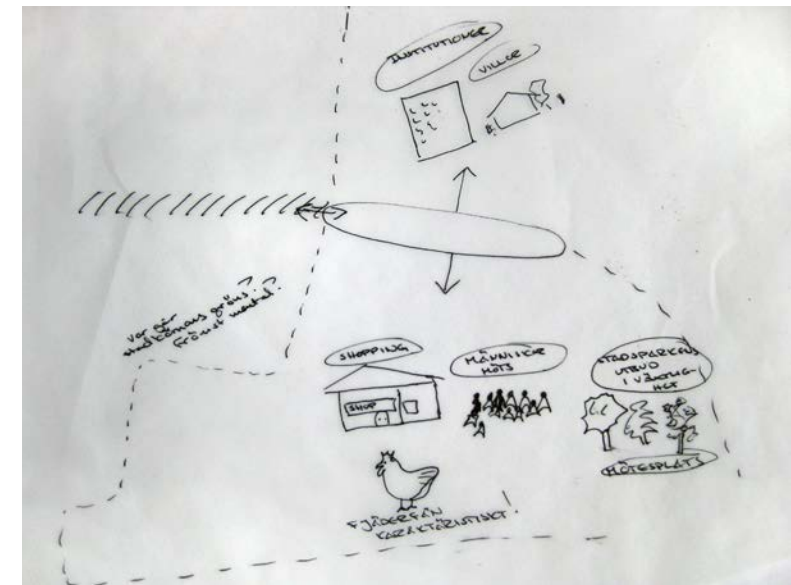

Bild på min mentala bild av området, möten i staden, tuffar, bostäder runt om. Tillhörighet.

Trelleborg Övre och kvarteret Signalens historia och kontext då och nu

Hur har Trelleborg Övre, kvarteret Signalen och området däromkring har sett ut genom tiderna. Hur har dessa områden relaterat till stadens liv och rörelsemönster och hur ligger de idag i relation till dessa? Finner jag ett behov av att återspegla områdenas historia i min omgestaltning? För vem skulle jag göra det? Finns det ett egenvärde i att bevara bussterminalen som offentlig eftersom den i urminnes tider varit det?

Liv på platsen

Vilket liv är möjligt på Trelleborg Övre? Hur skulle livet under dygnets timmar kunna se ut och te sig och vad skulle det utgå ifrån? Skulle handel eller någon form av service kunna vara möjlig? Hur skulle framkomlighet med bil påverka livet på platsen och rörelserna kring stadskärnan i helhet?

3.2 Fas 2: Analys

Dagbok 5/11- 2012

Varför ska analyserna vara det som sätter stopp i min process? Jag har ju inga problem med att analysera i stort men att låta den komplexa verkligheten gå igenom min utsollningslins och ner på ett papper där jag i bildform bedömer vilka element som betraktas som barriärer, vilka målpunkter som ska få vara med och var gränserna mellan olika områden går känns bara så fel. Svårt. Det känns inte ärligt. I huvudet kan jag mycket väl för mig själv bedöma vilka målpunkter som är rimliga att ta med i olika skalor men när det kommer ner på papper blir det fel och jag blir osäker. Tänk om exempelvis Sankta Katarina kyrka drar mer människor under en vecka än Axel Hebbes konsthall, då stämmer inte min analys om jag enbart tagit med den sistnämnda som målpunkt. Allt är ju så relativt och det relativa kommer ju inte med på pappret. Vad ska jag med mina analyser till?

Om att förenkla verkligheten – svårt men nödvändigt

Enligt ett papper som delades ut under utbildningens andra projektkurs går analysarbetet ut på att

bryta ner en komplex verklighet i hanterbara delar och undersöka och utreda dessa var för sig. Genom denna abstraktion blir platsen och arbetsuppgiften mera begriplig och hanterbar för dig själv, men också i förmedlandet och i argumentationen med andra. Det är alltså redan nu ni tar era första ställningstaganden.

(SLU, 2009-04-24)

Kort sagt kan man säga att det handlar om att förenkla

verkligheten för att göra den mer gripbar. Det finns massvis med metoder för detta och vilka man väljer är helt beroende på vad man är ute efter att undersöka. Vad man i sin tur vill undersöka är av högst subjektiv karaktär och så även hur man väljer att presentera sina analyser, såvida man inte har en beställare som ger tydliga riktlinjer som man själv anser är relevanta. Att analysera en plats eller ett område kan sålunda te sig relativt enkelt. Det tycker inte jag att det är.

Efter två månaders praktiserande inom Trelleborgs kommun kände jag att jag hade ganska bra koll på mitt projektområde samt att jag såg de övergripande strukturerna i och kring platsen. Jag kunde känna att jag gjorde analyser bara för sakens skull och inte använde de som ett aktivt verktyg för att komma framåt i arbetet. Detta är något jag känner igen från tidigare årskurser där jag lätt kunde se på det inledande analysarbetet som en del separerat från resten av projektet. Eftersom jag i detta arbete innerst inne visste att jag behövde förenklandet i bildform försökte jag tänka att analyserna bara var till för mig själv (som jag sedan kunde återkomma till och plocka det bästa ur) och ställde mig de basala men viktiga frågorna:

Vad behöver jag veta för att komma fram till hur jag vill utveckla platsen?
Jag behöver veta detta och detta därför att...

Dessa frågor grundade sig i att jag ville få fram vad Trelleborgs Övre hade potential att utvecklas till. Att resonera kring dem hjälpte men det var inte förrän jag ställde mig en mer specifik fråga som jag fick lite medvind. Jag utgick från Trelleborgs begränsade tillgång till allemansrättslig mark och platsens nuvarande funktion som offentlig plats och ställde frågan: Har platsen grundförutsättningar och kvalitéer som gör att delar av eller hela nuvarande buss-

området skulle kunna utvecklas som en attraktiv offentlig plats? I syfte att försöka bära med mig det jag kom fram till valde jag att sammanfatta analyserna, vilket till min förvåning ledde till att jag gjorde allt fler upptäckter än när jag enbart hade studerat dem var för sig (Analyserna som gjordes i början av processen följer på sidorna 31 till 34. På s. 35 återfinns sammanfattningen av mina analyser).

Analysarbetet fortskred under hela gestaltungsprocessen fast i annan form. När jag skulle bestämma vilket koncept jag ville jobba utifrån fann jag behov av att sammanställa mina tidigare gjorda analyser i SWOT-form där jag klargjorde platsens roll utifrån sin mer lokala kontext samt utifrån stadens kontext (se s. 36). Jag märkte hur detta gav mig en tydligare aning och riktning om vad som var viktigt i sammanhanget. Genom det fortsatta skissarbetet gjorde jag ständigt analyser kring vad jag såg och vad som skulle hända om jag gjorde så eller så. Den formen av analyser var dock betydligt enklare för mig då det så tydligt var del av min process i att komma fram till ett förslag. Ingenting var spikat. Jag gjorde också egna analyskriterier över vilka kvalitéer jag sökte i framtida strukturer (se mer under rubrik *Om att finna balans mellan helhet och detalj och att ifrågasätta omedvetna förgivettaganden*, s 44).

Återkommande under arbetets gång har jag tittat tillbaka på min process. Jag har irriterat mig på att förstå varför den inledande analysfasen skulle vara så svår för mig. I efterhand ter sig svaret tudelat men ganska klart. Det ena handlar om en vilja att greppa hela platsens problematik redan i början av arbetet. Jag önskade i all röra ha något relativt stabilt att utgå ifrån vilket, utifrån hur jag ser på det i efterhand, inte är möjligt så pass tidigt i processen. Det var ju inte förrän jag förslagsskissat på platsen ett bra tag som jag tyckte att jag började få ett grepp om den. Det andra svaret på varför

det inledande analyserandet skulle vara så svårt tror jag helt ärligt bara handlar om rädsla över att ha fel i mina subjektiva bedömningar som sedan eventuellt kan fortplantas i förslaget om jag under processens gång inte omvärderar de initiala, eventuellt felaktiga, analyserna. Vad som krävs för att minska denna problematik tänker jag framförallt handlar om att ta mig an fler gestaltungsarbeten för ytterligare övning. Genom detta arbete vill jag emellertid tro att min svårighet med att analysera i bildform har minskat, eftersom jag dels kommit att lita mer till mina subjektiva bedömningar och dels nått en medvetenhet om att mina analyser inte nödvändigtvis måste uppfattas som sanna av alla.

För att svara på frågan ”Har platsen grundförutsättningar och kvalitéer som gör att delar av eller hela nuvarande bussområdet skulle kunna utvecklas som en attraktiv offentlig plats?” såg jag att följande analyser behövdes göras:

- Stadens struktur
- Vardagspunkter och viktiga offentliga områden
- Rörelseanalys
- Gröna element
- Rumsanalys
- Karaktärs- och/ eller bevaransfulla element

På följande sidor presenteras dessa analyser, sammanfattningen av dem samt SWOT- analyserna.

Stadens struktur

Syfte:

Att få fram förhållande mellan bostäder, skolor, industri, handel, grönområden samt utvecklingsområden. Det kan ge en antydning om hur livet ser ut och hur människor rör sig i staden och sålunda i anslutning till mitt projektområde (se svartstreckad yta). Analyskartan gjordes ursprungligen i skala 1:20 000.

Visar:

I närheten av mitt område finns såväl institutioner, grönområden, bostäder samt centrumverksamheter (se mer i analys om vardagsmålplatser). Dessa bidrar alla med olika former av liv.

Tankar:

Det finns planer på flertal bostadsområden i stadens ytterkanter norrut, österut och söderut. Med större befolkning behöver fler samsas om det offentliga rummet där grönområden utgör en viktig del. Stadsparken (direkt söder om mitt område) och Östervångsparken (del av större grönyta rakt norrut sett från mitt område) utgör två av stadens viktigaste offentliga målplatser och har varierande karaktär. Kraven på dem kommer att öka allteftersom staden växer. Nära väster om mitt område ligger också Parken som den kallas i folkmun. Det är den tidigare Folkets park som nu efter omgestaltning även går under namnet Generationsparken. Denna tillhör också en av stadens parker som utmärker sig. Mitt område ligger som en pusselbit mellan alla dessa tre. Kanske jag kan jobba med gröna stråk som knyter samman dem så att mervärden kan åstadkommas med bättre rörelse dem emellan?

Vardagsmålpunkter och viktiga offentliga områden

Syfte:

Att visa på livet mer inzoomat kring projektområdet. Analyskartan gjordes ursprungligen i skala 1:4000

Visar:

Mångfalden av verksamheter kring mitt område samt de korta avstånden. Flertal verksamheter precis söder om bussterminalen. Tre skolor belägna i närheten. Lasarettet som utgör stor målpunkt ligger rakt norrut från området. Två av stadens mest karaktäristiska grönområden ligger nära. Det finns ett flertal offentliga ytor söder om området.

Tankar:

Skulle de offentliga platserna söderom kunna innebära att bevarandet av Trelleborg Övre som offentlig plats inte skulle vara gynnsamt? Skulle det bli en offentlig plats för mycket? Det finns i och för sig ingen offentlig plats idag som uppmuntrar till ett levande stadsliv på vintern.

Rörelseanalys

- GC- stråk
- Cykelstråk i gata
- Huvudvägnät för bilar
- Busstrafik

Syfte:

Visa rörelse i omgivningen för att se om platsen naturligt kommer att användas vid förflyttning när bussterminalen förflyttas. Analyskartan gjordes ursprungligen i skala 1:5000

Visar:

Befintliga gc-stråk i stort sett följer huvudvägnätet med stråk på vardera sida med undantag i stadskärnan där nätet är mer finmaskigt. Det är emellertid ofullständigt med tanke på den nya kollektivtrafiknoden. Bussar

har i dagsläget bra upptagningsområde i de centrala delarna och bilar tillåts komma till.

Mitt område är gråskrafferat och i anslutning till det finns två gc-stråk som inte följer huvudvägnätet utan enbart är till för de mjuka trafikanterna. Gc-stråket söderifrån, från stadskärnan slutar där mitt projektområde tar vid.

Tankar

GC- stråken bör göras hela.

Gröna element

Syfte:

Visa gröna element i närområdet. Analyskartan gjordes ursprungligen i skala 1:4000

Visar:

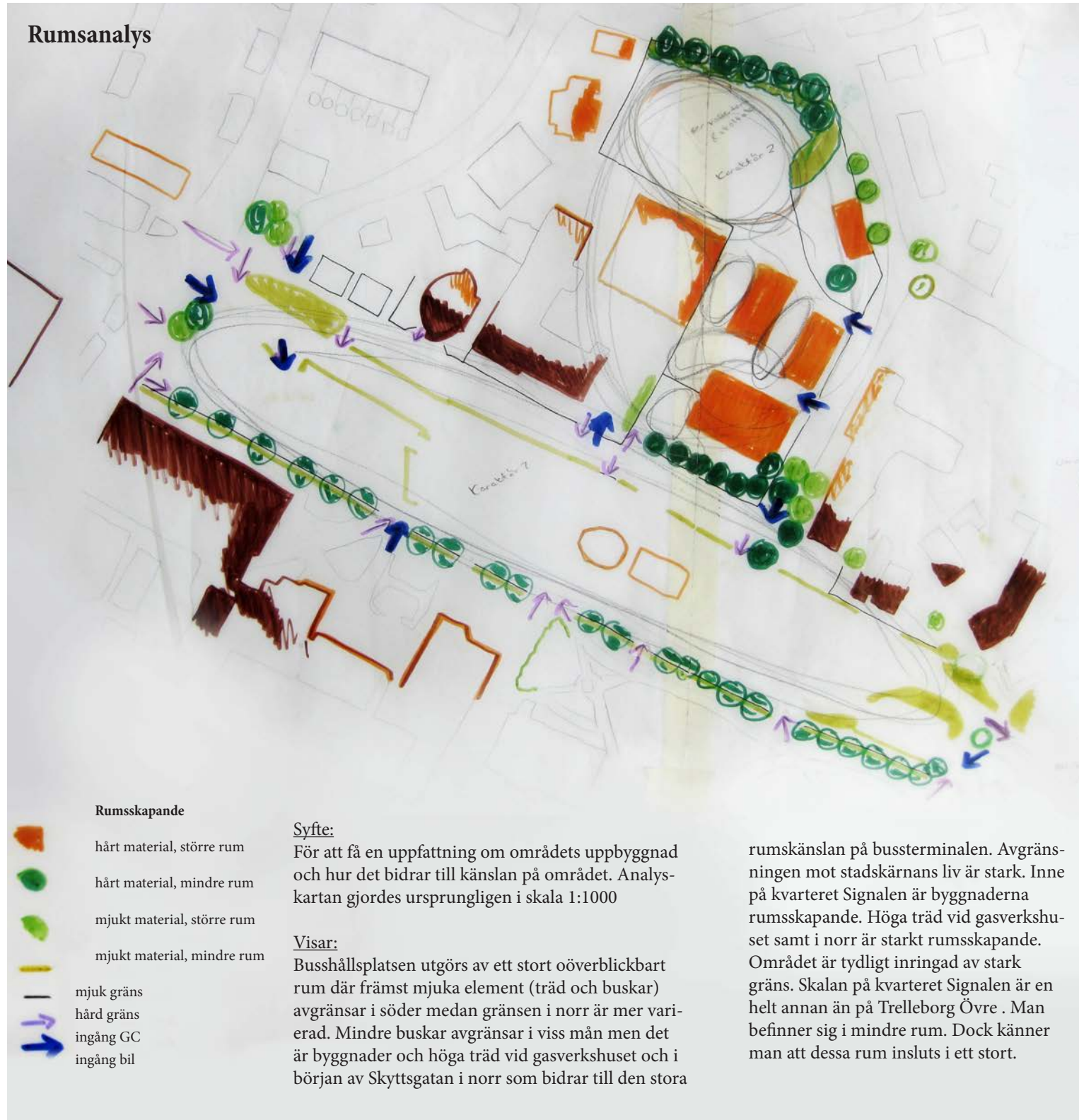
Det finns idag ett flertal trädrader som med fördel som hade kunnat kopplas samman för att uppnå kontinuitet och sammanhängande gröna stråk som både kan vara av värde som sprid-

ningskorridorer och för den offentliga miljön i sin helhet. Lindallén som löper på diagonalen norr om kvarteret Signalen har karaktär. Det finns ett flertal p-tyor i anslutning till bussterminalen.

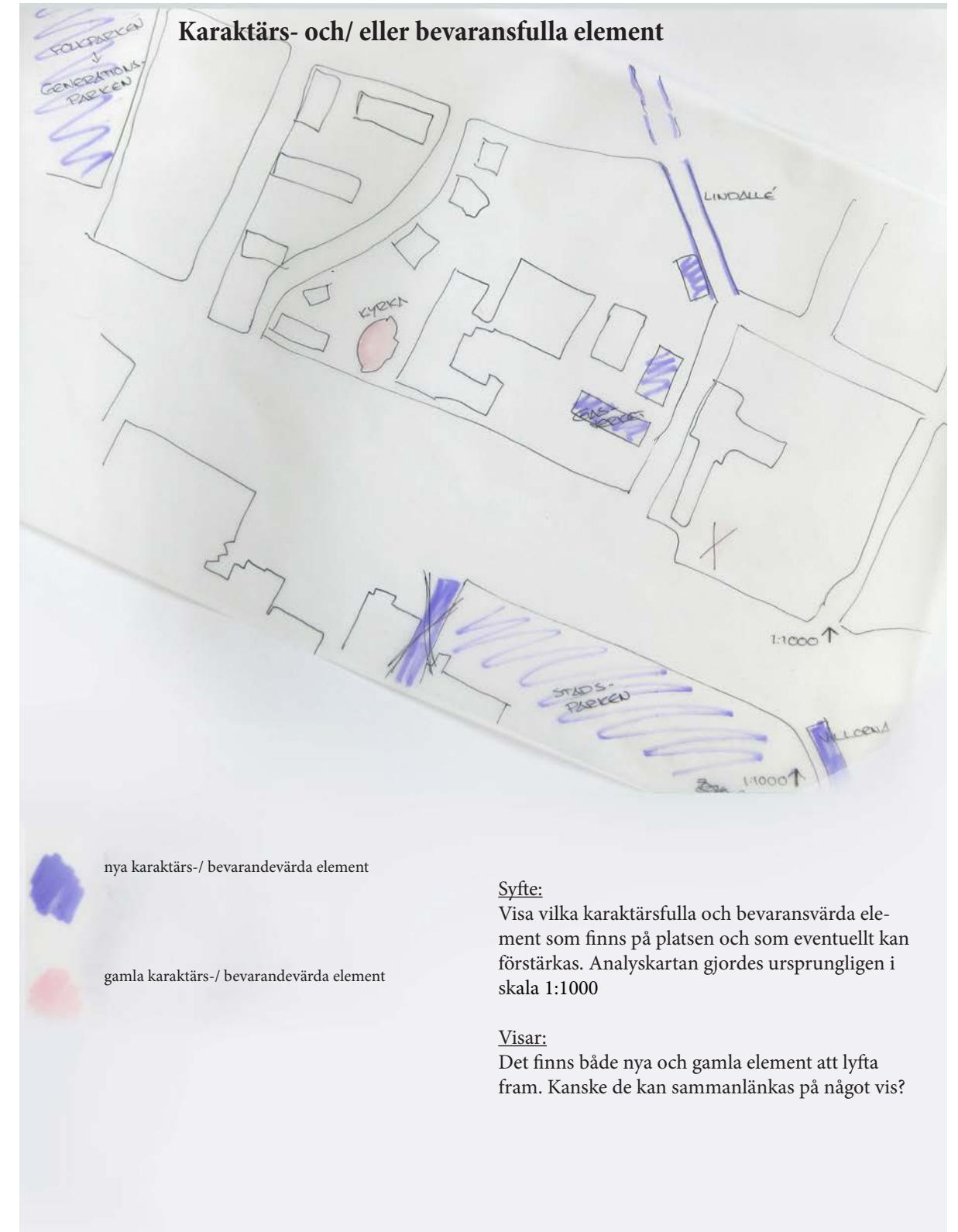
Tankar: Kan p-tyorna samordnas och fungera som multifunktionella ytor?

Rumsanalys

Karaktärs- och/ eller bevaransfulla element

Sammanfattning av intiala analyser

Trelleborg Övre och kvarteret Signalen:

- har tre av stadens populära offentliga områden in på knuten som tillsammans lockar människor i alla åldrar: Folkparken/Generationsparken, Stadsparken och Stortorget
- ligger som en olagd pusselbit i ett näst intill sammanhängande gc-stråk från staden.
- har flera gröna kvalitéer i sin närhet, både parker och alléer. Flertal p-ytor upptar offentlig plats i och kring områdena.
- ligger i närhet av flera vardagsmålpunkter. Direkt söderut finns flera och norrut utgör lasarettet och Östervångsparken de största målpunkterna.
- Busshållplatsens rum är långsmalt och oöverblickbart. Rumsbildande är framförallt Stadsparkens norra trädrad och skolan i söder. Inne på kvarteret Signalen är det en annan skala, mer mänsklig. De gamla byggnaderna har karaktär och fungerar som mindre rumsbildande element medan större rumsskapande element framförallt utgörs av vegetationsridån i norr. Området är tydligt begränsat med staket och vegetationsridå.
- Flertal gc-stråk följer i stort huvudvägnätet med stråk på vardera sida. I anslutning till mitt område möts emellertid två stråk. Staket från stadskärnan är helt bilfritt och så även stråket från Trelleborg C. Väster om bussterminalen löper det utmed en bilväg, dock separerat.

SWOT- analys

Swot in place

I och med att platsen inte rymmer så mycket idag, bortsett från bussarna, ligger mycket av styrkorna i omgivande verksamheter. Mycket av styrkorna kan sålunda även betraktas som möjligheter. De horisontella rubrikerna *Helpful in achieving objective* och *Harmful in achieving objective* beskriver förhållandet till målet med platsen. Jag satte målet som att platsen skulle vara fungerande.

Swot in Trelleborg

När Swot in place var gjord såg jag behov av en SWOT-analys för Trelleborg i stort för att se platsens roll i större skala. Målet satte jag till att Trelleborg skulle vara en framgångsrik stad utifrån sin torlek.

SWOT IN PLACE

	<p>HELPFUL IN ACCIEVING OBJECTIVE</p> <p>Nära stadskärnans utbud Nära omvandlingsområdet Signalen Granna med stadsparken och en gymnasieskola Viktig östvästlig cykelled genom området Nära kulturverksamheter Uppväxta träd Intressant historia</p>	<p>HARMFUL IN ACCIEVING OBJECTIVE</p> <p>Slutna gränser mot söder där stadslivet finns (minskar spontanbesök för de som rör sig i stadskärnan) Avsaknad av länk norrut som fortsättning på A. Lindgren allé Monofunktionella parkeringsplatser som upptar stor yta Storskaligt, avlångt och oöverblickbart</p>
INTERNAL IN THE ENVIRONMENT	S trengths	W eakness
	<p>Ökad inflyttning Skyddad cykelled från centralstationen och nordväst i små rum Mellanzon mellan två besöksintressanta parker (stads- och folk/gen.park) Att Signalen är upp för omvandling så en länk norrut mot viktiga målpunkter kan skapas Befintliga uppvuxna alléer (Ökad turism iom tågtrafik) Koppla ihop intressanta pusselbitar</p>	<p>Att centrum och besöksvärda miljöer förskjuts söderut om Sjöstaden utvecklas Att man i förtättningsambitionerna inte, på ett sunt sätt, tar tillvara på den lilla allemansrättsliga mark som finns Ökad biltrafik--> större barriärer för mjuka trafikanter Ökat behov av parkeringsplatser (Att intressanta pusselbitar inte kopplas väl an med omgivning)</p>
EXTERNAL IN THE ENVIRONMENT	O pportunities	T hreats

SWOT IN TRELLEBORG

	<p>HELPFUL IN ACCIEVING OBJECTIVE</p> <p>Hamnverksamheten och kontakten med Europa Lång kuststräcka Småstadskaraktär</p>	<p>HARMFUL IN ACCIEVING OBJECTIVE</p> <p>Dålig orientering Inte mycket turistattraktioner som är unika för Trelleborg (Inte mycket som lockar vintertid)</p>
INTERNAL IN THE ENVIRONMENT	S trengths	W eakness
	<p>Tågstationen--> möjliggör utökad, smidigare och förhoppningsvis mer hållbart resande till ex. Malmö och Europa I och med flytt av hamn kan den visuella och fysiska kontakten med vattnet utökas</p>	<p>(Ekonomi Att nytänkande inte präglar hela den kommunala organisationen vilket sätter begränsningar)</p>
EXTERNAL IN THE ENVIRONMENT	O pportunities	T hreats

Sammanfattning:

Svårighet att göra inledande analyser eftersom

det handlar om att förenkla verkligheten till bildform vilket jag tycker är svårt

jag är rädd att analyserna inte ska vara objektivt sanna och därmed lägga felaktig grund för fortsatt arbete

Lösningar/tankesätt jag bär med mig

Skapa tydligt syfte med analyser genom att ställa frågor och sammanfatta vilken kunskap jag bär med mig

Se analyserna som ett första steg till att få ett grepp om helheten. Den får jag möjligen inte koll på förrän långt senare när jag skissat ett tag

Analyser är enbart till för mig själv i början, tänk inte på presentationen utan på dem som en startpunkt som kan modifieras

Fortsätt med gestaltungsarbeten för att öka förtroendet till mina egna subjektiva bedömningar

3.3 Fas 3: Koncept

Idégenererande- om att komma fram till något att finna vägledning i

Under hela processens gång har jag ägnat mig åt idégenererande, såväl i text- som bildform. Att utveckla mitt undersökande genom skissen har varit viktigt men även att finna sätt att komplettera detta med andra medel när behov dykt upp. Detta övriga sökande aktualiserades framförallt när jag skulle finna ett koncept att arbeta vidare utifrån. Från årskurs 1 bar jag med mig konceptets betydelse för förslagsarbetet utifrån instruktionslappen som betonade:

Ett starkt och tydligt koncept underlättar i hög grad gestaltungsarbetet och ökar möjligheten till att ditt slutgiltiga förslag får en stark helhet och lösning.

(Kyllin, M, 2007-12-18)

Jag fann ett starkt behov av koncept på mitt område för att inte förlora ett helhetsgrepp och frågade mig hur jag skulle komma fram till ett koncept. Jag hade inte riktigt förstått det där med koncept, kände jag. Koncept är ju ett mångfacetterat begrepp och kan innebära samt användas lite vad och hur som. Det kan skifta från det, för mig, mest abstrakta föreställningarna där en blommas utveckling får visa hur formen och innehållet för en plats ska växa fram, till mer konkreta tankar som exempelvis använts i utvecklingsplanen för Lunds stadspark (Lunds kommun och Ramböll, 2009-10-28, s. 29). Där delas konceptet in i fyra delar som handlar om utvidgning, nya kopplingar, bevarat hjärta och punktvis modernisering/ ekologisk förtätning (ibid). Andra koncept kan komma ur berättelser (se exempelvis Östling, E-K, 2011).

Vad jag framförallt ställde mig kluven till var hur jag skulle finna ett bra koncept som skulle hjälpa mig i mitt ut-

formningsarbete. Vilken form av koncept skulle vara mest vägledande i mitt arbete? På utbildningen har betydelsen av koncept betonats, men sätt att finna dem har varit upp till eleverna. Oftast finns det massvis av trådar att dra i. Jag har själv funnit att jag, under utbildningen, inte haft utrymme att utforska olika trådar, utan har mer eller mindre slumpvis bara dragit i en tråd och sett vart det lett. I detta arbete ville jag se hur jag mer systematiskt kunde arbeta mig fram till ett koncept. Eftersom jag av erfarenhet visste att skissande i bildform för att generera koncept inte fungerat så bra, sökte jag efter andra sätt att arbeta. En vän som är utbildad till industridesigner presenterade sitt sätt att spåna idéer för att komma vidare i tänkandet, och detta med hjälp av mindmaps. Genom mindmaps bryts det aktuella ämnet ner i så många små delar som möjligt. Utifrån dessa letar man sedan associationer och liknelser som kan leda vidare, gemensamma nämnare som kan binda ihop saker och ting. På detta vis kan man finna saker man annars inte hade upptäckt (Johansson, A. 2012-11-15).

Dagbok 15/11- 2012

Idag introducerades jag i hur man kan arbeta för att hitta möjliga spår att spåna vidare kring. Detta i syfte att hitta guldskorn som kan användas för att finna lämpliga koncept. Först brainstormar man fritt med allt man kan komma att tänka på gällande platsen. Sedan skriver man upp det som framkommit ur brainstormingen och som möjligtvis kan utvecklas och än mera. Av tidsskäl behöver här ofta en prioritering ske. Här handlar det om att jag helt subjektivt ska avgöra vilka aspekter som jag tror innehar potential att utvecklas. Vilka aspekter, av alla aspekter som framkommit och inte bara de som utvecklats vidare, som kan utgöra guldskorn att gå vidare med utvärderas sedan utifrån

- Vad har relevans/ betydelse för platsen? Poängsätt 1-5
- Vad känns roligast att arbeta med? Poängsätt 1-5
- Vad har störst identitet på platsen eller har möjlighet att utvecklas till identitet?
- Vilka spår är relevanta att utvärdera och gå vidare med, välj 5. Välj sedan 3 av dessa.

Efter man sökt bena upp och finna olika guldskorn funderar man sedan fritt kring vad som kan utgöra grunden för ett koncept. Då är det inte självklart att de tre mer utforskade aspekterna används. De är bara till för att vidga tankarna.

Efter den fria brainstormingen sökte jag efter vidare inspiration på internet i syfte att hitta så många frön till koncept som möjligt. Efter ytterligare en sällningsprocess kom jag att fastna för två koncept som var aktuella i olika skalor: *Grön sammankoppling* och *Rumssekvenser*. *Grön sammankoppling* handlade om Trelleborg Övre och kvarteret Signalens förhållande till Stadsparken, Folkparken/ Generationsparken och Östervångsparken i norr som alla utgör parker med speciella karaktärer och är viktiga målpunkter i staden. Jag såg vikten av att sammanlänka dessa områden på bättre sätt. Genom att utnyttja restytor och befintliga gröna kvalitéer skulle ett sammankopplande kunna ge utökade värden. Konceptet *Rumssekvenser* handlade om att gripa tag i bussterminalens långsträckta, storskaliga och oöverblickbara yta. Jag såg att den skulle må bra av att brytas upp i mindre bitar, i mindre rum, för att få en angenäm sammanlänkning med omgivande varierande strukturer. Syftet med platsen skulle bli att tillsammans med kvarteret Signalen skapa boende för fler i en attraktiv utemiljö. Genom att aktivt arbeta för upplevelserika länkar samt lyfta fram platsen som en intressant del av staden skulle mitt projektområde vara en del i att uppmuntra cykeln som transportmedel. *Rumssekvenser* kom att bli det koncept jag hade som fokus i mitt arbete. Arbetet med *Grön sammankoppling* fanns emellertid med i bakhuvudet under processens gång.

Samtidigt som jag kände att konceptet med rumssekvenser hade potential att vara vägledande ställde jag mig tveksam till dess roll att hjälpa mig med att generera form. Jag såg även riskerna med att tappa platsen som helhet genom arbetet med de olika rummen. Jag bestämde mig för att formgenererandet fick fortsätta i skissform och att jag kontinuerligt skulle fortsätta tänka kring vad som skulle binda samman området där siktlinjer och länkar utgjorde en betydelsefull del.

Trodde jag det. Skissandet väntade och istället funderade jag över andra sätt att arbeta med koncept. Temaord kanske skulle kunna hjälpa till att stötta mitt koncept. Nej, det var den dära blixten jag väntade på. Det är märkligt det där. Jag vet i teorin att det sällan är idéblixtar som slår ner och serverar en lösning på silverfat. Ändå fanns hoppet där. Och hoppet fanns där några dagar. Sen insåg jag fakta. Dags att sätta pennan till pappret på riktigt.

Att finna ett koncept som skulle guida mig i mitt gestaltungsarbete upptog mycket energi och jag ifrågasatte ständigt dess roll. I efterhand kan jag se att det inte var själva konceptet det var något fel på, för jag kom ständigt i mina ifrågasättanden fram till att det var det konceptet jag valt som jag ville jobba utifrån. Däremot fanns det en diskrepans mellan konceptet och mina förväntningar på det. Jag hade förhoppningar om att det skulle generera form i större mån. Ifall det varit syftet hade mitt koncept fått vara mer specifikt. Nu valde jag att mer ha det som vägledning. Och vägledande blev det, även om uttrycket i förslaget förändrades och andra viktiga aspekter växte fram. I mitt slutförslag kom fyra bärande idéer att träda fram som grundpelare för förslaget.

När jag började jobba med koncept hade jag inställningen att det på något vis var finare och mer kreativt att ha koncept som var mer abstrakta. Jag ville på ett sätt också ha det, men har alltid tyckt att de varit så krystade och ständigt funnit mig själv med att ifrågasätta dem. Idag har jag förlikat mig med att det ena inte är bättre än det andra. Vilken typ av koncept man använder sig av beror bland annat på personlighet, plats och säkert också erfarenhet. Man kan använda tusen olika koncept som inledningsvis kan tyckas vara av olika kvalité. Det är emellertid inte själva konceptet i sig som bestämmer kvaliteten utan kvaliteten består i vad

man gör av konceptet, förutsatt att grunderna för konceptet är motiverade.

Att jag valde att metodiskt arbeta mig fram till ett koncept, genom noggrann utvärdering av brainstormingidéer, hade mycket att göra med att jag ursprungligen inte hade fått någon direkt idé om hur jag ville omvandla platsen, bara fragmentariska idéer. Jag hade snarare sett alla spännande utmaningar med platsen och varit kluven inför hur jag skulle kunna ta ett helhetsgrepp på den. Att brainstorma med hjälp av mindmaps och sedan göra metodiska urvalprocesser fann jag vara av stor hjälp för mig, inte minst eftersom jag var ensam och därmed inte hade någon att utväxla galna idéer med. Mitt brainstormande i text gav mig möjlighet att ha en synlig diskussion med mig själv genom att i text sätta på pränt alla idéer i skiftande skala som både gällde mer abstrakta som konkreta aspekter.

Sammanfattning:

Svårighet med koncept eftersom

det kan innebära vad som helst och är sålunda relativt otydligt

jag hade en omedveten tanke om att abstrakta koncept var mer kreativt och därmed finare än konkreta

jag inte visste hur jag skulle komma fram till ett bärande koncept

mitt valda koncept inte stämde överens och kunde leva upp till de förväntningar jag hade på det

Lösningar/tankesätt jag bär med mig

Jag har förlikat mig med att koncept kan innebära vad som helst och att jag måste försöka se det som en fördel istället för en svårighet.

Det ligger inte en värdeskillnad mellan abstrakta och konkreta koncept utan det är vad man gör av dem som är det viktiga.

Brainstorming i mindmaps kan vara ett effektivt sätt när man jobbar själv och behöver tömma ut tankar som såväl kan vara abstrakta som konkreta samt variera i skålhänseende

Genom att gå metodiskt tillväga i sållandet och ihopplockandet av olika konceptfragment kan man lägga grund för ett bra koncept.

Klargör dina förväntningar med konceptet så du vet vad du ifrågasätter när du arbetar vidare.

3. 4 Fas 4: Förslagsarbete

Dagbok 3/12- 2012

Skissandet har inletts på riktigt. Det trevande, sökande. Jag kommer att tänka på det vinnande förslaget Culture Cabash i tävlingen kring det höga huset och stadsrummet kring Rosengårds centrala delar. Jag går in på Sveriges arkitekters hemsida och kikar på det igen och studerar framförallt formen på stadsrummet. Jag inspireras av den oregelbundna formen på gaturummet och hur rörelsen inte uppmuntras ske på en rektangulärt avgränsad transportyta. Det påminner om rörelsen i Bo01-området, Västra hamnen i Malmö. Jag testar i skiss på Trelleborg Övre för att ha något att utgå ifrån. Jag testar hur det östvästliga cykelstråket hade kunnat löpa fram genom ömsom slutet, ömsom mer tät rumslighet, där byggnader och vegetation skapar väggarna till rum med olika karaktärer. Testar igen för att få mer variation, bryter bland annat av siktlinjerna mer. Mycket byggnader blir det. Byggnader utan sammanhang. Vilka funktioner tänker jag mig egentligen på området? Jag tror inte på att ha handelsverksamhet här. Trelleborg har redan idag problem med butiker som läggs ner och då är det främst butiker på handsgatan Algatan. Nej, handeln i denna lilla stad bör förstärkas där den finns idag framför att spridas ut. Att ha bostäder är ju givet i och med det centrala läget på platsen men i vilken form och utsträckning? Undrar vidare hur många öppna ytor jag har råd med på området. Skissar vidare...

! Om sökandet, våga vara grov med pennen och inte dutta omkring

I mitt inledande skissande hade jag enbart fokus på Trelleborg Övre. Vad som fanns i mina tankar då åskådliggörs genom dagboksinslaget bredvid. Det som till en början väckt mitt intresse för platsen, gränzsoskaraktären, kom också tidigt att utgöra en av de stora utmaningarna i skissprocessen. Jag studerade och sökte efter möjliga samspel med omgivningen. Jag testade att luckra upp omgivningarnas gränser, lite försiktigt. Bland annat kopplingen till stadsparken med dess norrgående tydliga avgränsning tedde sig svår. Jag hade stor respekt för de stora gamla träden och när jag försökte rucka på gränsen utan att för den delen vilja ta bort några träd hamnade jag med snuttifierade och totalt anonyma grönytor som inte riktigt visste var de hörde hemma. Denna frikoppling från sitt sammanhang kände jag emellertid på hela ytan jag skissat på och jag såg betydelsen av att hitta eller forma kvarter. Jag såg också ett stort behov av min första skisshandledning.

Genombrott 1

Två avgörande händelser ledde till mitt första genombrott i förslagsskissandet; samtal med anställd på Trelleborgs kommun samt skisshandledning. I samtal med Charlotte Hägg Reader på plan- och byggavdelningen i Trelleborg (2012-12-07) frågade jag hur de hade tänkt kring utvecklandet av kvarteret Signalen. Hon berättade att hela kvarteret skulle ses över, även arbetsmarknadsförvaltningen. Detta ledde till att jag vågade ta bort denna byggnad som för mig enbart utgjorde en barriär samt skissa mig mer in på detta kvarter. Det var emellertid inte förrän efter min skisshandledning som mina skissproblem lossnade i stort.

“Det ser ju rörigare ut på din skiss än det gör på platsen idag”

Detta konstaterande, från min handledare Maria den 12 december, var en ögonöppnare som medförde tillsammans med hennes i övrigt engagerande synpunkter samt insikter hos mig själv, att en helt annan form av skissande tog form. Under handledningen rörde sig Maria med yviga pennrörelser en bra bit bortom bussterminalens gränser. Handen skissade fritt utan begränsningar och det kändes som om det var med ett helt annat språk hon kommunicerade med området. Väsentligt skilt från mitt krampaktiga skissande inom bussterminalens gränser där jag genom utplacering av enskilda enheter/byggnader/former sökt efter rum, funktion och sammanhang, men utan att finna det sammanhang jag hela tiden hade som ledord i huvudet. Hur skulle bussterminalen knyta an till sin omgivning på den spelplan den utgjorde? Vilka funktioner och vilket liv skulle vara möjligt på denna avgränsade avlång yta?

Efter handledningen tillät jag mig att röra mig utanför bussterminalens gränser, att vara grov och yvig med pennen, minska min duttande försiktighet och fokusera på att finna de större strukturerna Maria talat om. Hur skulle infrastrukturen kunna se ut? Hur skulle det gröna breda ut sig? Vilken kvartersstruktur ville jag ha och vilken rumslighet var jag ute efter? En mer logisk rensning och uppklarning av mina röriga tankar började komma igång och jag insåg att de svar jag sökt på busshållplatsens problematik inte gick att hantera inom dess gränser utan att ett större helhetsgrepp måste till.

Den stora problematiken i mitt inledande skissande kan sammanfattas med begränsningar i mitt sökande. Även

om jag ställt mig öppen inför platsens potential och vad den skulle kunna utvecklas till, insåg jag inte att min tidiga avgränsning, att jobba med framförallt bussterminalen, behövde ifrågasättas. Jag hade varit medveten om att jag skulle behöva röra mig in på kvarteret Signalen eftersom dess utveckling onekligen skulle komma att påverka Trelleborg Övre. Att det var ett helhetsgrepp på hela detta kvarter och studerande av de omkringliggande kvarteren som måste till ville eller kunde jag emellertid inte ta in. Jag tror att detta berodde på att jag försökte hålla mig inom den ram och avgränsning jag själv satt upp för att undvika onödiga utsvävningar och att hamna med en ohanterligt stor yta att ta hand om. Jag försökte hålla det fokus som exempelvis Lynch and Hack lyfter fram som betydelsefullt (1984, citerad i Swaffield, 2002:58)

The designer is suspicious of limits and yet cannot deal with the universe. Therefore he decides: Where shall my focus be? What shall be its context? How shall they connect?

Jag skissade alltså med vad jag trodde var ett öppet förhållningssätt men inom viss given yta, omedveten om att problematiken låg i mitt tidiga avgränsande. Att själva sökandet inte är helt okomplicerat tar Birgerstam upp. Han beskriver att ”den professionella skissaren vet hur hon kan söka, även om hon inte vet hur och vad hon kan finna” (Birgerstam, 2000:32). Mina problem låg snarare i hur jag kunde söka.

Genom mitt nya angreppssätt kom mitt intresse för bussterminalen att förskjutas till att försöka få till en helhetsstruktur på området kring kvarteret Signalen och Trelleborg Övre. Jag kände att en helt annan glädje i skissandet infann sig. Det koncept jag utvecklat för enkom busshållplatsen fann sig mer tillrätta i detta angreppssätt, där arbetet med rumssekvenser kom att koncentreras till utvecklingen av av

både det nordsydliga och det östvästliga stråket. De tankar jag haft när jag skissat på Trelleborg Övre följde med men fick sitt naturliga spelrum, det spelrum som de krävde för att jag skulle komma framåt i tanken med skissandet.

Den svårighet jag beskrev på föregående sida om hur kontakten med stadsparken skulle se ut, var emellertid något som kom att följa mig genom hela skissprocessen och var bland det sista som bestämdes i mitt förslag. Detta efter det

andra stora genombrottet jag upplevde under skissprocessen (se mer under *Om balans och växel mellan det intuitiva och det analytiska- öppet kontra stängt tillstånd* s. 48).

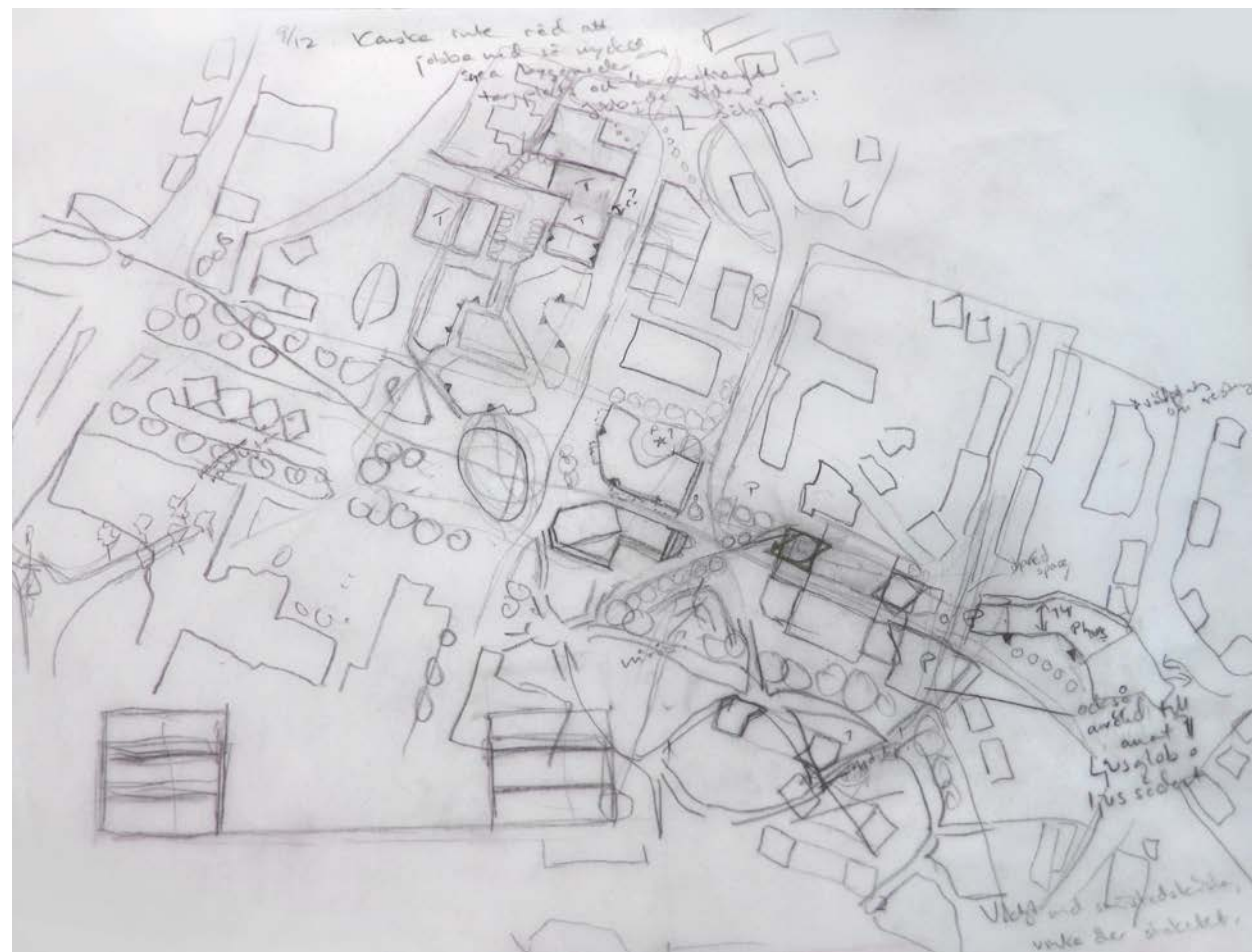

Bild på struktur innan handledning, Jag känner hur jag i min struktur slätat över platsen och krampaktigt försökt sätta in byggnader. Jag vill ha luft men utan att det blir öde och jag vill hitta funktion.

Sammanfattning:

Svårigheter:

Att se möjligheten att söka med hjälp av skissandet i större skala för att finna svar på problematik jag mötte

Att se hur min respekt för det befintliga begränsade mitt sökande med mer grov hand

Att hitta en bra relation till busshållplatsens omgivning

Lösningar/ tankesätt jag bär med mig:

Genom input utifrån fick jag ett godkännande att söka bredare. Det var visst något jag inte själv var mogen att inse. Jag fick även verktyg att hantera den större ytan med. Genom att tänka i kvarter, grönt, infrastruktur och rumslighet blev det tydligare för mig själv hur funktioner och form kunde samspela.

Att inte vara för snabb med att avgränsa yta i syfte att finna fokus.

Att söka de större strukturerna med grov skisshand innan jag börjar tänka för detaljerat.

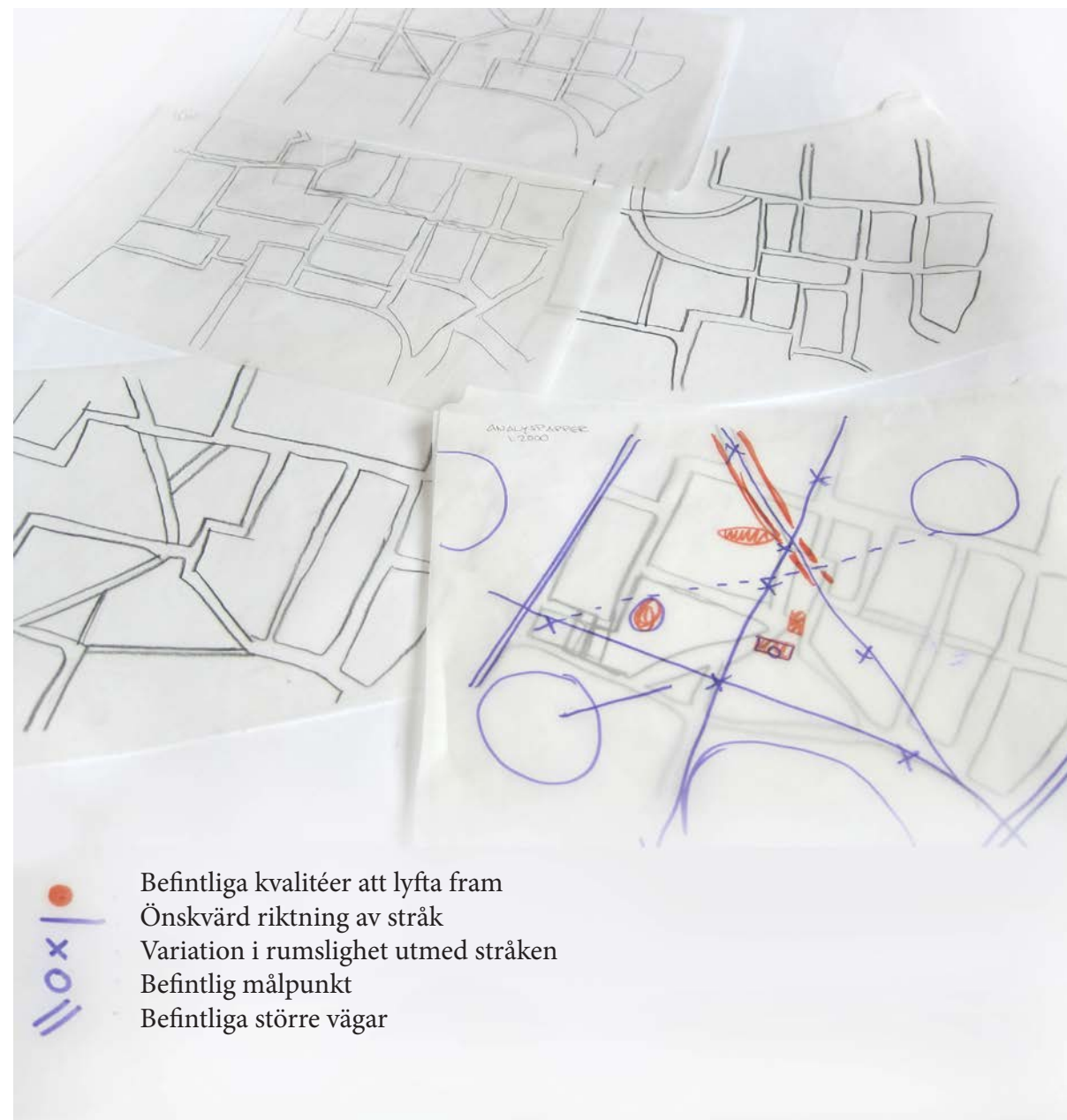
Att aktivt arbeta för att medvetandegöra vad jag har respekt för på platsen och tänka bortom detta under sökandet

Lösning på relationer till busshållplatsens omgivning kom att växa fram efterhand. En dag när skissandet tog sig ett skutt gällande detta kan du läsa mer om under *Om balans och växel spel mellan det intuitiva och det analytiska- öppet kontra stängt tillstånd* s. 48

Om att finna balans mellan helhet och detalj och att ifrågasätta omedvetna förgivettaganden

I mitt inledande skissande rörde jag mig mer eller mindre överallt och ingenstans. Jag försökte ta in alla parametrar jag kunde finna och sedan låg de och pockade på ständig uppmärksamhet när jag skissade. Handledningen ledde, som ovan nämnt, till att jag hittade ett övergripande fokus i mitt skissande av helheten. Detaljerna kom emellertid att smyga sig in i bilden igen.

Efter handledningen inledde jag med att fokusera på kvarter och skissade på alla kombinationer jag kunde komma på utan hänsyn till befintliga byggnader. Efter cirka ett 50-tal skisser i skala 1:4000 och 1:2000 kände jag att jag uttömt tillräckligt många varianter och valde att gå igenom dem. Jag bestämde mig för vad som var viktiga parametrar i mitt förslag och vad jag ville koncentrera mig på. Jag ville fokusera på cykelstråksupplevelsen. Här kom mitt koncept med rumssekvenser till sin rätt. Jag satte upp de parametrar jag ansåg vara viktiga för en god utformning av stråken och analyserade mina förslag utifrån dem. Det gällde önskvärda riktningar, var befintliga målpunkter fanns, var bevarandevärda element fanns samt att det längs de önskvärda riktningarna skulle finnas platser där något hände, antingen kopplat till rumslighet eller annat. En viktig parameter jag hade i huvudet gällde också att det skulle vara få barriärer för cyklisterna att korsa. Jag valde ut ca 10 förslag och gick vidare för att sen testa vissa av dem i 1:2000 och 1:1000. Jag kom att kombinera två förslag och sedan satt jag med en stomme som jag ville ha som utgångspunkt, en stomme som i stort kom att kvarstå till slutet med enbart vissa modifieringar när fler parametrar studerats. Efter detta började jag skissa på övriga strukturer.

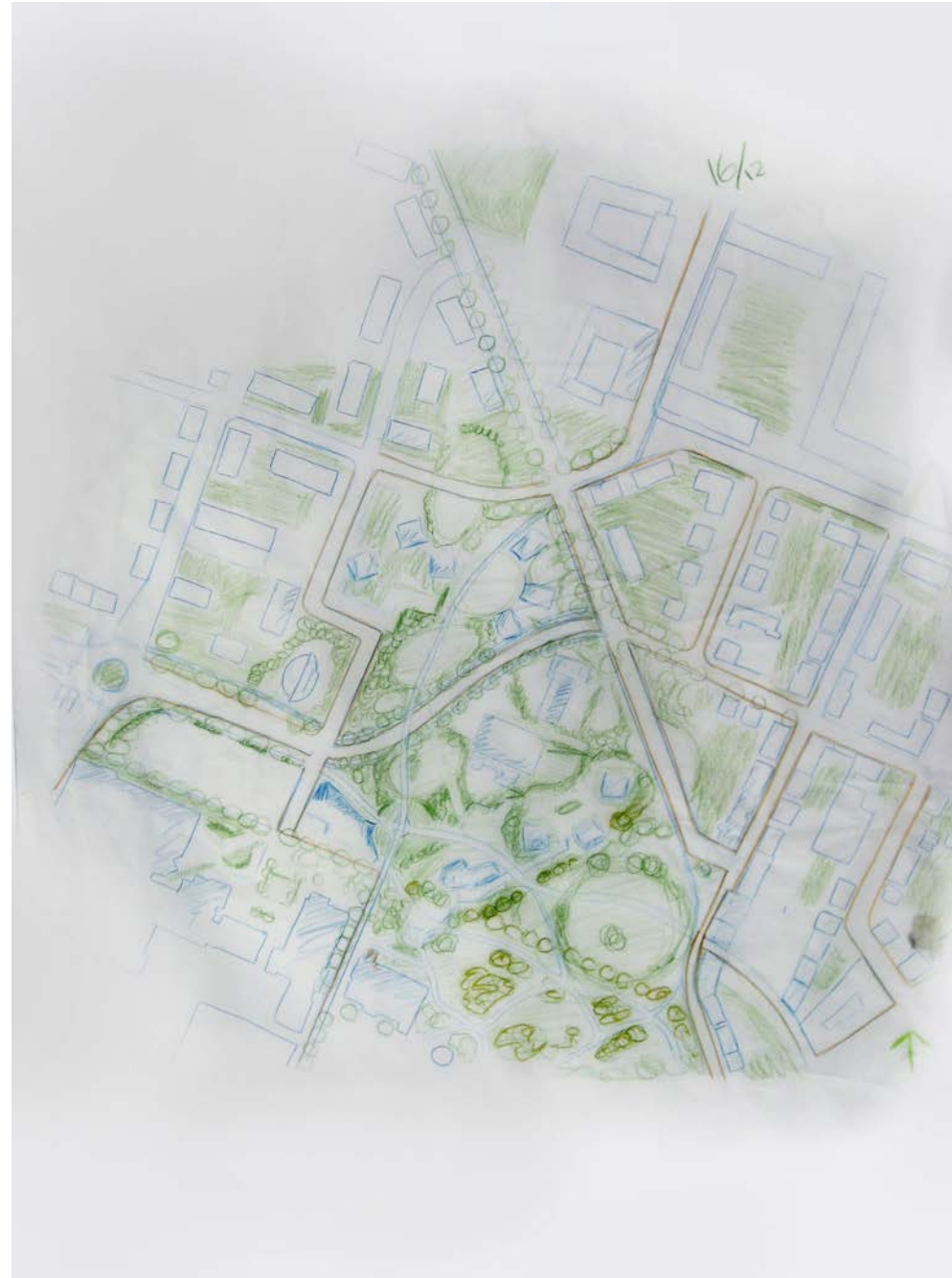

Efter att ha skissat på olika kvartersstrukturer utvärderade jag dem efter parametrar jag ansåg var viktiga för upplevelsen utmed cykelstråken

Jag fastnade vid att arbeta med hus i park, att låta stadsparken fortsätta ut över kvarteret Signalen med inslag bostäder. Jag besökte ett referensområde och fick tankar. Från studerandet av punkthusen i Vipeholmsparken i Lund, som även går under bostadstypologin hus i park, bar jag bland annat med mig tankarna om att majoriteten av grönskan kring husen framförallt upplevdes som kvantitativ och inte till för att användas. Den var mest till för syns skull. Jag lade även märke till samspelet mellan hus och utemiljö samt att utformningen av utemiljön enbart uppmuntrade till vistelse för de boende. Husen hade stora fönster som tillsammans gav en god utsikt och överblick över området. Som icke-boende i husen kände jag mig inte direkt välkommen på de få ytor jag ändå kunde tänka mig att nyttja.

I mitt förslag ville jag ha kvalitativ grönytta framför kvantitativ. Betydelsen av att grönytorna skulle kunna fylla flera olika funktioner och inte uppfattas som osammanhängande restytor prioriterades framför mängden grönska. Jag kom fram till att jag ville ha hus **vid** park istället, där parkytan skulle kunna nyttjas av såväl boende i ”parkhusen” som av övriga intressenter.

På första handledningen fick jag i uppgift att, tills nästa handledning, göra en skiss i skala 1:1000 där grönsstruktur, infrastruktur, målpunkter och rumsbildningar skulle framgå. Ovanstående strukturbild över hus i park var resultatet.

När jag hade fått något vagt grepp om hur den övre delen av mitt område se ut närmade jag mig gränzonen igen. Snart infann sig den där obehagliga känslan av att rummen jag skapade utmed cykelsträckan inte fick någon anknytning till sin omgivning. Jag började snöa in på detaljer eller vissa enskilda aspekter. Kanske för att det är här jag vanligtvis känner viss trygghet. Dock kände jag ingen trygghet nu. Jag blev snarare frustrerad av hur exempelvis parkeringsfrågan förföljde mig. Jag ville inte ha kvar den stora parkeringen norr om Söderslättsgymnasiet men samtidigt kunde jag inte förneka att den hade en bra placering utmed en större genomfartsgata. Jag tror det var på grund av dess monofunktionella yta som den störde mig samt att den låg framför den vackra kyrkan. Jag började klura på var ett eventuellt parkeringshus skulle ligga. Ytterligare reflektioner om detaljer kom att attackera mig och snart satt jag med otroligt fragmenterade tankar.

Under jullovet började jag känna att mina hus vid park inte var vad jag ville jobba med. Jag trodde inte på dem. Jag var förvirrad och vilse och visste inte riktigt hur jag skulle fortsätta. Jag började ifrågasätta syftet med mitt arbete och läste igenom min dagbok. I hopp om att kunna komma framåt började jag läsa litteratur om designteori. Förmodligen var detta också ett tecken på att jag höll på att bli tokig av den ovisshet jag kände och att jag inte hade så mycket att greppa om. Jag fann mig själv med att hjälpa min pojkvän plocka isär en dator för att lyfta ut grafikkortet. Underbara känsla! En konkret handling som omedelbart ledde till ett konkret omedelbart. Sedan var jag redo att skissa vidare och äntligen lossnade det (se mer avsnitt *Om balans och växelspel mellan det intuitiva och det rationella- öppet kontra stängt tillstånd* s. 48).

Det är inte förrän nu när mitt förslag är fastställt och jag sitter och skriver på vidare reflektioner om processen som jag kan förstå varför arbetet med gränzonen och att få till helheten däromkring var så svårt. Jag kan se att jag hade en förgivettagen åsikt om att cykelstråket skulle gå i mitten av bussterminalsytan där de gamla spåren gått istället för att löpa utmed stadsparkens norra, tråkiga och mörka gräns. Vidare hade jag tagit den mer eller mindre oreflekterade ståndpunkten att de höga träden och vegetationen därunder vid stadsparkens norra gräns absolut skulle behållas. Dessa två åsikter lät jag omedvetet dominera över övriga värden och jag brottades med dem in i det sista eftersom de för mig stod i motsatsförhållande med att kunna ha kvalitativa grönytor utmed cykelstråket samt få in bostäder som jag ville. Det var inte förrän jag gjort en modell som jag insåg att jag ville och kunde prioritera dessa sistnämnda aspekter istället (se mer avsnitt *Om de mjuka värdena för en plats och om att förstå rum*, s. 52)

Ovanstående avsnitt pekar på svårigheten att se sina egna förgivettaganden. Trots min uppmärksamhet på att se och döda oförankrade darlings missade jag två av de stora. Vidare handlar avsnittet om svårigheten att hitta en balans mellan att skissa på detaljer och helhet i syfte att komma fram till ett balanserat förslag. Eftersom jag inte lyckades komma vidare i mitt skissande genom att tänka mer i helhetsperspektiv zoomade jag in för att studera mindre områden av ytan i mer detalj. Jag testade att dra i många olika trådar men kände inte att någonting hände, jag närmade mig inte en klarhet i att förstå helheten. Snarare kändes det som om helheten befann sig än längre bort, som om jag drog åt nystanet än hårdare. Vad jag inte visste då var att något annat var tvunget att hända. Jag behövde komma in i ett annat tillstånd.

Sammanfattning:

Svårigheter:

Jag fastnade återigen i detaljer när jag började närma mig gränzonen

Jag kunde inte se mina förgivettagna ståndpunkter

Jag hade svårt att finna mig i skisskaoset eftersom jag inte visste hur jag rent logiskt skulle komma framåt

Lösningar/tankesätt jag bär med mig:

Viktigt med övning för att kunna se mina egna förgivettaganden

För att komma vidare i mitt förslag krävdes vidare skissande samt ett annat tillstånd, se mer nästa avsnitt.

! Om balans och växelspel mellan det intuitiva och det analytiska - öppet kontra stängt tillstånd

John Cleese höll på 80-talet ett tal om kreativitet på Hotel Grosvenor house i London. Detta tal sändes för en internationell publik och finns tillgängligt på Youtube (A Video Arts production, 2012-04-2012). I detta lyfter han fram forskning som gjorts om kreativitet på 60- och 70-talen och hur denna forskning stämmer överens med de tankar och noteringar han själv gjort. Han klarlägger först och främst att kreativitet inte är en talang utan ett sätt att arbeta. Sålunda är det inte enbart några få förunnat utan det kan vara möjligt för alla. Han beskriver vidare att människor arbetar i två tillstånd: öppet och stängt. I det stängda känner vi hur mycket som ska göras och att vi måste jobba på för att hinna klart. Vi känner oss otåliga, det finns inte mycket utrymme för humor och vi är syftes- och målmedvetna. Detta till skillnad från det öppna tillståndet där vi är mer avslappnade, mindre målinriktade, mer kontemplativa, där humor får utrymme, där vi är mer lekfulla och där vår nyfikenhet i all dess kravlösa karaktär får spelrum. Cleese betonar:

We need to be in the open mode when we're pondering a problem but once we come up with a solution we must then switch to the closed mode to implement it because once we made a decision we are efficient only if we go through with it decisively undistracted by doubts about its correctness. After its carried through we must go back to open mode to see if the idea went the way we wanted it to go and then back to the closed mode.

(A Video Arts production, 2012-04-2012)

Detta växelvisa samspel kan jämföras med det Birgerstam benämner som estetisk-intuitiv position respektive rationell-analytisk position. Hon beskriver den första

positionen med ord som närvaro, engagemang, flöde, vision, helhet och sammanhang. Den rationell-analytiska kopplas däremot samman med orden vilja, objektivering, polarisering, kategorisering, bedömning och kontroll (Birgerstam, 2000: 24). Utifrån sina intervjuer konstaterar hon att den skissande personen tycks anstränga sig för att inte börja sitt skissande från en rationellt objektiverande position. Birgerstam lyfter fram betydelsen av att i det inledande skissandet bejaka sin nyfikenhet. Istället för att finna slutgiltiga former problematiserar man sina upplevelser och försöker finna nya och annorlunda infallsvinklar och utgångspunkter (ibid, 2000: 27, 47).

Att försätta sig i detta intuitiva tillstånd är emellertid inte helt oproblematiskt då den intuitiva kunskapsprocessen inte kan beordras fram utan sätts igång spontant. Det den skissande personen kan försöka göra är att finna de situationer där dess intuition vanligtvis lockas fram (Birgerstam, 2000:36). Dessa situationer tycks emellertid variera från person till person. Cleese lyfter också fram svårigheten med att komma åt det som Birgerstam benämner som intuitivt tillstånd. Han pekar emellertid på 5 ingredienser som kan göra det mer sannolikt att du kommer in i det han benämner som öppet tillstånd, det tillstånd där du lockar fram ett förhållningssätt där din naturliga kreativitet tillåts fungera. Dessa fem ingredienser utgörs av space (ingen översättning görs eftersom inget svenskt ord rättfärdigt motsvarar det engelska ordets innebörd), tid, tid, förtroende och humor. Space och den första tidsingrediensen handlar om att man ska skapa sig en miljö där press inte existerar och sätta upp en begränsad tid inom vilken man har utrymme att vara kreativ. Alla distraherande måstetankar som då lätt poppar upp får flöda igenom tills de så småningom försvinner. Den andra tidsingrediensen handlar om att, när du skapat dig själv den här space- och tidsoasen,

ge dig själv maximalt med tid för att fundera kring olika lösningar tills ett beslut måste tas. Detta innebär att kunna stå ut och tolerera den oro som lätt kommer med att inte ha löst ett problem och inte frestas att ta första bästa lösning. Med förtroende pekar Cleese på betydelsen av att låta leken ha sin naturliga gång. Han belyser att rädslan för att gå fel väg eller att göra något annat fel är det mest effektiva sättet att döda kreativiteten. Man måste vara klar över att allt är tillåtet och att inget man gör kan betraktas som fel. Slutligen lyfter Cleese betydelsen av humor och att det är en ingrediens som lättast tar oss från stängt till öppet tillstånd (A Video Arts production, 2012-04-2012).

Detta växelspel mellan två olika tillstånd är något jag varit uppmärksam på under min process. Att kunna skissa intuitivt var något jag tidigt uttryckte i min dagbok att jag ville öva på. ”Jag vill öva på att i skiss fånga och utveckla det som inte än fått fysiskt form eller ens kan uttryckas genom språket, förnimmelser. Låta handen fånga oanade impulser till form.”(Dagbok 2012-11-29) Till min förvåning fann jag efter min första handledning att det inte längre var förutbestämda former som kom ut genom pennan utan att jag verkligen undersökte med penna och inte med huvudet genom pennan. Det var ett fantastiskt ögonblick och jag tror det hade mycket att göra med den glädje i skissandet jag funnit efter min första handledning där jag blivit pushad till att vara lite galen. Jag tror också det hade att göra med att jag lagt en grund för vilka problem jag sett med området och hade de liggande i bakhuvudet medan jag kunde skissa fritt.

Att behålla denna inställning när jag närmade mig de mer problematiska områdena igen var svårare (se föregående avsnitt). Genom mitt skissande på kvartersstruktur hade jag gått relativt metodiskt tillväga och fått en bra grundstruk-

tur. Mitt rationella sinne hade varit det dominanta. För att komma vidare i skissandet krävdes emellertid en mer lekfull och kravlös inställning. Birgerstams ord om båda tillståndens betydelse är talande för situationen som rådde: "Det är lätt att inse att rationalitet är användbart till mycket, men den lämnar oss också på många områden i sticket" (Birgerstam, 2000:89).

Att mitt rationell-analytiska sinne är det som är mest utvecklat råder det ingen tvekan om. Redan på första handledningen uppmanade min handledare mig att sluta analysera för åtminstone två timmar, dricka lite vin och skissa, eller vad som passar för mig (Kylin, M. 2012-12-12). Varför detta sinne/ arbetssätt är mest utvecklat hos mig finns det sannoligen många förklaringar till. En kan ligga i det som Birgerstam tar upp. Hon beskriver att utlärandet av det metodkunnande som ligger inom det rationell- analytiska är relativt lätt. Svårare är det emellertid med det estetiskt-intuitiva arbetssättet eftersom det inte är viljestyrt eller kan behärskas med några medvetna tekniker. I författarens intervju med Klas Tham framgår att detta arbetssätt kräver av eleven att våga vara i det kaotiska icke- vetandet en stund, leka och bejaka sin nyfikenhet (Birgerstam, 2000:84).

Att jag har tillgång till båda förhållnings- och arbetssätten är det ingen tvekan om. Svårigheten ligger i att medvetet kunna dämpa det rationella tänkandet för att släppa fram det intuitiva sinnet samt att förbättra samspelet dem emellan. Det jag inte lyckats med på egen hand kom till stånd genom ett telefonsamtal (se dagbok 21/1-2013).

Jag flyttar bostäder ned mot cykelstråket och låter den lilla stigen på mitten av stadsparkens norra sida löpa igenom bostadsgården. Stadsparken kan få fortsättning där den har öppna ytor mot nordväst. Kanske en del av rumsligheten på ytan nordväst om stadsparken kan utformas i form av signalljus och påminna om platsens historia? Jag ser ett värde i att få en siktlinje mot kyrkans kors när man kommer på cykelstråket norrifrån.

Dagbok 21/1-2013

Jag hade under en längre tid försökt nå klarhet i hur jag ville utveckla mitt område. En dag när jag satt och skissade ringde min exjobbskompis. Min penna fortsatte att röra sig över pappret men mer utifrån en telefonklotteranda. Efterhand ser jag former och nya sammanhang träda fram. Saker börjar lossna. En form av växelspel och kommunikation mellan den analytiska Amanda och den intuitiva handen kommer till stånd medan den Amanda som sitter i telefon befinner sig på helt annat ställe mentalt. Hon hör vad analytiska Amanda tänker men bara med halvt öra och går inte in för att påverka. Vad handen gör är hon inte medveten om förrän kommunikationen mellan handen och analytiska Amanda är slut. Då är fortfarande inte telefonsamtalet slut. Äntligen! Äntligen skedde det! Äntligen har jag något jag tror på! Efter vi lagt på började jag fundera kring samtalet och hur jag själv skulle

kunna frammana det där samspelet. Vad var det egentligen som hände? Jag hade börjat skissa med den förutsättningslösa inställningen som karaktäriserar telefonklotterandan. Men inte förutsättningslöst så som jag själv kan frammana. Nej, det var något annat. Jag tror att min hjärna gynnades av att inte helfokuserat skissa på mitt förslag. Jag tror att jag försökt för mycket med att komma framåt och helt hindrat intuitionen från att visa sig. Medan en del av mig satt i telefon och upptogs av annan syssla arbetade sig den intuitiva handen och analytiska Amanda sig fram i rask takt. Former och sammanhang jag inte smakat på eller sett tidigare växte fram. Tankarna ledde till logiska slutsatser. Varför hade jag inte tänkt så innan? Stadsparkens nordöstra sida är ju en självklar baksida till stadsparken. Det finns inget syfte att försöka göra den till en framsida vilket mina skisser antydde.

Jag tror själv att det faktum, att halva min uppmärksamhet upptogs av själva telefonsamtalet, gjorde att min analytiska sida inte fick det fulla genomslag det annars lätt kan få. Jag tror egentligen inte att det var under själva telefonsamtalet som alla idéer och insikter kom till utan att grunden till dem hade fått mogna under en längre tid. Det var emellertid med det tillstånd telefonsamtalet försatte mig i som de först tilläts komma fram och bearbetas. Pennan hade fått löpa åt vilka håll den ville och mina tankar om rätt och fel var frånvarande.

Som tidigare nämnts finns det flera anledningar till varför mitt analytiska sinne ständigt är närvarande. En anledning är, vilket omnämndes tidigare, att metoder kopplade till de rationell- analytiska arbetssätten lätt kan läras ut i skolan och att man som elev mer eller mindre lätt kan anamma dessa. Andra anledningar handlar om en övertro till min analytiska förmåga i förhållande till mitt bristande förtroende till min intuitiva förmåga. Att under längre perioder befinna sig i ovetandets land, men ändå våga leka, kräver ett starkt förtroende till intuitionen. Man måste ha tillförsikt till att den kommer leda till något av värde. Tron, på att något meningsfullt kommer att växa fram, ligger emellertid på mitt analytiska tankesätt. Detta är ganska naturligt eftersom det är det som är mest uppövat. Liknande är det med uttryckandet i bild och text. Jag har mest övning i att uttrycka mig i text vilket gör att det i dessa sammanhang finns en tillförsikt och ett lugn om att allt kommer att lösa sig i slutet. Att finna någon form av trygghet kan vara av stor betydelse under skissprocessen där det mesta är fritt flygande och svärgripbart. Det kan emellertid också ligga en fara i det. Under hela min process hade jag förnimmelser som pekade ut andra riktningar för mig än min logik kunde förstå. Betydligt fler gånger än under andra projekt lät jag dessa förnimmelser vara och följde med dem. I efterhand

kan jag emellertid anse att det var alltför många gånger som jag krävde av mig själv att sätta ord på varför jag skulle gå en annan riktning. Jag kan idag se att det var ett uttryck för att försöka ha någon form av kontroll bland alla luddiga tankar och känslor som svävade runt i huvudet. Det handlade också om att jag ville försäkra mig om att jag hade tydliga argument för mig själv och inför andra om mitt val. Jag antar att en del av självbevarelsedriften från projektredovisningar och kritiktilfällen låg där någonstans och spökade.

Att inbilla sig att en tydlig motivering i ord ska säkerställa att ett bra val gjorts är farligt och handlade för mig återigen om rädslan för att kanske ha fel eller att misslyckas. Det finns ingen försäkran eftersom det inte finns något rätt eller fel. Ibland går inte en förnimmelse eller känsla att fånga med ord. Försöker jag ändå fånga den men inte lyckas finns det en stor risk att jag, i jakten på någon form av trygghet, förbiser förnimmelserna och arbetar vidare med mitt analytiska sinne. Detta leder till att min intuition, som säkerligen skulle leda mig framåt mot något som likväl kunde vara ett argumentativt och starkt förslag, körs över. Tänk om jag bara kunde vänta med att sätta ord på saker. Tänk om jag bara kunde finna ett lugn i att riskera att misslyckas så att jag vågade lyssna mer till min intuition och därmed öka förutsättningarna för att kunna lyckas.

Det jag konstaterar efter detta avsnitt är att jag behöver jobba med förtroendet till min intuition, våga slappna av, köra mer på fri våffla och våga misslyckas än mer. Detta kräver fortsatt tid och övning.

Sammanfattning:

Svårigheter:

Att få till en helhet, se även föregående avsnitt

Att begränsa utrymmet för min rationell-analytiska sida

Att finna ett lugn och lita på att min intuitiva sida kan leda mig framåt likväl som den analytiska.

Att få till växelspelet mellan det rationella och intuitiva sinnet under hela processen.

Lösningar/ tankesätt jag bär med mig:

Bär med mig John Cleese 5 ingredienser för att öka möjligheterna att kunna försätta mig i ett kreativt tillstånd: space, tid, tid, förtroende och humor

Att våga befinna mig i det öppna tillståndet under en längre tid och inte vara för snabb med att sätta ord på saker

Ha förtroende till min intuition - våga slappna av, köra mer på fri våfla och våga misslyckas

Om de mjuka värdena för en plats och om att förstå rum

Vid mina första inventeringsbesök kring projektområdet noterade jag funktioner, vackra ting, siktlinjer och andra mer kvantifierbara ting. En dag när jag satt hemma och läste ett arbete kom jag att tänka på platsernas mer mjuka värden. Vad sa egentligen platserna till mig och vad kände jag? Hade de någon karaktär som gjorde intryck på mig på något sätt, något som kunde liknas vid en själ? Vid mina första besök hade jag känt något som jag inte kunnat greppa om. Jag åkte dit igen och ställde mig och filosoferade.

Dagbok 20/12- 2012

Vad avlång ytan är! Nej, jag känner ingen själ här. Trelleborg Övre förmedlar enbart till mig att den uppstått i syfte att lösa en funktion och där de mjuka värdena som kan kopplas till den mänskliga upplevelsen totalt förbisets. Det finns ingen charm här. Ingen värme. Jag ser bara ting som mer eller mindre måste finnas på en busshållplats såsom bänkar, papperskorgar, en liten kiosk, busskurer, lampor, informations-pelare och några träd. Små stackars vattenelement finns också placerade på var sida om bussterminalen, förmodligen i syfte att bidra med någon trivsamt upplevelse. Kopplingen till de omgivande områdena känns ibland bristande, ibland påtvingade och ogeunina. Byggnaderna i norr är klädda i varmt tegel men med fönster som vetter åt andra håll än mot bussterminalen. Byggnadernas revir söderut markeras av påtagliga gränser av antingen tegelmurar eller träplank. Stadsparkens norra gräns har en skarpt skyddande vegetationsridå med ett fåtal entréer som erbjuder genvägar till bussen genom parken, eller genvägar från bussen. Jag kommer att tänka på de tre former av uteaktivitet som Jan Gehl tar upp i sin bok "Livet mellem husene". Han skriver om de nödvändiga, valfria och sociala aktiviteter människor ägnar sig åt och den yttre miljöns påverkan för att dessa ska äga rum. De nödvändiga handlar om aktiviteter vi måste utföra oavsett yttre omständigheter medan de valfria är just valfria och enbart sker om de yttre omständigheterna är påtagligt bra. Sociala aktiviteter kommer till stånd ifall det ges bra villkor för de andra aktiviteterna att ske (Gehl, 2003:7f). På Trelleborg Övre har framförallt de nödvändiga stått i fokus. Till följd av sin funktion som bussterminal ges det även utrymme

för sociala aktiviteter att äga rum. Jag rör mig mot kvarteret Signalen. De gamla tegelbyggnaderna ger en varm känsla och tillsammans med små detaljer, som till exempel en gammal utelykta, får jag en tillstymmelse till känsla av själ här. Jag är en människa som är väldigt mycket för detaljer och studerar gärna om busschaufförerna hälsar på varandra när bussarna kör förbi varandra, hur löven dansar tango när det blåser sedvanlig skånevind och liknande vardagsfenomen. Jag kommer att tänka på att det faktiskt var en detalj jag noterade på Trelleborg Övre, nämligen en flagga på toppen av kioskbyggnaden som visar året 1989. Den har ju ändå någon sorts charm. Jag kommer att tänka på historiens betydelse för en plats' själ. Genom att påskina den historia som en plats har ser jag ofta att en plats kan bli berikad, men kan den ge platsen en själ? Kanske, kanske inte.

Jag tittar på historiska bilder från staden och får känsla av karaktär när jag ser bilder från stadens innerkärna, dock inte när det gäller mina områden. Förmodligen stod funktionen även då stod i fokus. Socialiserade gjorde man i stadskärnan så det var väl där de trivsamma miljöerna skapades.

Jag vill få in historia på det område som idag utgör bussterminal och låta den bidra till att skapa en karaktär på platsen. Kanske jag även kan dra nytta av exempelvis stadsparkens karaktär med sitt rika fågelliv, det liv som redan idag ibland ger karaktär åt platsen.

Att för Trelleborg Övre söka efter och finna en utformning som kändes förankrad och där historien kunde få ett utrymme utan att bli kosmetisk eller gimmickliknande var något jag arbetade en del med. Jag hade svårt att få grepp om platsen och leva mig in i den, något som varken sektioner eller 3D-program ville råda bot på. Jag bestämde mig för att göra en enkel modell i skala i 1:200.

Med modellbygget sökte jag parallellt med mitt skissande att förstå rummet och dess potential och på vilket sätt dess historia skulle kunna berika platsen. Ville jag minna om historien på ett subtilt sätt eller ville jag ha mer kraftfulla markeringar som genomgrip hela gestaltningen? En del av svårigheten som kvarstod när jag började bygga modell

var de starkt förankrade darlings jag hade. De handlade om att låta det östvästra cykelstråket gå på mitten av ytan, att de två stråken därmed också skulle mötas på mitten av busshållsplatsytan samt att jag inte skulle röra stadsparkens markanta vegetationsridå. Jag släppte snart dessa (se dagbok 29/1- 2013).

Genom modellen lyckades jag på ett helt annat sätt känna in platsen. Jag såg hur stadsparkens vegetationsridå kunde luckras upp och göras mindre mörk samt hur den kunde få samspela med den nya grönyta jag skapade. Ett bostads-kvarter kunde få sträcka sig längre söderut. Detta kunde tillsammans medverka till att cykelsträckan utmed stadsparken inte behövde upplevas som tråkig eller mörk, utan snarare

som dynamisk. De element jag tidigare hade tänkt kunde minna om historien kändes tafatta och utan finesse. Jag var ute efter en mer subtil och storskalig påminnelse. Jag ville behålla det stora rummet och visa på dess förra funktion men även göra det mer behagligt att vistas i.

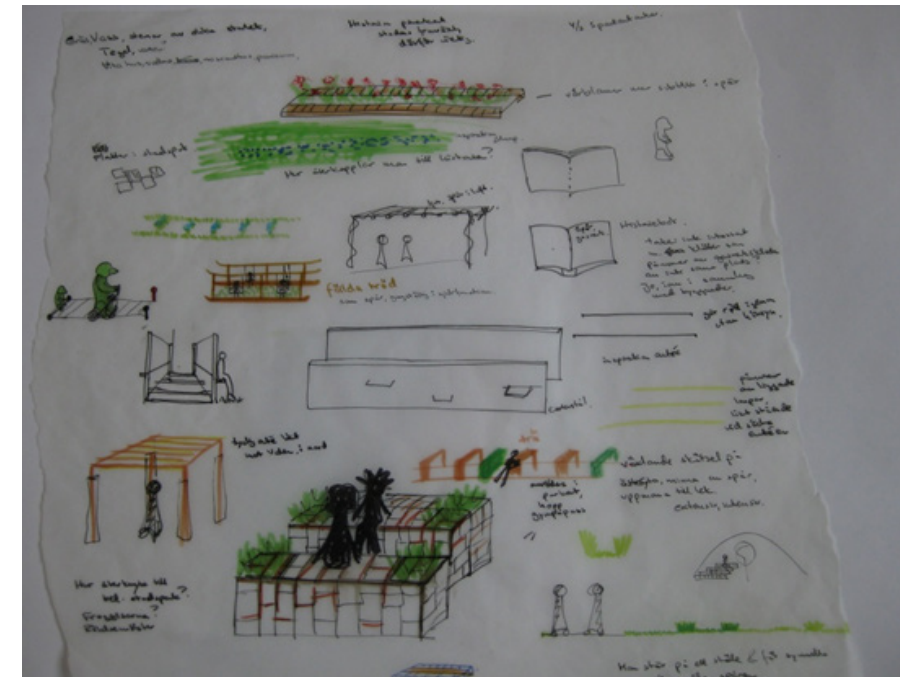
När jag kände mig färdig med modellbygget fick förslaget vidare bearbetning genom skissande. Sedan ritade jag upp allt i 3D-programmet luxology modo. Jag åkte virtuellt längs med cykelsträckorna och flyttade hus och träd några meter för att få den känsla jag var ute efter. Jag var förvånad att det förhöll sig ganska mycket som jag föreställt mig.

Dagbok 29/1- 2013

Jag har varit så inne på att skapa en nod för gc-stråken på mitten av området, men det rubbar ju parkens helhet. När jag igår gick förbi Ellstorpsparken i Malmö kom jag att tänka på att jag inte kan uppnå den karaktär jag vill ha i min park om jag låter den delas av ett cykelstråk. Jag vill att ytan ska vara samlad. Delar av det stora rummet ska bevaras och visa på dess tidigare funktion, men samtidigt göras mer vistelsevänligt med mindre rum i det stora.

Genom ett skissunderlag i skala 1:200 och byggnader och hus i samma skala provade jag mig fram för att förstå samt närma mig den utformning jag önskade på platsen. Modellen hade inget presentationssyfte utan fungerade enbart som 3D-skiss.

Utdrag från mina idéskisser som visar olika element som kan påminna om platsens historia

Sammanfattning:

Svårigheter:

Att kunna greppa och leva mig in på det område som Trelleborg
Övre utgör med enbart planskiss, sektioner och 3D-program
samt se hur historien skulle kunna lyftas utan att kännas påklitrade

Att inse att mina darlings gick på tvärs med det liv jag önskade på platsen

Lösningar/tankesätt jag bär med mig:

Betydelsen av att ta sig tid till att bygga en modell är ovärderlig ibland.
Modellbygge bringar naturligt fram det lekfulla och
experimenterande sinnet

Skifte av arbetssätt kan vara av stor nytta för att finna lösningar.
Det var först genom modellbyggandet jag lyckades se mina
förgivettagna ståndpunkter

Om att ta beslut

Två av arkitektens verkliga dilemman utgörs av beslutsångesten och tidspressen, om att inse tidens begränsning och våga ta beslut som exkluderar andra lösningar på en plats. En plats som, till dess att besluten är tagna, har en potential som kan tas om hand på oändligt många sätt (Birgerstam, 2000: 81). Beslut är emellertid inte något som görs i slutet av projektet utan något som ständigt följer med vid varje steg man tar. Ska jag satsa på detta eller detta? Dags att zooma in nu eller senare? Bör jag samla in mer information i denna fråga innan jag fortsätter? Jag har kommit att fundera kring hur förmågan att fatta beslut kan variera från en mer oerfaren landskapsarkitekt till en mer erfaren. Under den första projektkursen i skolan hade man enbart sig själv, sina tankar och eventuella inspirationskällor att utgå ifrån. Inga direkta verktyg hade presenterats utan det enda styrmedlet man hade utgjordes av handledning. Även om jag då kände att jag befann mig i ett virrvarr av ovisshet och otrolig frustration, vilket i sin tur påverkade förmågan att ta beslut, var besluten ändå betydligt lättare att fatta än idag. Under resterande år på utbildningen har jag, framförallt under projektkurserna, blivit varse om allt fler aspekter som man bör ta hänsyn till och den mångfald av sätt man kan göra detta på. Som kunskapslysten har jag sökt mer och mer information i tron om att komma närmare någon form av sanning eller uppnå någon klarhet, för att inse att fältet är hur stort som helst. Kunskapsfältet kan snarast liknas vid mandelbrottmängden. Ju mer du upptäcker, desto mer medveten blir du om att det finns mer att upptäcka. Själva insikten är däremot viktig just för att kunna ta beslut. Detta belyser Nigel Cross i sin bok *Design Thinking*:

Experienced designers know that it is possible to go on almost forever gathering information and data about a design problem, but that they have to move on to generating solution proposals, which in themselves begin to indicate what is relevant information.

(Cross, 2011:121)

Jag har ofta under utbildningen funnit att jag inte hunnit eller känt mig bekväm med att testa och utforska olika lösningar. Det inledande opretentiösa testande som jag försökt ge utrymme för i detta projekt har inte tidigare existerat utan fokus har istället legat på att så snabbt som möjligt hitta en lösning som skulle kunna fungera. I detta arbete känner jag att stora delar av det slutgiltiga beslutsfattandet underlättats mycket tack vare det långa sökandet jag ägnat mig åt. Genom undersökandet av olika val har jag kommit att ta allt fler beslut, vilket har gjort mig allt mer medveten om varför jag valt bort vissa aspekter medan andra fick hänga med längre. Ibland grundades det på känsla, ibland på logik. Detta ledde till att jag kände en större tilltro till mitt förslag. Att, där det fanns tillfälle, gå så metodiskt till väga som möjligt kände jag var av nytta för beslutsfattandet, framförallt eftersom jag enbart hade mig själv att resonera med. Jag känner att jag haft betydligt lättare att ta beslut kopplade till de stora strukturerna i detta arbete än jag kan minnas jag haft tidigare. Mina beslutsvänder har snarast handlat om vilka beslut jag behövt ta utifrån min övergripande skala på förslaget. Hur pass mycket behöver och vill jag ha svar på utifrån att mitt förslag enbart ska vara övergripande?

De andra besluten har emellertid inte varit lätta och jag kan känna att ju mer jag lärt mig under utbildningen desto svårare har det blivit att fatta beslut. Att ta beslut tar ju en hel del energi. Alla idéer jag får, processas genom en allt

mer kunskapsrik och möjligen mer kritisk hårddisk, det vill säga hjärnan. Jag kan tänka att detta borde bli bättre med mer erfarenhet, när man lyckats vänja sig vid det konstanta beslutsfattandet och lägga mer energi på andra aspekter. I många fall är det tiden som gör att man sätter de slutgiltiga besluten men ibland är det andra faktorer som kanske bör avgöra när man sätter stopp för sitt skissande. Min handledare upplyste mig om att det finns något som heter överskissa. Detta kopplade jag främst till en av intervjuerna som Birgerstam gjort, där det närmast beskrivs som att balansen mellan delarna och helhet gått förlorad. Det kan i och för sig också handla om att något krånglats till och överdrivits (Birgerstam, 2000:62). Just att känna när man håller på att överskissa är säkerligen en fråga om erfarenhet. Mitt slutgiltiga beslutsfattande handlade om att jag hade hittat en balans mellan delarna och helheten som kändes bra. Jag ville gärna studera mer i detalj eftersom jag tycker om att förstå alla ingående delar fullt ut. Min avgränsning var emellertid att försöka hålla mig på en övergripande skala. Tiden gav inte heller utrymme för ännu en skissrunda där en ny balans skulle uppnås mellan delarna och helheten.

Större beslut jag kom att ta handlade om att bryta mig in i kvarteret Blixten där tekniska förvaltningen idag ligger. Jag ville se vad en helt ny kvartersdragning skulle kunna föra med sig med tanke på strukturen på området i sin helhet. Jag såg vidare att tekniska förvaltningen tillsammans med arbetsförvaltningen med fördel kunde flyttas söderut och samlokaliseras med samhällsbyggnadskontoret, så att den kommunala organisationen blev mer samlad. I och med uppmuntrandet att inte dutta för mycket utan göra vad jag ansåg var bäst, kom sålunda flera byggnader att få ge vika för att ge upphov till en ny övertygande struktur.

4. ANALYS OCH KONCEPT

Detta kapitel inleds med en presentation av de analyser jag kom att använda mig av i utarbetandet av mitt förslag. Därefter redogörs för förslagets bärande tankar.

4.1 Analys

Två av stadens gc-stråk är viktiga för att erbjuda rörelsemöjlighet mellan befintliga och kommande målpunkter. Rörelsen från stadskärnan och norrut hindras emellertid på grund av kvarteret Signalens barriärverkan (se röd markering i kartan)

Utgångspunkter i den större skalan

Bredvidliggande bild visar samlat den information i större skala som jag bar med mig från analys till förslag. I anslutning till mitt område möts två gc-stråk som tillsammans fyller en viktig funktion genom att erbjuda de oskyddade trafikanterna rörelsemöjlighet mellan olika befintliga och kommande målpunkter. Stråken är emellertid ofullständiga och behöver utökas. Idag utgör kvarteret Signalen en barriär för fortsatt rörelse söderifrån. När buss-terminalsfunktionen, som Trelleborg Övre innehar idag, förflyttas söderut till Trelleborg C vidgas möjligheten för att ta ett helhetsgrepp om Trelleborg Övre och kvarteret Signalen. Stråket från stadskärnan kan länkas vidare norrut och koppla samman fler betydelsefulla målpunkter såsom lasarettet och vidare Östervångsparken. Det öst-västliga stråket kräver att den sista sträckan till Trelleborg C ses över och görs mer cykel- och fotgängarvänligt. Vidare bör större omsorg läggas på upplevelsen längs med stråket från Trelleborg Övre och västerut (se fler analyser nedan). Betydelsen av gc-stråken grundar sig i stadens ambition att främja de mjuka trafikanterna i syfte att minska bilanvändningen.

Utgångspunkter i den mindre skalan

Mitt förslag berör enbart ett mindre område men har ovanstående faktorer som utgångspunkter. Mer inzoomade analyser på mitt område följer härnäst och visar vad jag bar med mig till mitt koncept och förslag. Se även avsnitt *Analys* i processkapitlet s. 29.

Funktioner

Trelleborg Övre och kvarteret Signalen med närområden upplevs idag som fragmenterade. Funktioner tycks ha kommit till allt eftersom de behövts utan genomgående tanke på helheten.

Stråk

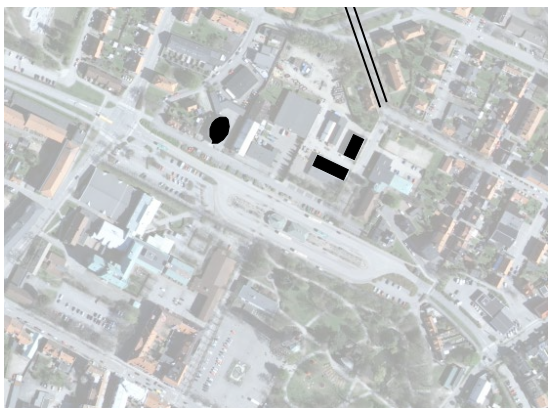
Idag möts två gc-stråk på mitt projektområde. Rörelsen söderifrån hindras av den barriär kvarteret Signalen utgör. Det östvästliga stråket löper parallellt längs med Trelleborg Övres södra gräns och är inte särskilt upplevelserikt.

Livet runtomkring

Det finns ett flertal verksamheter och målpunkter söder om projektområdet. Dessa tillsammans med stråken bidrar med naturligt liv även när bussterminalsfunktionen försvinner.

Karaktärsfulla element

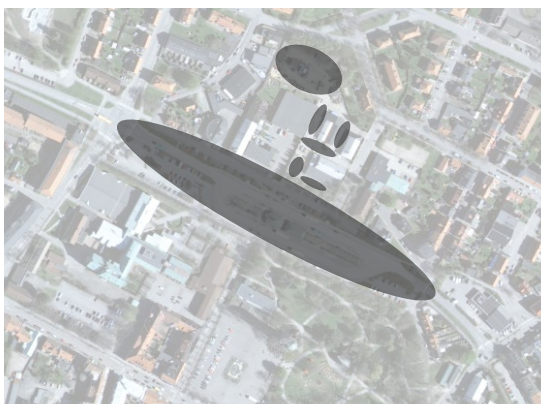
På området finns idag tre karaktärsfulla och bevarandevärda tegelbyggnader från gasverkstiden. Sankta Katarina kyrka har också karaktär och så även den äldre lindallén som löper utmed Skyttsgatan.

Gröna kvalitéer

I nära anslutning till projektområdet ligger två av stadens mest karaktäristiska gröna målpunkter; Folkparken/ Generationsparken och Stadsparken. Med större befolkning kommer trycket på offentliga grönytor bli större. Istället för att anlägga nya frikopplade grönområden kan befintliga sådana utökas och sammanlänkas. På så vis kan större kvalitéer åstadkommas. Befintliga alléer kan utökas och erbjuda rörelse i gröna stråk. Dessa stråk kan även fungera som spridningskorridorer för flora och fauna.

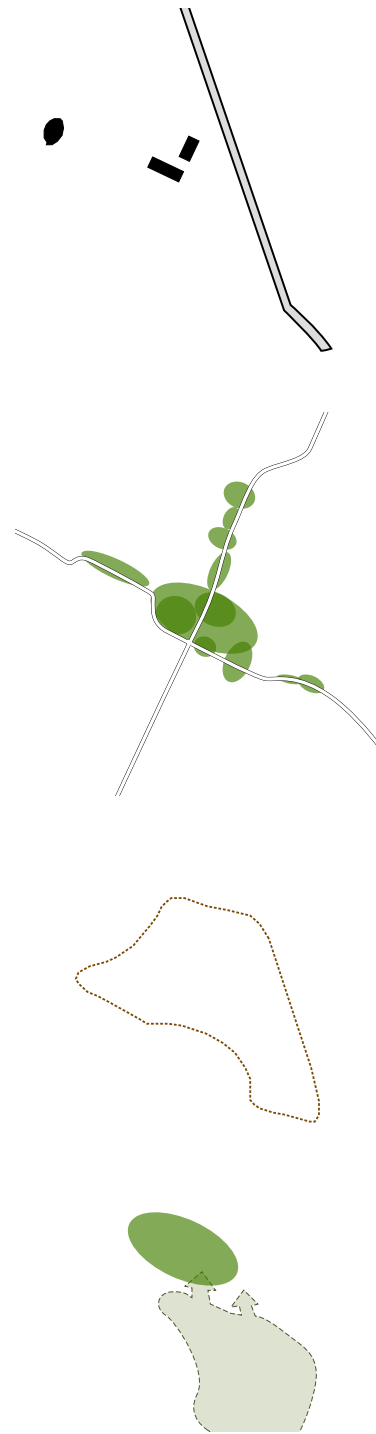
Rumslighet

Trelleborg Övre upplevs idag mer eller mindre som ett enda oöverblickbart rum. Kontakten söderut mot stadskärnan är begränsad i och med stadsparkens täta vegetationsridå samt övriga verksamheter söderut. Inne på kvarteret Signalen skapar mellanrum mellan de låga byggnaderna små rum.

4.2 Koncept

Huvudidén med mitt gestaltungsforstag är att ta ett helhetsgrepp om området och skapa en struktur där

karaktärsfulla element lyfts fram och förstärks

gc-stråk bryter barriärer för att sammanlänka fler målpunkter. De ges omsorgsfull planering så att de både upplevs som gena och upplevelserika. Varierande rumslighet utmed sträckorna är en viktig del i detta

nya bostadsmiljöer får ta plats på centralt och attraktivt läge i staden. Detta med utgångspunkt i att gasverksområdet bedöms kunna saneras samt utnyttjas för bostadsändamål

Stadsparken får större areal och fler funktioner. En ny grön samlingsplats skapas som länkar samman ungdomsgården Gasverket med söderliggande verksamheter.

Ett helhetsgrepp tas på området där befintliga kvalitéer såsom bevarandevärda element lyfts fram. Omkringliggande verksamheter och genomgående upplevelserika stråk bidrar med liv på området och skapar förutsättningar för att stadsparkens utökning i yta och funktioner blir lyckad. Med denna miljö skapas förutsättningar för attraktivt boende.

5. FÖRSLAG

I följande kapitel presenteras mitt slutgiltiga förslag på förändring av bussterminalen Trelleborg Övre, kvarteret Signalen samt närliggande yta som kommit att påverkas av mitt förslag. Kapitlet utgår från de fyra bärande tankar som förslaget är uppbyggt på. En före- bild och en efter- bild avslutar kapitlet.

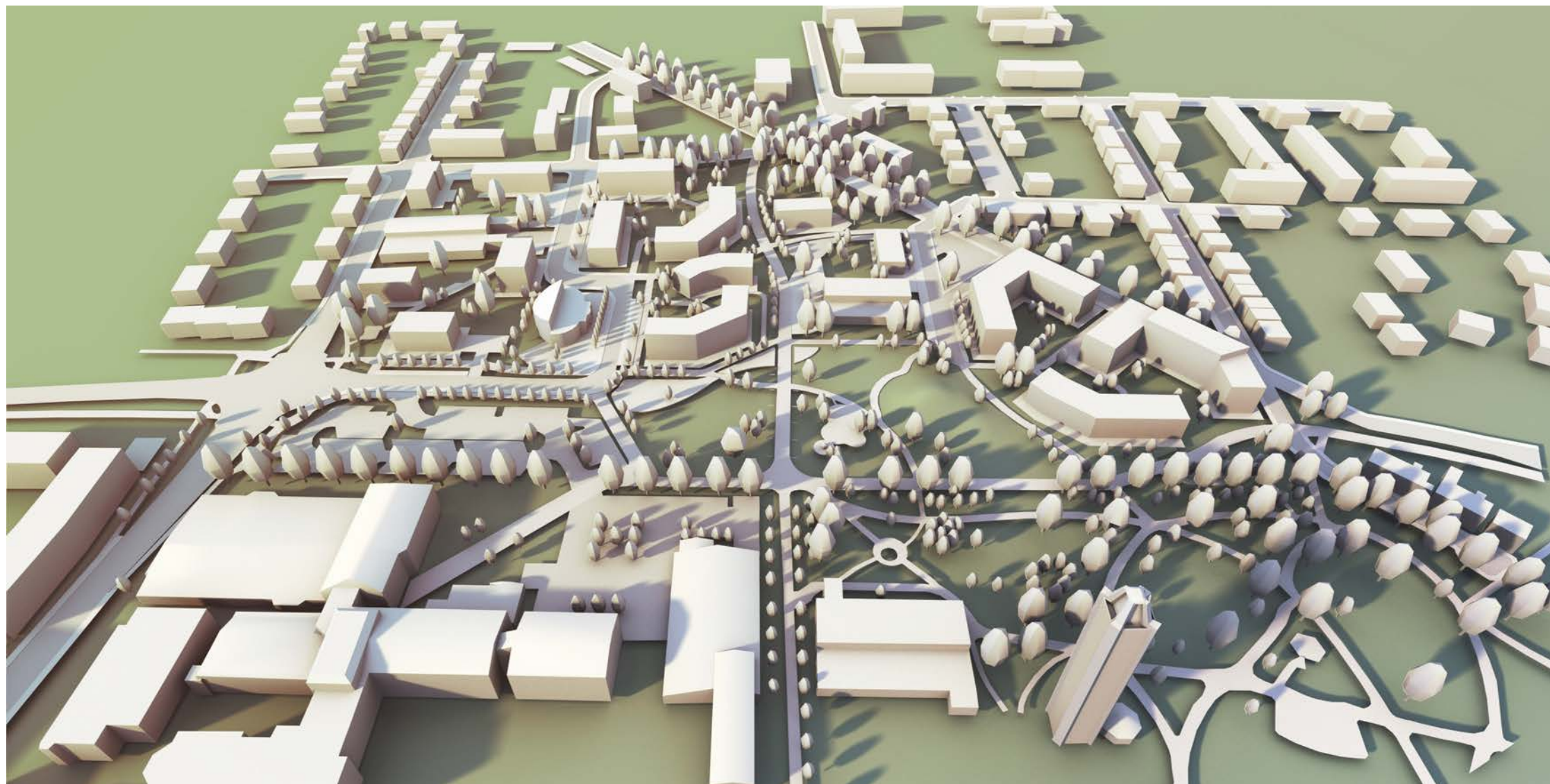

5.1 Översikt över förslaget

1. Cykelstråk nord- syd

Rörelsen från stadskärnan får en fortsättning genom kvarteret Signalen mot målpunkter norrut i staden, såsom lasarettet och Östervångsparken (se vidare s. 67).

2. Cykelstråk öst- väst

Det öst- västliga stråket från Trelleborg C får en mer omsorgsfull och genomtänkt utformning på den forna buss-terminalsytan (se vidare s. 67).

3. Klockgröningen

Den befintliga björkridån gallras och den närliggande ytan kompletteras med mindre träd och buskar. De gamla gasklockornas placering lyfts fram och markeras genom effektiv belysning i marken. En informationstavla berättar om platsens historia. Platsen ger utrymme för exempelvis lek, hundrastning och kontemplation.

4. Spårparken

En stor del av det öppna offentliga rum som tidigare ockuperats av bussterminalen tas tillvara och ger utrymme för en ny park som knyter an till den befintliga Stadsparken (se vidare s. 71-73).

5. Kvarteret Hästen

I den nya kvartersstrukturen lyfts Sankta Katarina kyrka fram och får placering i hörnet av kvarteret Hästen. Kvarteret utökas vidare med två flerbostadshus väl anpassade till befintlig bebyggelse. Se vidare om Sankta Katarina kyrka s. 66.

7. Nya bostadskvarter

Nya bostadskvarter eller enstaka bostadshus tar plats för att erbjuda boende åt dem som söker en central bostad i en mindre ort med hög kvalitet på utemiljön (se vidare s. 70).

8. Befintliga tegelbyggnader på kvarteret Signalen.

Gasverkets ungdomsgård får en utvidgad utemiljö för ungdomarna att vistas på. Utemiljön skall vara flexibel för inredning på ungdomarnas bevåg. Byggnaden norrut kvarstår som offentlig och kan mycket väl komma att inrymma exempelvis ett café. Byggnaden norr om gc-stråket fortsätter ha funktion som kvinnobostad.

9. Potentiell funktion

Det finns planer på att flytta statoilmacken. Ytan som den upptar skulle med fördel kunna användas till parkering såväl för boende i närliggande bostadskvarter som för besökare till centrum. Viktigt är att inramningen mot gatan söderut görs omsorgsfullt och i större grad än idag bidrar till att locka vidare de mjuka trafikanterna från Trelleborg C.

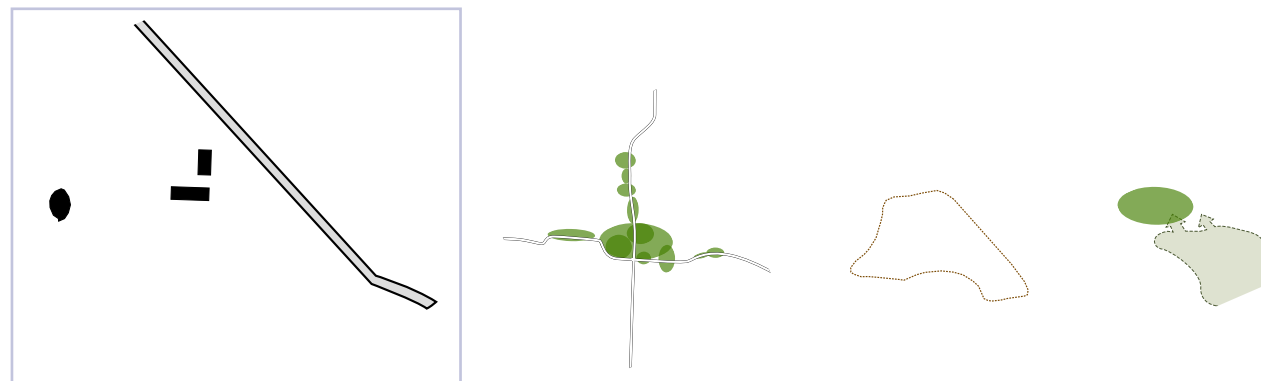
10. Potentiell yta för kommunala verksamheter

Denna yta, som ligger i närheten av stadens kommunala vattenverk, hade kunnat utgöra en alternativ placering för någon av de kommunala verksamheter jag tagit bort på området. Platsen utgörs idag av en gröning och används bland annat för hundrastning. Denna funktion blir inte saknad utan återfinns i Klockgröningen. Ett annat alternativ är att de samlokaliseras med samhällsbyggnadsförvaltningen i stadskärnan.

5.2 Delar i urval

I detta avsnitt kommer de idéer som varit bärande för mitt förslag att presenteras mer ingående.

Orienteringskarta

Karaktärsfulla element lyfts fram och förstärks

Sankta Katarina kyrka är en vacker och annorlunda byggnad som förtjänar mer uppmärksamhet i den fysiska miljön än den får idag. Den ligger idag inklämd mellan en villa, arbetsmarknadsförvaltningen, parkeringar och garage. En mur som bitvis löper i dess framkant talar om vilken plats den får ta i besittning vilket är minimalt med tanke på kyrkans uttryck. Utanför kyrkan finns det idag ett mindre rum med en bänk att slå sig ned på. Mer inredning tillåter inte platsens utrymme.

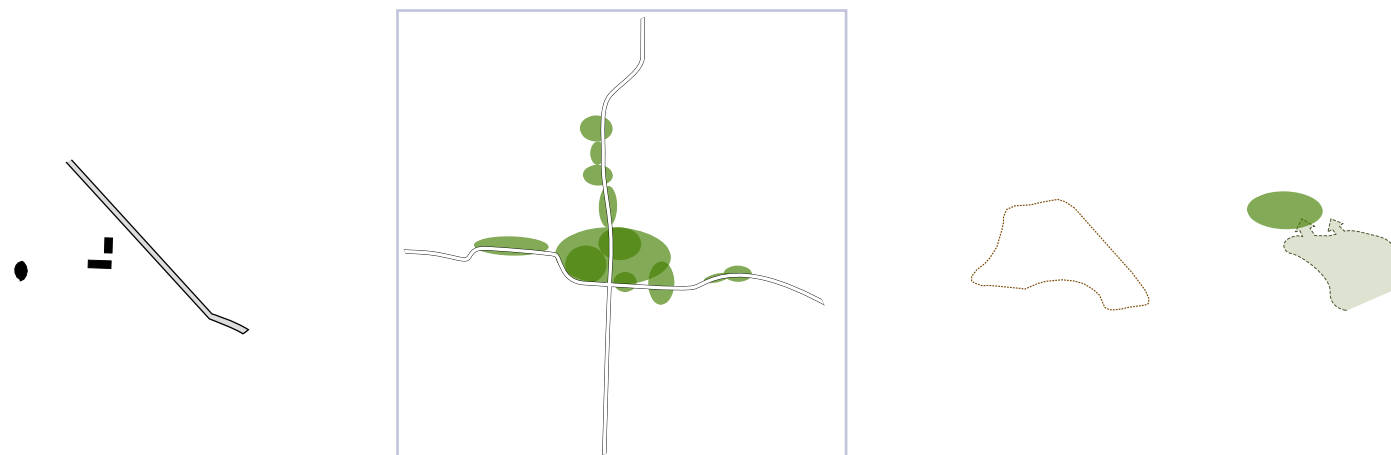
I min struktur lyfts kyrkan fram. Den får placering i hörnet av kvarteret Hästen där exponeringsläget är bättre. Kyrkans uttryck får ett större offentligt utrymme och kyrkan förstärks som landmärke genom fler siktlinjer till den samt ett attraktivt förbigående gång- och cykelstråk. Framför kyrkan (södergående) utökas den kyrktillhörande platsen och

får ett mer generöst utrymme för möten. De karaktärsfulla långsmala thujorna öster om kyrkan bevaras för uttrycksfull inramning och som visuellt skydd mot vägen.

De gamla tegelbyggnaderna från gasverkstiden fräschas upp och får bättre exponeringsläge på grund av det nordsydliga stråkets sträckning samt uppbyggnaden av kvarteret Blixten (kvarteret öster om kvarteret Signalen). Den oattraktiva plåttillbyggnaden på den söderliggande byggnaden förändras och blir till en klättervägg som kan användas för bouldering. Denna aktivitetsyta blir även en del av Spårparken.

Den vackra gamla lindallen utmed Skyttsgatan förlängs och dess uttryck förstärks genom att bli till en härlig siktlinje ner mot det östvästliga stråket. Förlängningen av gatan erbjuder vidare en genare väg för de som rör sig från Trelleborg C till stadens nordvästra delar och till målpunkter såsom Östervångsparken.

Orienteringskarta

GC-stråk bryter barriärer och ges omsorgsfull planering

Idag är bilen det dominerande färdmedlet i kommunen för att resa kortare sträckor än 5 km. Det finns säkerligen flera olika anledningar till detta. En av dem, tänker jag, grundar sig på bristen på attraktiva cykelstråk i staden.

Mitt förslag utgår från det stråk som mer eller mindre löper från Trelleborgs C upp till stadens nordvästra delar (östvästra stråket) samt stråket som löper söderifrån från Al-gatan upp mot Trelleborg Övre, där stråket avslutas (nord-sydliga stråket).

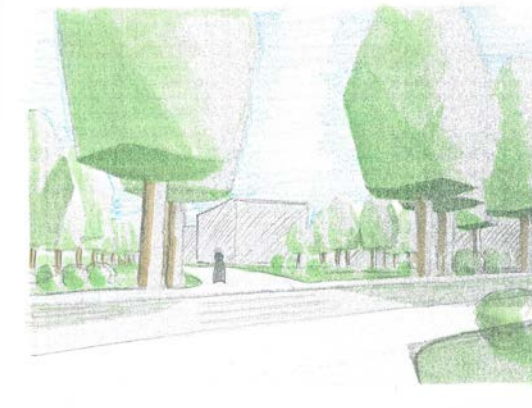
I utformandet av stråken har två aspekter varit centrala, nämligen att de skulle upplevas som gena och upplevelserika. Det finns flera faktorer som inverkar på detta, däribland topografi, underlag och stråkens bredd, hur vägar

ansluter, underhållet, skyltning för orientering, belysning samt särskiljning av yta för fotgängare och cyklister. Det finns även parametrar som kan betraktas som mer mjuka, där betydelsen av siktlinjer, överskådlighet såväl på stråket som från närliggande bostäder, liv vid olika tillfällen och variation i rumslighet, är viktiga. Alla ovannämnda parametrar är sådana som funnits i åtanke vid utformningen av stråken. Eftersom förslaget ligger på översiktlig nivå lyfts enbart en del av dessa parametrar fram.

I mitt förslag har jag inte studerat noggrannare hur det nord-sydliga stråket fortsätter norrut mot lasarettet efter gasverkstomten. Jag har istället utgått från den dragning som föreslagits i utredningen Gång- och cykelstråk mellan Trelleborg C och lasarettet där stråket, vid korsningen Skyttsgatan- Vikingagatan/Engelbrektsgatan, får en fortsättning på Rusthållaregatan som leder upp till lasarettet (Trelleborgs kommun, 2011:1).

Nord- sydliga stråket

För att få en uppfattning om hur det känns att röra sig längs med de två stråken presenteras, på följande två sidor, nedslag på dem. Jag har här hämtat inspiration från den engelska arkitekten Gordon Cullen som lyfter fram betydelsen av upplevelse när man rör sig genom staden. Han beskriver att staden upplevs i form av sekvenser av utblickar, så kallade serial visions (Cullen, 1996: 9). I mina bilder avser jag förmedla den rumsliga upplevelsen utmed stråken och hur inramningen varierar. Jag vill visa på hur varierande element utmed sträckan kan berika rörelsen samt hur närvaron av grönska ger kontinuitet.

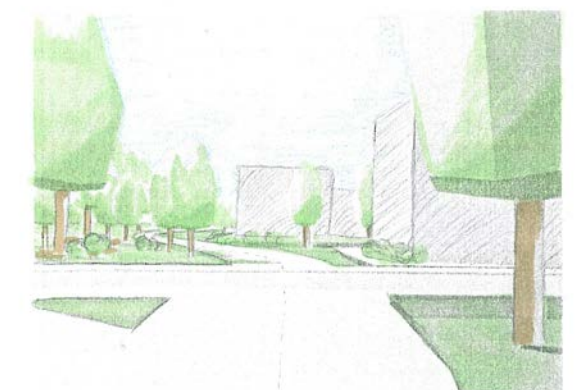
1, 2. Vegetationsridån av björkar visar på början av stråket genom kvarteret Signalen. Genom att vegetationen gallrats finns god översikt över stråkets fortsättning, vilket är gynnsamt för såväl cyklister och fotgängare som för bilister.

3. Det första rum man färdas igenom är *Klockgröningen*, ett öppet mindre rum. Upplysta rundlar som påminner om platsens historia ger karaktär. Närliggande bostäder med balkonger som bland annat vetter ut mot platsen skapar trygghetskänsla.

Orienteringskarta

Öst- västra stråket

9, 10. Stråket från Trelleborg C har i mitt förslag fått en mer rörelsevänlig fortsättning in på det forna bussterminalsområdet. Den förlängda lindallén åt höger bidrar med en spektakulär siktlinje och ger starkt intryck i stadsmiljön. Den bidrar även med en attraktiv genväg mot stadens nordvästra delar i och med det separata körfält som anordnats för cyklister.

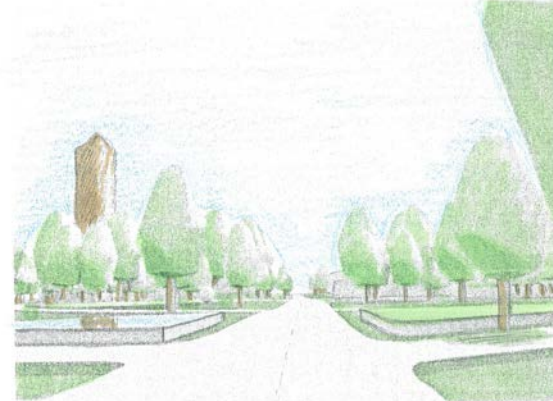

4. Rummet smalnar sedan av med inramning av bostäder och trädrader. Vattentornet som tidigare bara skymtats framträder allt mer tydligt.

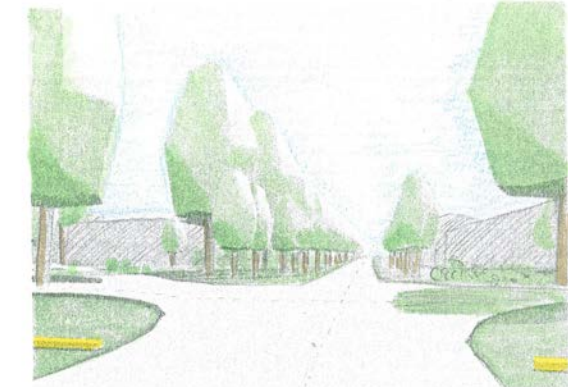
Blickar man åt höger efter bostadshuset kan man se kyrkan Sankta Katarinas kors som sträcker sig mot himlen (syns ej i bilden ovan)

5, 6. Snart träder ungdomsgården Gasverket fram på vänster sida och högre träd talar om att man börjar närma sig Spårparken. En vattenspegel på vänster sida och en utsträckt utställningsyta på högra sidan markerar entrén till det stora rum som omvandlats till en park. Den stora rumskänslan har bevarats men gjorts behagligare genom planterandet av träd som skapar mindre rum i det stora.

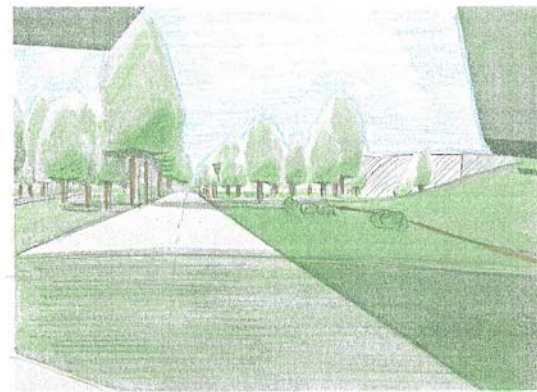
7. För att minna om platsens historia har horisontella ljuskällor placerats i gräset som symbol för de sex järnvägsspår som tidigare fanns här. Ett konstverk på vänstra sidan påminner också om historien (se mer s. 72).

8. Efter att man åkt igenom Spårparken skymtar man på vänster sida museet med Stadsparkens rosenträdgård framför. Till höger ser man biblioteket. Trädrader av lindar längs med det fortsatta stråket leder in mot stadskärnan.

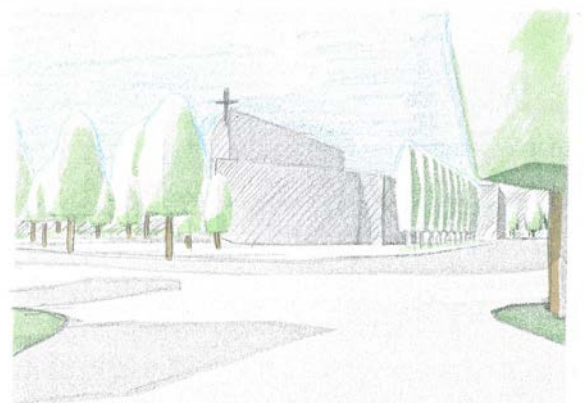
11. En större woodlandplantering på vänster sida skapar tillsammans med bostäder på höger sida ett behagligt rum att färdas igenom. Balkongerna som vetter ut mot stråket skapar trygghetskänsla.

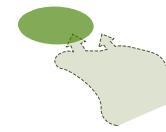
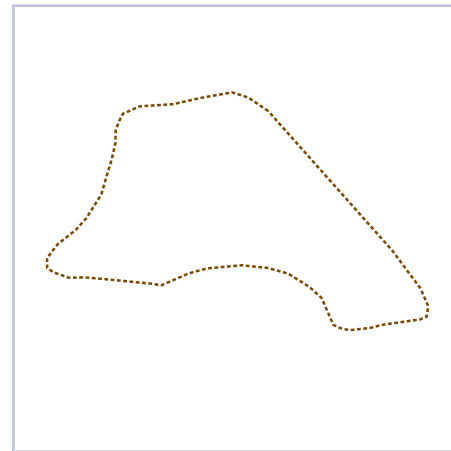
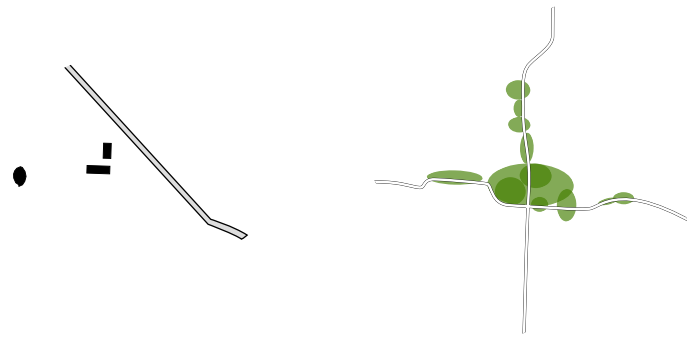
12, 13. Efter att ha passerat bostäderna öppnar Spårparkens grönska upp sig. Genom att delar av Stadsparkens täta vegetationsridå gallrats (se vänster) har en stark gräns luckrats upp, vilket medfört att ett mer dynamiskt växelspel av olika rumslighet utmed stråket kommit till. Kullen, som ses på höger sida i bild 12, bidrar också starkt till rumsligheten.

14, 15. Med den nya stråkdragningen har en siktlinje mot kyrkan skapats. När man nått den öppnas ett gaturum upp sig och karaktären blir en annan.

Orienteringskarta

Nya bostadsmiljöer får ta plats på centralt och attraktivt läge i staden.

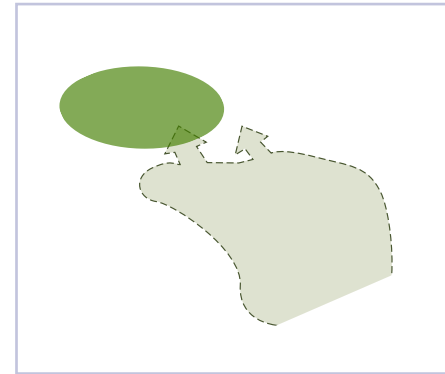
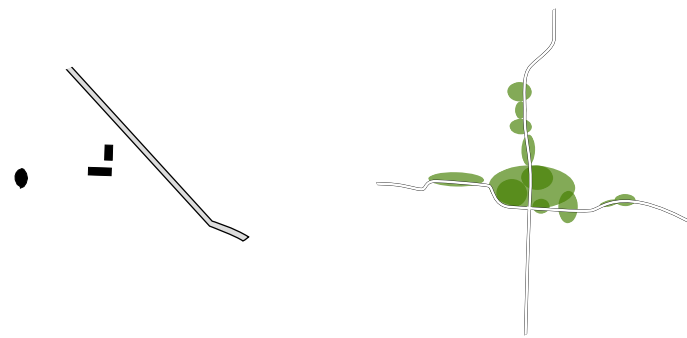
I utformandet av bostadsmiljöerna har stor hänsyn tagits till omkringliggande bebyggelse samt deras centrala läge. Med tanke på dess gränszonskaraktär bygger, den bostadsstruktur jag föreslår, på en kompromiss mellan de strukturer som finns i angränsande områden. I stadskärnan dominerar sluten kvartersbebyggelse. I kvarteret Hästen (där kyrkan i mitt förslag inryms) finns en mer öppen bebyggelsestruktur med dominans av flerbostadshus. Öster om den förlängda lindallén finns såväl halvsluten som mer öppen bebyggelse, flerbostadshus som småhus. Jag ser att en halvöppen bostadsstruktur med flerbostadshus passar väl in på området och bidrar till en enhetlig och lättorienterad struktur. Flerbostadshus har valts med tanke på att det är mer hållbart ur exploateringssynpunkt än utbredning av småhus. Husen har mellan 2- 5 våningar. För överblick, se modellbild s. 63.

Bostadskvarteren ger utrymme för en rik innergårdsmiljö som inte enbart gagnar de boende, utan även blir ett berikande inslag i upplevelsen längs cykelstråken. Känslan på gården ska vara privat och gården bör sålunda ha någon form av inramning. Viss inblick från cykelstråket är dock önskvärt. Parkering är tänkt att ske antingen utmed gatorna, i underjordiska parkeringshus eller på någon av de större parkeringarna i närheten.

Referensbild på vilken typ av bostadshus jag tänker mig. Husen återfinns utmed Mariedalsvägen i Malmö.

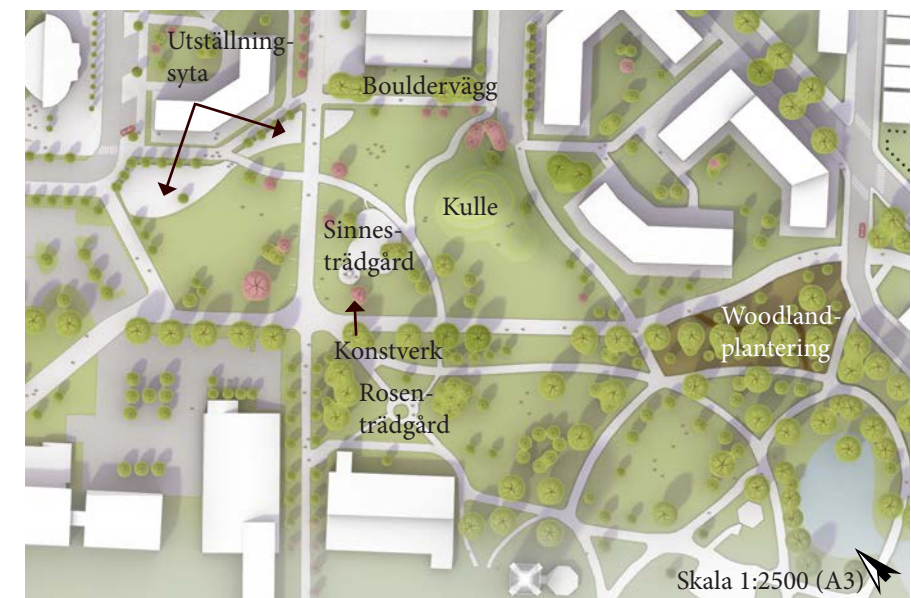
Stadsparken får större areal och fler funktioner.

Stadsparken har en speciell status som park, framförallt allt med tanke på dess centrala placering. Parken kan idag upplevas som relativt liten. Karaktären är emellertid stark inte minst med tanke på de fritt gående fjäderfån som förvånar nya samt lockar tillbaka tidigare besökare. För att ta vara på den lilla allemansrättsliga mark som finns, utgör flytten av bussterminalen en potential för utvidgning av parken. Genom att expandera parkens yta och ge utrymme för fler aktiviteter kan Stadsparkens status som stadspark stärkas.

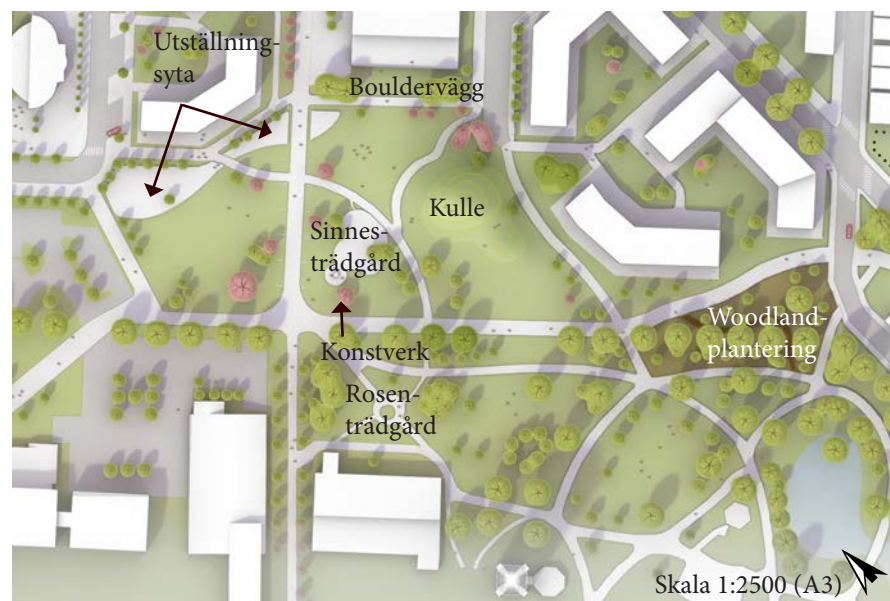
På det historiska spårområdet låter jag stadsparkens gröna prägel utvidgas men med annat uttryck. Formspråket från stadsparken anammas med slingrande stigar, buskar och såväl solitärer som gruppvis planterade träd. Den nyare parken, Spårparken, får däremot en öppnare karaktär och bidrar med flexibla möjligheter till aktivitet. Verksamheten på Gasverkets ungdomsgård ger, tillsammans med det liv

som finns på gymnasieskolan, i stadsparken samt utmed de bägge stråken, möjlighet till en livfull park.

Vid utvidningen av Stadsparken har hänsyn tagits till dess nuvarande uppbyggnad. I parkens södra del är det öppna karaktär och vyerna långa. Denna öppna karaktär återfinns även i parkens nordvästra delar. I nordöst, i anslutning till dammarna, är det emellertid mer tätbevuxet och sålunda mer sluten karaktär. I mitt förslag får den öppna karaktären i nordväst samspela med den nya parken genom att Stadsparkens vegetationsridå gallras. Detta leder till att människor lockas till Spårparken genom Stadsparken som etablerad målpunkt. I nordöst gallras också vegetationen till viss del eftersom området idag kan upplevas som onödigt mörkt. I syfte att skapa en mjuk övergång norrut skapas en woodlandplantering av halvöppen karaktär. Den är uppbyggd av bland annat stenblock, färgrik markvegetation, ett fåtal buskar och mindre träd. Det finns viss sikt in i planteringen från stigarna i parken samt från stråket norr om.

Orienteringskarta

Orienteringskarta

Inspiration till ljusspår från söder om stadsparken.

Inspirationsbild till klättrvänligt konstverk, Tufsen i Lund stadspark. Foto: Sanna Holm

Det gör emellertid inte att framförallt barn kan uppleva planteringen som ett spännande hemligt område att leka på.

I Spårparken har jag velat skapa känslan av att man befinner sig i små rum, men samtidigt i ett stort övergripande rum. För att komplettera Stadsparkens möjligheter till vinteraktiviteter anläggs en kulle som på vintern kan användas för pulkaåkning. På sommaren blir den ett populärt tillhåll för soldyrkare. Kullen bidrar med spänning till Spårparken då den gör att parken inte är överskådlig från alla håll och kanter.

En utsträckt och upphöjd utställningsyta ramar in parken väster ifrån. Den är täckt av mestadels grus och har inslag av olika sorters gräs, vilda blommor samt stenblock av olika storlek. Ytan är framförallt till för att uppmuntra lokala konstnärer och elever från närliggande gymnasieskola att ställa ut konst av olika slag. Från bilvägen västerifrån utgör utställningsytan förgrunden till parken. Innehållet och

utformningen av ytan uppmuntrar bilisterna till att sakta ned. På kanten av utställningsytan, in mot parken, finns möjligheter att slå sig ned för att njuta av morgonsolen. Har man tur kanske medlemmarna i Trelleborgs karateklubb har rört sig ut från Söderslättsgymnasiet gymnastikhallar för att öva i parken.

Den påbyggnad, som idag finns på den byggnad där ungdomsgården Gasverket huserar, får nytt utseende och ny funktion. Väggen söderut mot parken görs om till en klättervägg för att locka till bouldering. Eventuellt skulle även taket kunna användas, och då för mindre konserter.

Följer man stigen från Stadsparkens rosenträdgård norrut når man sinnesträdgården, ett av Spårparkens mindre rum. Dofter av nyutslagna rosor från rosenträdgården följs av doftande örter. Platsens blommor och buskar lockar till sig bin och fjärilar, och säkerligen blir rummet även populärt för Stadsparkens hönor, tuppar, kalkoner och påfåglar.

Likt Stadsparken, erbjuder Spårparken rik variation i växtlighet så att det finns något intressant vid varje årstid. Flexibel användning av parken uppmuntras av bland annat flyttbara bänkar.

För att minna om historien får en av de lokala konstnärerna i kommunen i uppgift att skapa ett konstverk som relaterar till platsens historia samt kan användas för lek (se inspiration, bild ovan). Ytterligare element som påminner om platsens historia utgörs av de sex horisontella ljuskällor placerats på var sida om det nord-sydliga stråket. De återanknyter till de lodräda ljuspelare som finns vid Stadsparkens södra entré (se bild ovan).

I arbetet har belysning inte hunnit studeras. För att bland annat Spårparken inte ska upplevas som en psykisk barriär att röra sig igenom är emellertid belysning av stor vikt. För att skapa dynamik i parken kan variationer i färgtemperaturer, skalan på ljuset och ljusfördelning med fördel användas.

Vinterlandskap i Spårparken med utställningsytan i förgrunden.

5.3 Före och efter

Detta korta avsnitt avser endast tydliggöra vilka förändringar förslaget medför och relationen till omkringliggande bebyggelse.

Skala 1:2000 (A3)

Före

Efter

FÖRSLAG 75

6. SLUTREFLEKTION

I detta kapitel reflekterar jag kring förslaget och min process samt kring mina tillvägagångssätt och avgränsningar. Intressanta aspekter att studera vidare lyfts fram innan arbetet summeras med återkoppling till mitt syfte och mina mål. Några avslutande ord avslutar kapitlet.

6.1 Reflektion kring förslag och process

När jag påbörjade detta arbete var jag inställd på att skapa ett gestaltungsförslag för Trelleborg Övre. Jag var beredd på att även behöva inkludera delar av kvarteret Signalen eftersom bussterminalsområdet behövde något att förhålla sig till norrut. Hur mycket av kvarteret Signalen som skulle inbegripas i mitt förslag visste jag emellertid inte. Mitt inledande skissande var relativt begränsat inom bussterminalens gränser. Efter handledning kom jag till insikt om att det var ett större grepp som behövdes för att åstadkomma det som området behövde, det vill säga en förtydligande struktur. Ambitionen om att först och främst få till en fungerande helhetsstruktur kom att följa mig genom min fortsatta process. Den kom att leda till att mer detaljerade element fick ge vika, såvida de inte samspelade med helhetstänk. Jag ville inte tillsätta salt och peppar förrän köttet var nästan färdigstekt. Vissa börjar med kryddan. Jag ville börja med basvaran. I mitt fall kom det att handla om att få till en helhetsstruktur där upplevelserika cykelstråk bröt barriärer, karaktärsfulla element fick träda fram, stadsparken utökades som offentlig grön yta samt bostäder fick ta plats på central mark. I vilken ände man börjar beror nog på person, projekt och process. Vare sig man börjar med kryddan eller basvaran så kan resultatet bli gott. På samma sätt som jag i arbetet resonerat gällande koncept, tänker jag att framgången av förslaget är beroende på vad man gör av basvaran eller kryddan. I detta förslag ser jag att fokus på basvaran kom att underlätta för mig att hålla mig till ett övergripande förslag som kunde vara övertygande.

Birgerstam liknar skissprocessen vid en rytmisk dans bestående av olika grundpositioner. Genom övning kan dessa steg bli "så omedvetna att man kan glömma bort dem, låta sig svepas med i rytmen och i stunden följa sin egen kropps improvisade rörelser" (Birgerstam, 2000:24). Två av dessa grundläggande positioner utgörs, enligt Birgerstam, av det intuitiva respektive det analytiska arbetssättet (ibid).

Dessa arbetssätt och växlingen dem emellan är nog det som genomgående under processen gett upphov till mest reflektioner. Jag ser att praktisk övning är viktigt för framgång, men vill även lyfta fram betydelsen av medvetenhet kring de steg man tar i dansen. Tack vare att jag blivit aktivt medveten om hur jag hanterar det ena eller andra steget i denna process, har jag nått större förståelse kring vad jag ska vara uppmärksam på, vad jag behöver öva på för att bli bättre. Jag har sett betydelsen av att tona ner tilliten till att min analytiska sida alltid leder mig framåt. Detta för att låta intuitionen träda fram. Det är mycket möjligt att intuitionen bär på svaret och leder mig framåt. Jag tänker exempelvis att en del av de svårigheter jag tagit upp i mina sammanfattningsavsnitt inte hade behövt vara svårigheter om intuitionen fått större utrymme. Genom att skissa mer intuitivt och genuint tro på att inget är fel, hade exempelvis förgivettagna åsikter kanske kunnat ses tidigare. Men det är det ingen som vet.

Genom att än en gång ha övat mig i gestaltning samt studerat processen har jag hur som helst kommit att lita allt mer till min intuitiva sida. Detta ser jag som en förutsättning för fortsatt utveckling och för att kunna svepas med i skissandets dans där kontinuerligt växel spel mellan det analytiska och intuitiva arbetssättet är essentiellt.

6.2 Reflektion kring tillvägagångssätt och avgränsning

För att komma fram till ett förslag har jag använt mig av landskapsarkitektens klassiska metoder, som inbegripit inventering på plats, analyser, studerande av litteratur och referensområden samt skissande i text och bild både manuellt och digitalt. För att kunna lära känna och utforska min process har jag använt mig av en processdagbok. I den har jag dagligen fört notiser över göromål, upplevelser och reflektioner.

För att ha möjlighet att regelbundet reflektera över min process valde jag medvetet att gå långsammare fram än vad jag gjort under tidigare gestaltungsprojekt. Detta eftersom det har krävts tid att återkommande försöka ställa mig utanför mig själv och min process för att kunna betrakta det hela på avstånd. Tid har även krävts för att låta insikter och lärdomar smälta, för att hinna nå medvetandet under arbetets gång. Vissa saker kom att uppmärksammas under processens gång, medan annat inte upptäcktes förrän det i slutet var dags att sammanställa arbetet. Det har också krävts ett balanserande mellan att ha en pågående process och att samtidigt studera den. Här har jag ständigt avvägt hur mycket jag skulle analysera utan att förbise den komplexitet som är inneboende i processer och inte alltid kan eller bör förklaras.

I början av arbetet hade jag många förutfattade meningar om vad som utgjorde mina stora svårigheter i gestaltungsarbete. I en ambition, att ställa mig så tillgänglig som möjligt för vad jag fann under detta arbete och denna process, skrev jag ner dem för att sedan lägga undan. Onekligen kom mina förutfattade meningar förmodligen ändå att påverka vad jag inledningsvis uppmärksammade och sålunda noterade i processdagboken. När jag idag tänker tillbaka på dem hade många av dem frön av sanning i sig. Dock ser jag idag att dessa svårigheter var betydligt mer sammankopp-

lade och avhängiga andra aspekter än jag tänkte då. Genom min bearbetning av processdagboken kom de att få ett sammanhang och ett djup som lade grund till mer förståelse.

Att försöka sätta ord på allt som sker under en process är omöjligt. Det var emellertid inte heller min ambition med dagboksskrivandet. Där noterade jag det som gick att förklara och det som upptog större delen av mina tankar. Under de faser när skissandet stod i centrum kom noteringarna framförallt att bestå av skisser. Jag var noga med att inte försöka analysera eller ifrågasätta när mitt intuitiva skissande var i farten, just för att inte kväva framgången i skissandet.

I detta arbete har det varit av central betydelse att arbeta utifrån mig själv, dels för att synliggöra mina svårigheter och dels för att tvingas lita till den kunskap jag redan bär på. Detta val gjorde att jag valde bort att ha någon större kontakt med verksamma inom samhällsplaneringen på Trelleborgs kommun. Att framförallt utgå från den information och numera kunskap jag fått med mig från utbildningen utan interaktion med andra var ibland svårt. Dagboken kom emellertid att fungera som ett bollplank. Jag kunde läsa ett inlägg från ena dagen och få nya tankar den andra. Självfallet kan den inte liknas vid mänsklig interaktion. Det är stor sannolikhet att diskuterande och ventilerande med andra, såväl inom som utom min egen profession, hade gjort att jag mött motstånd och tvingats argumentera för mina idéer och åsikter. Svagheter och styrkor med förslaget hade kunnat uppmärksammas vilket hade kunnat leda fram till ett rikare och mer underbyggt förslag. I detta arbete värderade jag emellertid min egen process högre.

6.3 Vidare intresse

Något jag funnit intressant i detta arbete har varit att ta del av en industridesigners arbete med idégenerering, i syfte att ta fram ett koncept. För dem verkar konceptet ha en annorlunda funktion än för oss landskapsarkitekter. Jag hade tyckt att det skulle vara intressant att sätta mig in i hur arbetsprocessen ser ut, och vilka verktyg som används, av andra verksamma inom kreativa professioner. Säkerligen hade man kunnat uppmärksamma flera metoder som skulle kunna berika landskapsarkitektens verktyglåda.

Anknutet till själva förslagsarbetet, hade jag tyckt det mycket givande att samarbeta med andra professioner för att kunna se hur deras kompetens hade kunnat berika mitt förslag. Onekligen når man ofta längre när fler kompetenser är inblandade.

I vidare mån har jag fått upp intresset för planerande av cykelstråk. Jag hade tyckt det varit roligt att arbeta mer strategiskt och strukturellt med utvecklande av sådana i en större skala.

6.4 Summering

Mitt övergripande syfte med detta examensarbete har varit att skapa en bättre relation till gestaltungsprocessen, för att på så vis bli mer trygg i min roll som landskapsarkitekt. Två underliggande mål har hjälpt mig att nå detta. Det ena målet handlade om att lära känna och utforska min gestaltungsprocess. Genom detta hoppades jag hitta förhållnings- och hanteringsätt till det jag uppfattar som begränsningar och svårigheter. I syfte att ha en process att utforska behövdes emellertid något att studera. Genom min praktik i Trelleborgs kommun sommaren 2012 blev jag varse ett intressant område som var aktuellt för framtida omvandling. Det andra målet kom att handla om att ta fram ett övergripande gestaltungsförslag för detta område samt närliggande berörda områden.

Mitt arbetet har lett fram till ett övergripande förslag för Trelleborg Övre och kvarteret Signalen med närområde. Arbetet har också resulterat i många lärdomar rörande den gestaltungsprocess som ligger bakom detta förslag. Trots den individuella karaktär som varje gestaltungsprocess och dess projekt utmärks av, är jag övertygad om att jag nått lärdomar som är av nytta för framtida projekt och processer. Genom att kritiskt ha analyserat min process har jag kommit att uppmärksamma de aspekter som tagit mest energi och/ eller väckt mest reflektioner. Många av dessa aspekter är inneboende i alla gestaltungsprocesser, vilket innebär att alla gestaltare behöver att förhålla sig till dem. Vilket förhållningssätt man antar, medvetet eller omedvetet, varierar emellertid utifrån personlighet, erfarenhet och projekt.

Genom detta arbete har jag blivit medveten om såväl mina svagheter som styrkor. Jag har hittat aspekter som begränsat mig samt skilda former av lösningar på dessa. Såväl svårigheterna som deras lösningar har presenterats som avslut på nästintill varje avsnitt under processkapitlet. Medan en del av lösningarna var sådana jag själv upptäckte under processens gång, var andra sådana jag först kunde se när jag bearbetat dagboken och reflekterat vidare. Dessa lösningar och tankesätt kommer framförallt att kunna vara av nytta vid nästa projekt. Jag är övertygad om att det finns saker eller lärdomar som fortfarande inte hunnit nå mitt medvetande när det nu snart är dags för inlämning.

Genom att ha gjort ännu ett gestaltungsförslag har jag övat mig i att kastas mellan förvirring och ovetande, frustration och glädje, kontroll och slump samt övat upp min tålmodighet än mer. Jag har börjat förlika mig med att detta mer eller mindre tillhör den gestaltande processen och att min rädsla i stort är sammankopplat med vilket förhållningssätt jag har gentemot den. Min trygghet i min roll som landskapsarkitekt har ökat på så vis att jag nu är mer medveten om vad jag behöver jobba extra på, däribland att våga allt mer.

6.5 Slutord

Valet av ämne för mitt avslutande arbete på landskapsarkitektutbildningen känns helt rätt. Under utbildningen matas vi med fakta, synpunkter och intryck i ett tempo där det inte finns något större utrymme för djupare reflektion. Vi har alla olika förutsättningar och mognadsprocesser och skiljer oss också åt i hur vi bäst kan utvecklas, såväl som människor som landskapsarkitekter. Många av oss sukter ständigt efter ny information och kan kanske tendera att glömma att blicka inåt för att vårda och förvalta den kunskap vi har, men även ifrågasätta den. När det var dags för mig att skriva examensarbetet var det mest aktuellt för mig att ge mig i kast med mig själv som gestaltande landskapsarkitekt.

Genom arbetet har jag mognat som landskapsarkitekt. Till stor del har det att göra med mitt aktiva reflekterande kring min process, men jag är övertygad om det faktum att jag än en gång fått öva mig i gestaltning har gjort mig tryggare inom min profession. Även om jag egentligen inte tillägnat mig någon större mängd ny faktakunskap, har jag nått insikter om mig själv som gestaltande landskapsarkitekt, vilket är nog så betydande för min framtida yrkesverksamhet.

På nästkommande sida presenteras ett urval av citat som främst är plockade ur Paul Ardens storsäljande bok *Inte hur bra du är utan hur bra du vill bli* (2005). Dessa har fungerat som viktig inspiration under min process och den tolkning jag lägger i dem kommer följa med mig in i mitt yrkesliv. För mig pekar de på betydelsen av att avstå från leta efter rätt eller fel, våga vara subjektiv i sina tillvägagångssätt och försöka att inte komplicera saker i onödan för sig själv.

”Om du inte kan lösa problem beror det på att du följer spelreglerna”

”Var inte rädd för fåniga idéer. Alla fastnar. Alla behöver komma igång igen.
Det bästa sättet är att släppa taget och sluta oroa sig för att ha fel”

”Du behöver inte vara kreativ för att vara kreativ”
(Arden, 2005: 49, 58, 93)

”Det kräver mod att ha talang”
(Georg Brandes i Tufvesson, 2013)

7. REFERENSER

Elektroniska källor

A Video Arts production (2012-04-2012) *John Cleese talks about what is creativity and how to stimulate it. ET FOREDRAG OVER NAKKEN*. Tillgänglig: <http://www.youtube.com/watch?v=tmY4-RMB0YY> [2013-03-02]

Lunds kommun och Ramböll (2009-10-28) *Stadsparken i Lund- Utvecklingsplan, förslag och utökning av Lunds stadspark*. Tillgänglig: <http://www.lund.se/Global/F%C3%B6rvaltningar/Tekniska%20f%C3%B6rvaltningen/Parkochnaturkontoret/Stadsparken/Utvecklingsplan%20liten%20vers.pdf> [2012-11-13]

Länsstyrelsen (u.å) *Bilaga 2: Beskrivning av Länsstyrelsens arbetsätt*. Tillhörande det regionala programmet för länsstyrelsens arbete med förorenade områden i Skåne 2013-2015. Länsstyrelsen i Skåne län. Tillgänglig: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/verksamheter-med-miljopaverkan/fororenade-omraden/Regionalt%20program%202013%20Bilaga%202.pdf> [2013-02-09]. Åtkomst via <http://www.lansstyrelsen.se/SKANE/SV/MILJO-OCH-KLIMAT/VERKSAMHETER-MED-MILJOPAVERKAN/EBH/Pages/index.aspx>

Länsstyrelsen (2005) *Inventering av förorenad mark - Kolgasverkstomter*. Länsstyrelsen i Skåne län. Tillgänglig: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/verksamheter-med-miljopaverkan/fororenade-omraden/inventering-och-identifiering/MIFOinventeringfas1KolgasverkJK.pdf> [2013-02-09]

Länsstyrelsen (2012-10-31) *Bilaga 1: Prioriteringslista 2013*. Tillhörande det regionala programmet för länsstyrelsens arbete med förorenade områden i Skåne 2013-2015. Länsstyrelsen i Skåne län. Tillgänglig: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/verksamheter-med-miljopaverkan/fororenade-omraden/Regionalt%20program%202013%20Bilaga%201.pdf> [2013-02-09]. Åtkomst via <http://www.lansstyrelsen.se/SKANE/SV/MILJO-OCH-KLIMAT/VERKSAMHETER-MED-MILJOPAVERKAN/EBH/Pages/index.aspx>

SCB (2011) *Trelleborg kommunfakta 2011*. Tillgänglig: http://www.trelleborg.se/files/Centralt/Filer/Statistik/Kommunstatistik/Kommunfakta/Kommunfakta_2011_Var.pdf [2013-03-01]

Statisticon AB (2012) *Befolkningsprognos 2012- 2032 Trelleborgs kommun. Baserad på kommunens mål om 50 000 invånare år 2025*. Tillgänglig: <http://www.trelleborg.se/files/Centralt/Filer/Statistik/Befolkningsutveckling/BefolkningsprognosTrelleborg2013-2032.pdf> [hämtad 2013-02-28]

Trelleborgs kommun (u.å) *Befolkningsutveckling i Trelleborgs kommun 1968-2012*. Tillgänglig: <http://www.trelleborg.se/files/Centralt/Filer/Statistik/Befolkningsutveckling/Befolkningsutveckling1968-2012.pdf> [2013-02-28]. Åtkomst via <http://www.trelleborg.se/sv/kommun-politik/kommunfakta/kommunstatistik/befolkning/>

Trelleborgs kommun (2012a) *Trelleborgs bästa sidor*. Tillgänglig: <http://www.trelleborg.se/sv/kommun-politik/kommunfakta/trelleborgs-basta-sidor/> [2013-02-28]

Trelleborgs kommun (2012b) *Kommunfakta* <http://www.trelleborg.se/sv/kommun-politik/kommunfakta/> [2013-02-28]

Tufvesson, Pex (2013) *Pricken över livets ordspråk*. Tillgänglig: <http://www.livet.se/ord/kategori/Mod> [hämtad 2013-04-15]

Tyréns (2012-12-14) *Trelleborgs ringvägar - samhällsekonomisk kalkyl natur- och kulturmiljövärdering*. Tillgänglig: http://www.trelleborg.se/files/Centralt/Filer/Nyhetsfiler/Forstudier/Ringvag/ForstudieRingvagar_BilagaKalkyl.pdf [2013-03-01]

Östling, E-K (2011) *Berättelsen i landskapsarkitektens arbetsprocess*. Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala. Landskapsarkitektprogrammet (Examensarbete EX0534)

Tryckta källor

Arden, P. (2005) *Inte hur bra du är utan hur bra du vill bli*. Stockholm: Bromberg

Birgerstam, P. (2000) *Skapande handling – om idéernas födelse*. Lund: Studentlitteratur AB

Brechensbauer Brandin, M. & Folkesson, G. (1982) *Bevare oss väl – om hus och miljöer i Trelleborg- information om byggnadsvård från Generalplanekommittén*. Upplaga 2. Trelleborg: Trelleborgs Boktryckeri AB

Cross, N. (2011) *Design Thinking, Understanding How Designers Think and Work*. Oxford: Berg

Cullen, G. (1996) *The Concise Townscape*. Great Britain: Architectural Press

Föreningen Gamla Trelleborg (2000) *Trelleborg – en bildkavalkad. Från stad och bygd i gamla tider*. Trelleborg: Belings Skogs

Gehl, J. (2003). *Livet mellem husene*. Köpenhamn: Arkitektens förlag

Lynch, K & Hack, G (1984) *Site Design*. I Swaffield, S. (red. 2002), *Theory in Landscape Architecture*. University of Philadelphia: Pennsylvania Press, s. 57f

Näslund, B. & L. (2007) *Trelleborg 750*. Utgiven av Trelleborgs kommun. Malmö: Elanders Berlings

Sandell, E. (2005) *Spelet om en stad och Bilderna från förr*. Malmö: Elanders Berlings

Trelleborgs kommun (2010) *Översiktsplan 2010 Trelleborgs kommun*

Muntliga källor

Kylin, Maria.Handledare SLU.Handledningstillfälle 2012-12-12

Charlotte Hägg Reader, planarkitekt på Plan- och byggavdelningen i Trelleborg. Telefonsamtal 2012-12-07

Johansson, Anders. Industridesigner på Massive Entertainment. Möte 2012-11-15

Ickepublicerat material

Kyllin, Maria (2007-12-18) Övning 5 "Konceptskiss och program". Undervisningsmaterial för LK0031: Projekt 1- Landskap som plan, verklighet och idé

SLU (2009-04-24) ANALYS- Övning 2009-04-24. Undervisningsmaterial för Projekt 2- Varvsstaden

Trelleborgs kommun (2011-11-07) *Gång- cykelstråk mellan Trelleborgs C och lasarettet –möjligheter till förlängning av befintligt stråk mellan Algatan och Trelleborgs Övre*. Utredningsmaterial. Tekniska förvaltningen

Bild- och kartkällor

s. 16 Trelleborgs kommun (2013). *Identifierade omvandlings- och förtätningsområden i olika skeden*. Arbetsmaterial på Plan och byggavdelningen, Trelleborg kommun

Om inget annat står angivet i samband med kartan är kartmaterialet från lantmäteriet. Digitala kartbiblioteket, via SLU Biblioteket. © Lantmäteriet, i2012/901

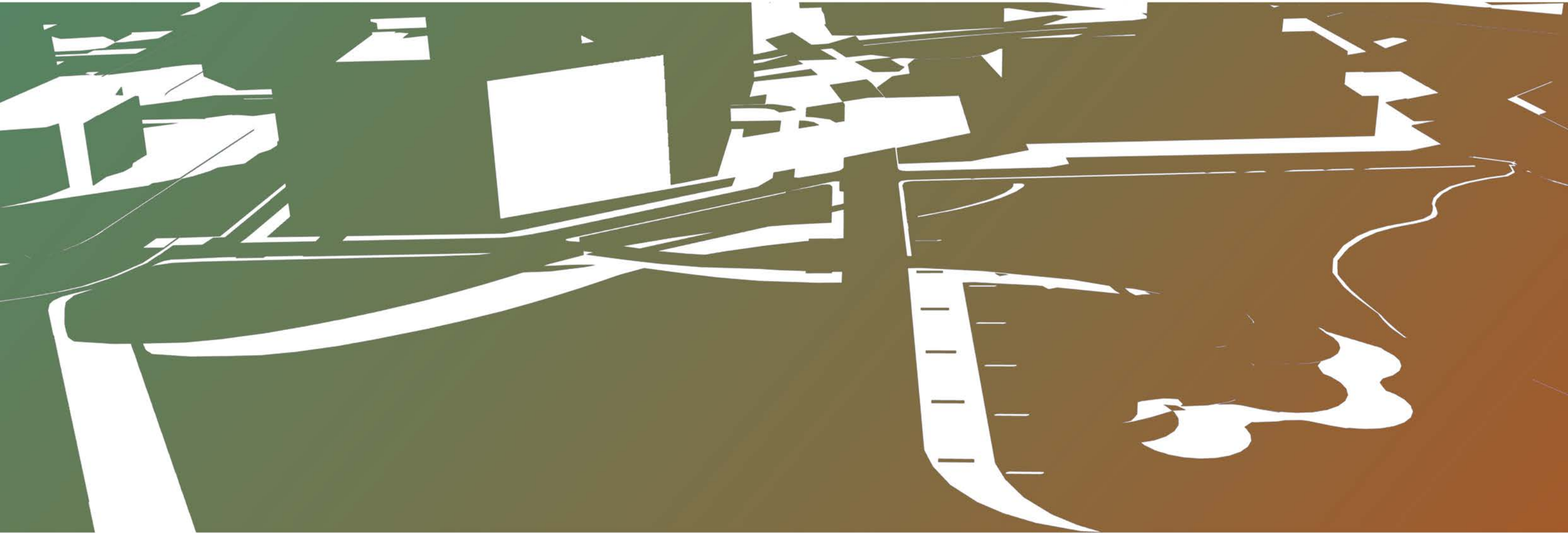
Fotografier

Samtliga fotografier och illustrationer av Amanda Nilsson om inget annat anges.

AV

AMANDA NILSSON

AMANDA_NILSSON@HOTMAIL.COM

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för landskapsplanering,
trädgårds- och jordbruksvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur,
planering och förvaltning